

**Boris Jokić o
kurikularnoj
reformi**
STR.14-15

**Ivo Družić: visoko
obrazovanje i
razvojne potrebe**
STR. 18-19

**Split - Zagreb: Projekt
postakadenskog
samozapošljavanja**
STR. 3,4,5

god VI.
broj 63.
4. ožujka
A.D. 2015.
www.unist.hr

universitas

hrvatske sveučilišne novine

Zvonko Kusić, predsjednik HAZU:

“Strossmayer se vodio tezom da će Hrvati samo znanošću, obrazovanjem i kulturom postići ravnopravan status s ostalim narodima. Osnivanjem Akademije, modernog Sveučilišta u Zagrebu i Strossmayerove galerije starih majstora Strossmayer je vizionarski pomaknuo Hrvatsku prema Europi”

uz 200. godišnjicu Strossmayererova rođenja

impressum ♦ universitas ♦ hrvatske sveučilišne novine ♦ **urednički kolegij ♦** Franka Babić ♦ Petar Bačić ♦ Aleksandra Banić ♦ Tomislav Čizmić-Marović ♦ Irena Drmić-Hofman ♦ Suzana Kačić - Bartulović ♦ Snježana Knezić ♦ Jelena Matešić ♦ Sandro Nižetić ♦ Jelena Novaković ♦ Ivan Perkov (Zagreb) ♦ Marija Plazonić Šolić ♦ Leida Rizvan Sikimić ♦ Petra Šimundić ♦ Sagita Mirjam Sunara ♦ Ivana Vuka ♦ **fotografije ♦** cropix ♦ **art direktor ♦** Žarko Tičinović ♦ **glavni urednik** Duško Čizmić Marović ♦ **izdavač ♦** Sveučilište u Splitu ♦ **za izdavača:** prof. dr. sc. Šimun Anđelinović, rektor ♦ **adresa redakcije ♦** Livanjska 5/IV. ♦ tel. 021/558 262 ♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/universitas

Za pozitivnu diskriminaciju regionalnih sveučilišta

Šimun Anđelinović, rektor

Moj nedvosmisleni zahtjev da Sveučilište u Splitu dobije veći dio proračunskog novca nego do sada, u upućenijim je krugovima naišao na uvažavanje, ali široj javnosti, u kroničnom nedostatku pravih informacija, kao javni dužnosnik nesumnjivo dugujem dodatno objašnjenje.

Odgovornost za razvoj

Kao i uvijek, ključan je kontekst. A kontekst je ovdje razvoj regije, odnosno obveza Sveučilišta u Splitu da za taj razvoj preuzme svoj dio odgovornosti. Današnje okolnosti bitno povećane moći znanja traže da Sveučilište preuzme lidersku ulogu. Naravno, ne radi se samo o Sveučilištu u Splitu. Što bi danas bilo od Kvarnera, a što od Slavonije da nije Riječkog i Osječkog sveučilišta? Politika decentralizacije visokog obrazovanja najbolje je što se Hrvatskoj u posljednjih pedeset godina dogodilo. Više su ova tri regionalna Sveučilišta učinila za očuvanje hrvatske periferije, nego sve druge javne politike zajedno. Taj proces decentralizacije najvišeg obrazovanja mora se nastaviti jer se bez toga ne može nastaviti proces razvojnog ujednačavanja hrvatskog centra i periferije. A ako se taj razvoj ne ujednači, Hrvatska će doći u puno veću pogibelj nego u Domovinskom ratu. Ako je ikada bilo opasno zaboraviti na to, to je opasno danas, u krizi čiji se kraj još ne da sagledati. Zato zahtjev za više sredstava Sveučilištu u Splitu nije ni sebična nenavidnost prema većima i/ili uspješnijima, ni štrajkaška ucjena uprave koja ne zna što raditi.

Otvaranje Sveučilišta u Splitu

Da je tome tako pokazujemo poduzimanjem odlučnih koraka da se Sveučilište u Splitu otvori i prema vani i prema unutra. Prema vani na dva načina. S jedne strane prema lokalnoj i regionalnoj sredini i prema gospodarstvu, a radi sinergije razvojnih potreba i razvojne pameti, kulture i turizma, stručno-praktičnog iskustva gospodarstvenika i znanstveno-pedagoških obaveza sveučilišta. S druge se strane Sveučilište u Splitu otvara svim drugim hrvatskim sveučilištima, osobito Zagrebačkom, i to ne protokolarno, nego radno, zajedničkim projektima okrenutim vrlo praktičnim zadacima danas, i urgentnim pitanjima budućnosti. Sve se to jasno vidi i na stranicama ovoga broja *Universitasa*. A prema unutra se otvaramo zajedničkom korištenju svih potencijala naših sastavnica, pravnoj regulaciji novih odnosa s okruženjem, i što je vjerojatno najvažnije, najviše se otvaramo prema vlastitim studentima. Prema onima koji su nam povjereni na brigu otvaramo se na način koji je najvažniji i za njih, i za roditelje, i za društvo – sustavno ih osposobljavajući da nakon diplome posao ne čekaju nego da ga stvaraju. U tom kontekstu je očito da zahtjev za više državnoga novca, prvo nije izraz nesnalaženja, i drugo, da će veći novac višestruko biti vraćen društvu i državi.

Na ljutu ranu...

Danas 95% proračunskih sredstava u visokom obrazovanju odlazi na plaće. A od sredstava što ih država daje po glavi studenta, najviše profitiraju fakulteti s velikim brojem studenata na malom broju studijskih usmjerenja jer je trošak nastave njima puno manji nego drugima. Dakle, po obje stavke profitiraju najveći. Programski ugovori dobro su zamišljeni jer tendencijski više sredstava osiguravaju onima s manje nastavnoga kadra. U normalnoj bi situaciji to bio dovoljan lijek za prevladavanje relativnog zaostajanja “periferernih” sveučilišta. No situacija je daleko od normalne, i instrumenti koje nude programski ugovori to će relativno zaostajanje samo povećati. Naravno da nitko pametan ne pledira za smanjenje sredstava bilo kome, posebno ne Zagrebačkom sveučilištu čije bi nas urušavanje sve povuklo u ponor. Ali manjim sveučilištima država mora dati ruku!

Zahtjev Vladi

No za pozitivnu diskriminaciju nas manjih nije dovoljno razumijevanje našeg Ministarstva i ministra koje ni u ovoj stvari nije izostalo. Nije slučajno da je Rektorski zbor od premijera tražio da Vlada izuzme sveučilišta od zabrane zapošljavanja. Niti je obrazovanje potrošnja, niti sveučilišta broj svojih radnika mogu usklađivati sa svojom dobiti i politikom štednje. Sveučilišta moraju povećati vlastite prihode, ali Split za to treba više a ne manje državnog novca – koji mu i po objektivnim kriterijima pripada.

sveučilišni život

Prof. dr. sc. Anita Kurtović Mišić, redovita profesorica Kaznenog prava u trajnom zvanju i predstojnica Zavoda za kaznene znanosti Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, izabrana je za članicu Državnoodvjetničkog vijeća iz reda sveučilišnih profesora pravnih znanosti u mandatnom razdoblju 2015.–2019. Izabrani članovi vijeća svečano su prisegnuli pred Glavnim državnim odvjetnikom Republike Hrvatske Dinkom Cvitanom 10. veljače. 2015. Na konstituirajućoj sjednici prof. dr. sc. Anita Kurtović Mišić izabrana je i za zamjenicu predsjednika Državnoodvjetničkog vijeća.

Dr. sc. Marijan Saraga izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – prvi izbor, za područje Biomedicina i zdravstvo, polje Kliničke medicinske znanosti, grana Pedijatrija.

UMJETNIČKA AKADEMIJA U SPLITU, Objavljuje ISPRAVAK NATJEČAJA (m/ž)

za zasnivanje radnog odnosa na radnom mjestu i vrste objavljenog u NN broj 5 od 16.01.2015. godine

Točka 1. mijenja se i glasi:

„Izvanredni profesor/ica u području umjetnosti, polje kazališna umjetnost, predmet Scenski pokret, na određeno vrijeme (radi zamjene odsutnog zaposlenika)“. Pristupnici na natječaj moraju ispunjavati uvjete Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Prijava na natječaj mora sadržavati životopis, presliku dokaza o državljanstvu, diplomu o stečenoj stručnoj spremi i izvješće o umjetničkoj i nastavnoj aktivnosti.

Prijave se dostavljaju u roku od 30 dana od objave natječaja na adresu:

Umjetnička akademija u Splitu, Zagrebačka 3, 21000 Split.

SVEUČILIŠTE U SPLITU - FILOZOFSKI FAKULTET raspisuje NATJEČAJ za izbor

jednog nastavnika u naslovno nastavno zvanje višeg predavača za znanstveno područje humanističkih znanosti, polje filologija, grana kroatistika na Odsjeku za hrvatski jezik i književnost.

Na Natječaju mogu ravnopravno sudjelovati pristupnici oba spola.

Svi pristupnici trebaju ispunjavati, osim općih i uvjete utvrđene odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN br. 123/03., 198/03., 105/04., 174/04., 2/07. - Odluka USRH, 46/07., 45/09., 63/11., 94/13. i 139/13.), Odlukom Rektorskog zbora o nužnim uvjetima za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora u nastavna zvanja (NN 106/06., 85/07., 128/08.), odredbama Statuta Filozofskog fakulteta u Splitu i Priručnika o sustavu za unaprijeđivanje kvalitete Filozofskog fakulteta u Splitu (www.ffst.hr).

Pristupnici, uz prijavu, trebaju priložiti: životopis, presliku dokaza o državljanstvu, preslike odgovarajuće diplome, prikaz nastavne i stručne djelatnosti, popis radova, radove, odnosno separate radova relevantnih za izbor, za pristupnike koji su strani državljani dokaz o poznavanju hrvatskog jezika (C2-napredno znanje), drugu odgovarajuću dokumentaciju o ispunjavanju uvjeta za izbor.

Napomena: sva dokumentacija, osim radova, predaje se u dva primjerka, a životopis, prikaz nastavne i stručne djelatnosti i popis radova, uz tiskani, trebaju biti dostavljeni i u elektroničkom obliku (na CD-u u 1 primjerku).

Rok za podnošenje prijave je 30 (trideset) dana od dana objave Natječaja. Posebna znanja i sposobnosti podložna su provjeri.

Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja šalju se poštom na adresu: Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, Sinjska 2, 21 000 Split. Zakašnjele i nepotpune prijave neće se razmatrati niti će podnositelji biti pozvani na naknadnu dopunu prijave. O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

Filozofski fakultet u Splitu

IN MEMORIAM

Naš Fakultet, naše Sveučilište i naš Grad tek će osjetiti gubitak ovog angažiranog intelektualaca i principijelnog humanista

...Naše misli i riječi danas upućujemo kolegi i prijatelju Zoranu Malenici, sociologu koji je svojim radom obilježio povijest Katedre za sociologiju na Pravnom fakultetu u Splitu. Kolega Zoran Malenica bio je politolog koji na Pravnom fakultetu predaje sociologiju. Poput svojih prethodnika, doajena sociologije na Splitskom sveučilištu – prof. Srđana Vrcana te kolega Borisa Vuškovića i Ivice Škarića - i Zoran je kao najmlađi od njih dokazivao koliko je ta Katedra bila od značaja za održanje žive veze Pravnog fakulteta s okolinom oko sebe.

Eugen Pusić podsjeća da je “Pravna nauka stoljećima dominirala područjem društvenih znanosti... Ta je nauka svojim vrhovima prodrla do najširih i najzanimljivijih problema općeg društvenog značenja prava, logike njegova razvoja u društvu, interesnih i vrijednosnih implikacija, perspektiva njegova rasta i propadanja. ... Pravo se toliko “proželo” sociologijom da je ne samo bilo “prirodno” da se sociologija uspostavi i afirmira povezana s pravnim studijem, nego i da se razvija u toj povezanosti i u vrijeme kad se njezino središte razvoja pomjerilo drugdje i kad ona osamostalila u poseban sveučilišni studij”.

Sociologija na Pravnom fakultetu u Splitu i njeni nositelji bila je u svoje vrijeme perjanica visokoškolskog obrazovanja koliko u Splitu toliko i uz Hrvatskoj i izvan nje. Kolega Malenica svojim je nastavničkim angažmanom pridonosio kontinuitetu kvalitete i

Zoran Malenica 1949.-2015.

respektabilnosti socioloških istraživanja na ovom Fakultetu.

Agnes Heler piše da svaki čovjek rođenjem ulazi u neku konkretnu situaciju, zato je polje njegovih alternativa uvijek ograničeno. Ali vanjski svijet nije nikakva prepreka, već istovremeno i ujedno oživljavajući moment autonomije. Vanj-

ski svijet postavlja zadatke, probleme, dužnosti. “Što je dužnost? Zahtjev dana”, kratko će Goethe.

U autonomiji svog djelovanja koja krase svakog istinskog angažiranog intelektualca Zoran Malenica jasno je sagledavao i razumijevao zahtjeve ovog tranzicijskog društva i nasuprot svakom svodenju

na sociologa ovog ili onog fenomena, Malenicu prije svega treba odrediti kao sociologa tranzicije hrvatskog društva. U analizi tranzicijskog procesa povjesničari su u pravilu intelektualno bolje opremljeni od sociologa. Ali generalizirajuća ambicija sociologa snažnije izoštrava osjetljivost na društvene kontraste od tipologije kauzalnog lanca događanja u društvu. Zoranove studije siromaštva kao posljedice tranzicije u kojemu se hrvatsko društvo koprca već godinama ostaju paradigmatički *case study* jednog društva u potrazi za kompasom.

Dvije su osnovne koncepcije sociologije i smisla njezina aktivizma. Početkom 19. st. Comte zagovarao sociologiju kao doktrinu progresu i sekulariziranu verziju teologije. Na početku 20. stoljeća, Weber traži da sociologija bude vrijednosno neutralna i da sociolog afirmira jednu jedinu fundamentalnu vrijednost – onu znanstvenog integriteta. Zoran je slijedio i Comtea i Webera, ali poput Sokrata nije natvarao dogme ili doktrine, već je svoju okolinu stimulirao potrebom preispitivanja vlastitih pozicija. To vrlo dobro znaju svi oni koji su u duhu solidarnosti njegovali duh *camaraderie*, drugarstva. Bio je prvi čovjek na pravome mjestu. Ovaj će Fakultet, ovo Sveučilište, ovaj Grad tek osjetiti gubitak jednog od malobrojnih angažiranih intelektualaca i principijelnog humanista.

Iz komemorativnog govora Arsena Bačića na Pravnom fakultetu 29. 1.

Zadržao je i osnažio ljudskost i u vremenima kada se do ljudskosti držalo malo i sve manje

...Koje riječi odabrati da bi se najbolje opisalo Zorana Malenicu, čovjeka od riječi?

Prva je riječ *profesor*. Opravdano ga je uvrstiti među naročito vrijedne i entuzijastične profesore, one koje bi i nakon umirovljenja trebalo zadržati u nastavi. Kao asistent i nasljednik velikoga sociologa Srđana Vrcana, Zoran je u čak 40 godina nastave na splitskom Pravu, još od osnivanja Sveučilišta, znatno pridonio obrazovanju svih pravnika Splita i Dalmacije.

Druga je riječ koja asocira na Zorana Malenicu *istraživač*. Plodovi njegovih istraživanja, njegova pedantnoga rada i dubokoga promišljanja izloženi su u sedam knjiga, pedesetak znanstvenih i stručnih radova, u više stotina članaka... Mnogi od tih tekstova po svojoj kvaliteti spadaju u sam vrh naše sociološke i politološke produkcije. Maleničin rad „Promjene u socijalnoj stratifikaciji hrvatskog društva“ po mišljenju upućenih najvrjedniji je znanstveni prilog toj prevažnoj problematici objavljen kod nas u posljednjih četvrt stoljeća. Iznimno socijalno osjetljiv, osobito je pažljivo analizirao siromaštvo, posebno zabrinut zbog širenja upravo toga društvenog problema.

Treća je riječ *javni intelektualac*: bio je jedan od rijetkih takvih u ovoj spoznajno i moralno tako suženoj, i sve užoj zemlji. Širina obrazovanosti i sposobnost za sagledavanje cjelovite slike društva omogućavali su da upečatljivim javnim istupima interpretira vrlo različite društvene pojave. Upuštao se i u ono najteže – prognoze, pa je još 2003. najavio: ‘Djelotvorna borba protiv različitih oblika korupcije u tijelima državne uprave i izvršne vlasti tek se očekuje’. Radeći na problematici stratifika-

cije u isto je vrijeme upozorio na produbljivanje trenda bipolarizacije socijalne strukture, na daljnje slabljenje srednjega sloja i opadanje njegova društvenog utjecaja.

Premda kao osoba vrlo pristojan i odmjeran, nije se ustručavao javno kritizirati nedemokratske i nemeritorne režime, različite vlasti i političke kaste koje su najviše uzrokovale seriju svekolikih kriza kod nas. I za vrijeme socijalističkoga društva i u posljednjih četvrt stoljeća, Zoran je zbog svoje opravdane kritičnosti prema vladajućima uglavnom bio u manjini, što je i te kako ostavljalo posljedice, ne samo one koje se odnose na priznanja i položaje koje je zasigurno zavrijedio, a koji su izostali. No, zbog svoga poštenja i uma zaslužio je veliko uvažavanje onih upućenih, i ljudi dobre volje. I to ne samo ljevičara...

Kao javna osoba zadržao je i osnažio svoju ljudskost i u vremenima kada se do ljudskosti držalo malo i sve manje. Na isključivost je odgovarao tolerancijom. Gluposti se suprotstavljao znanjem. Kao demokratski ljevičar građane različitih identiteta i pripadnosti podsjećao je da nas mnogo toga više povezuje nego razdvaja, te da zajedno trebamo suzbijati socijalne nepravde i unapređivati društveni razvoj.

Svojim je prijateljima pružio mnoge trenutke bliskosti, veliku pomoć u teškim životnim situacijama, znao je pažljivo slušati i odabrati prave riječi utjehe. Kad bismo zaslužili nije se libio kritike, ali je imao i onu doista rijetku sposobnost da prihvati i primjedbe upućene njemu osobno. Uistinu, Zoran je svoju ljudskost najbolje izražavao kao istinski prijatelj i obiteljski čovjek.

Iz nadgrobnog slova Dražena Lalića

JOSEPH STIGLITZ U SPLITU

Na temelju prijedloga Ekonomskog fakulteta - kao nositelja zahtjeva - te Filozofskog i Pravnog fakulteta, Senat Sveučilišta u Splitu rujna 2014. god. dodijelio je počasni doktorat Josephu E. Stiglitzu. Počasni će doktorat biti uručen svibnja 2015. u okviru XI. međunarodna konferencija Ekonomskog fakulteta u Splitu „Challenges of Europe: Growth, competitiveness and inequality“. Za svog boravaka na Sveučilištu u Splitu J.E. Stiglitz održat će javno predavanje, ručati sa studentima i gradonačelnikom te kao keynote speaker održati uvodno izlaganje na konferenciji.

Joseph E. Stiglitz rođen je u Garyju (Indiana, SAD) 9. veljače 1941. godine. Diplomirao je na Amherst Collegeu, a doktorirao 1967. godine na Massachusetts Institute of Technology (SAD). Značajan dio svoje znanstvene karijere proveo je na sveučilištima Princeton, Stanford i MIT (SAD) i Oxford (UK). Od 2003. godine profesor je na Sveučilištu Columbia (SAD), odnosno na the Columbia Business School the Graduate School of Arts and Sciences (Department of Economics) and the School of International and Public Affairs, gdje je i supresjedatelj Sveučilišnog vijeća za globalna promišljanja.

Bio je i član i predsjedavajući Vijeća ekonomskih savjetnika predsjednika SAD-a, kao i vodeći ekonomist i supredsjedatelj Svjetske banke u razdoblju od 1997. do 2000. godine.

(Su)osnivač je i (su)predsjedatelj brojnih međunarodnih ekonomskih inicijativa i asocijacija. Bio je član Međuvladina panela o klimatskim promjenama (Intergovernmental Panel on Climate Change), kao i glavni autor izvješća iz 1995. godine pod nazivom Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Panel je 2007. godine dobio, zajedno s Al Goreom, Nobelovu nagradu za mir.

Smatra se jednim od najznačajnijih svjetskih autoriteta u polju makroekonomije, posebno monetarne ekonomije, teorija razvoja, korporativnih i javnih financija, industrijske politike, odnosno pitanja vezanih za raspodjelu bogatstva općenito. Kao autor brojnih znanstvenih radova svrstao se u red najcitiranijih autora u povijesti ekonomske znanosti. Član je uredničkih odbora najcjenjenijih svjetskih znanstvenih časopisa, kao i programskih odbora najrelevantnijih znanstvenih skupova iz polja ekonomije. Jedan je od utemeljitelja nove znanstvene discipline u polju ekonomije, tzv. ekonomike informacija (Economics of Information), zasnovane na novim konceptima negativne selekcije (adverse selection) i moralnog rizika (moral hazard). Posebno je poznat brojnim studentima ekonomije po svojim izvrsnim udžbenicima, kao i znanstvenoj i stručnoj javnosti po brojnim knjigama.

Član je niza drugih svjetski priznatih institucija, te nositelj preko 40 počasnih doktorata sveučilišta iz svih dijelova svijeta. Dobitnik je Nobelove nagrade za ekonomiju 2001. godine, koju dijeli zajedno s M. Spenceom i G. Akerlofom, a koju je zaslužio je prvenstveno svojim istraživanjima usmjerenim na proučavanje asimetričnih informacija i njihova utjecaja na gospodarstvo i razvoj.

PIŠE: RATKO BOŠKOVIĆ

Koliko puta na televiziji ili u privatnim razgovorima možemo čuti mlade ljude kako se žale da nakon završetka školovanja „ne mogu naći“ ili „ne mogu dobiti posao“. Kao da je u svijesti naših ljudi posao „nešto što se pronalazi“ ili „dobija“. „Mi tu sintagmu želimo promijeniti, da naši studenti kad završe fakultet ne ‘traže posao’, nego da ga sami osmisle već za vrijeme studija, te da se uz pomoć mentora, drugih poduzetnika i poslovnih anđela pripreme za svoj poduzetnički iskorak“, rekao je na skupu u Rektoratu Sveučilišta u Zagrebu rektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Šimun Andelinović.

Naime, nakon Splita, u srijedu 25. veljače i u Zagrebu je predstavljen „Program postakadetskog samozapošljavanja“, jedan od nekoliko programa koje su rektori hrvatskih javnih sveučilišta formulirali na dogovoru u Zagrebu nakon svečanosti inauguracije novog zagrebačkog rektora prof. dr. sc. Damira Borasa sredinom listopada prošle godine. No, u Zagrebu program nije samo predstavljen.

Studentima osiguran početni kapital

Dogodilo se i više od pukog predstavljanja, bio je to i radni sastanak svih sudionika u projektu: uz (za početak) dva najveća hrvatska sveučilišta, tu su bili i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Hrvatska gospodarska komora, gradovi, županije, Institut „Ivo Pilar“, banke, HBOR, osiguravajuća društva, mediji, studentske organizacije...

Za hrvatske ekonomske i političke prilike i običaje gotovo je nevjerojatno koliko su državnih i privatnih institucija rektori Andelinović i Boras sa suradnicima uspjeli okupiti na jednome mjestu i na jednom krupnom projektu. Ali, ne samo okupiti, nego i postići da svi oni daju čvrsta obećanja kako će u programu ne samo aktivno sudjelovati, nego će ga i financirati.

Kako su to zamislili rektori, studentima splitskog i zagrebačkog sveučilišta, a nakon prve godine uhođavanja i svih ostalih hrvatskih sveučilišta i veleučilišta, bit će ponuđen dopunski, ljetni program dodatnog obrazovanja. U njemu će naučiti pokrenuti, voditi i razvijati vlastito poduzeće u kojem će moći zaposliti sebe i druge osobe. No, stečena znanja bit će im korisna zaposle li se i u nekom drugom, manjem ili većem postojećem poduzeću. Ali, to je vjerojatno i manje važan aspekt programa, još je važnije to da će studentima za ostvarivanje njihove podu-

Damir Boras: ovaj Projekt nudi šansu mladima da od vlastitog rada dobro žive u vlastitoj zemlji

zetničke ideje, bude li pozitivno ocijenjena, biti osiguran i početni kapital.

Zaštititi ideje nastale na sveučilištima

Ni poslije toga akademski poduzetnici neće biti posve prepušteni samima sebi i hirovima tržišta. Sveučilišni program će ih nastaviti pratiti i davati im svu moguću potporu, pomažući im da se reklamiraju u poslovnoj i široj javnosti, da unaprijede svoje poslovne procese, usvoje nove tehnologije i slično. Iza svega stoji i jasan makroekonomski i politički cilj: da „mladi hrvatski stručnjaci ostanu raditi u zemlji i dobiju priliku pridonijeti njezinu razvoju“, kako je to na prikazanom slajdu naznačio rektor Andelinović, koji je očito glavni spiritus movens cijelog projekta. A projekt je sveučilištima važan koliko i studentima, ako ne i više.

Naime, Andelinović je svjestan da puno toga što se na sveučilištima i njihovim sastavnicama nauči i otkrije ne nađe svoju primjenu u gospodarstvu. „U znanstvenom radu se rađaju ideje“, rekao je Andelinović, „i onda pomislite kako bi bilo dobro te ideje zaštititi. Ali, ako nemate razvijen sustav, takve ideje propadnu. Zemlje s visokom tehnologijom razlikuju se upravo po tome što je kod njih kratko vrijeme od pretvaranja ideje u projekt, i upravo to želimo i mi.“

Rektor Andelinović je podsjetio i kako je u našoj zemlji bilo puno pokušaja da se osnuju i da profunkcioniraju tehnološki parkovi, međutim, „to se nije pokazalo uspješnim jer su parkovi građeni daleko od izvora znanja, a izvor znanja

su sveučilišta“. Sveučilišta, dakle, ne samo da sada žele pomoći svojim studentima da ne ovise o drugim poslodavcima, nego želi dobiti i spin-off tvrtke koje će prenijeti u praksu, sačuvati i dalje razvijati znanja i otkrića koja nastaju u njihovoj nastavi te znanstvenim i razvojnim istraživanjima.

Kako do novca za biznis?

Nije stoga neobično da su toj ideji na skupu u Zagrebu dali punu potporu predsjednik Hrvatske gospodarske komore Luka Burilović, u ime Grada Zagreba zamjenica gradonačelnika Vesna Kusin, ministar znanosti, obrazovanja i sporta prof. dr. sc. Vedran Mornar i mnogi drugi. Gotovo svi upozorili su na slabosti sadašnjeg sustava kad je riječ o ostjecanju poduzetničkih vještina i osposobljavanju studenata za liderske pozicije u privredi.

„U filozofiji sveučilišta nije se puno toga promijenilo, i dalje radimo onako kako smo radili nekad“, rekao je ministar Mornar i ispričao kako je i sam kao dekan FER-a „imao polemike sa svojim Fakultetskim vijećem koje mu je prigovaralo čemu trgovačko pravo i osnove ekonomije na elektrotehnici“.

„Jačanje stručnog rada i poduzetničke aktivnosti slabo su zastupljeni na našim sveučilištima, što dovodi do kasnog uključivanja studenata u poduzetničke aktivnosti“, ocijenila je i zamjenica zagrebačkoga gradonačelnika Vesna Kusin. I svi su se oni odlučili angažirati da se to promijeni. No, uz dobru volju potrebni su i novac, oprema i prostor, a upravo tu su pokretali „Projekta postakadem-

skog zapošljavanja“ došli na neke vrlo smjele ideje.

Zamislili su da će osiguravajuća društva novim akademskim poduzetnicima otvoriti policu životnog osiguranja, na koju će novac uplaćivati sponzori i stipendisti. Tokom pet godina studija tako bi svaki budući poduzetnik mogao sakupiti do 60 tisuća kuna. Na tu policu i taj novac banke bi mogle dati poduzetniku kredit u tri ili četiri puta većem iznosu. Gradovi i županije dale bi im jeftino ili čak besplatno sada neiskorištene prostore, a HGK i Institut „Pilar“ mentore, i biznis bi mogao krenuti.

Imati jasan poslovni plan

Predstavница HBOR-a dala je tome da ta državna razvojna banka već i sada ima kreditne linije za poduzetnike početnike bez i jednog dana radnoga iskustva, no predstavnici Zagrebačke i Splitske banke bili su puno oprezniji. Upozorili su da nove tvrtke moraju doći u banku s jasnim poslovnim planom te da „banke daju kredite i posuđuju novac, ali žele da im se taj novac i vrati“.

Koji je sljedeći korak? Nakon što su se svi sudionici projekta obvezali da će u njemu aktivno sudjelovati, Sveučilišta u Zagrebu i Splitu formirat će dva povjerenstva, jedno za izradu studijskog programa, i drugo za izradu cjelokupnog programa. Ti će programi biti prezentirani javnosti u travnju ove godine, a potom se može prići i raspisivanju natječaja za upis studenata. Nakon bodovanja i testiranja kandidata, kako bi se odabrali najbolji, već 15. srpnja program bi mogao krenuti u život.

sveučilišni projekti

Split i Zagreb zajedno u

Petog dana od preuzimanja dužnosti Predsjednice Kolinda Grabar Kitarović primila je uprave Splitskog i Zagrebačkog sveučilišta, nosioce Projekta samozapošljavanja

Predsjednička podrška poduzetnicima znanja

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović primila je ministra znanosti, sporta i obrazovanja RH prof. dr. sc. Vedrana Mornara, rektora Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Damira Borasa, rektora Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Šimuna Anđelinovića, prorektora Sveučilišta u Zagrebu Miljenka Šimpragu i prorektora Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Alena Soldu koji su joj predstavili projekt postakadetskog samozapošljavanja studenata, pokrenutog od Sveučilišta u Splitu i Sveučilišta u Zagrebu.

Navedeni projekt predstavlja potpuno nov i inovativan pristup u stvaranju, selektiranju i praćenju poduzetnih studenata koje započinje već prilikom upisa na studij. Program je osmišljen s ciljem da se studentima pruže sva potrebna znanja, vještine i sposobnosti koji su nužni za njihovo aktivno djelovanje u procesu zapošljavanja,

nja, neovisno o tome je li riječ o osnivanju i vođenju vlastite tvrtke ili nekom drugom obliku djelovanja na tržištu rada.

Predsjednica Grabar-Kitarović dala je punu potporu ovom inovativnom i potrebnom projektu samozapošljavanja studenata koji se temelji na izvrsnosti i konkurentnosti znanja. Također smatra kako će provedbom ovog i sličnih projekata Hrvatska dobiti generaciju mladih „poduzetnika znanja“, što je jamstvo za pokretanje razvoja Hrvatske.

Predsjednica Republike naglasila je kako se današnji svijet ne dijeli na one koji imaju ili nemaju, već na one koji znaju i koji ne znaju. Ukazala je na važnost uključivanja i ostalih sveučilišta u ovaj projekt te povezivanja s važnim gospodarskim čimbenicima.

PRIOPĆENJE IZ UREDA PREDSEDNICE

Ministar Vedran Mornar: '...da studenti posao ne čekaju nego ga stvore...'

Veseli me danas ovdje biti i pozdraviti vas i ovaj projekt i ovu ideju u ime mog Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. Ja sam, nažalost, dovoljno star da se dosta živo sjećam vremena kad su se manje-više svi nakon završetka svog studija zapošljavali u pravilu u državnim poduzećima: u *Đuri*, *Končaru*, na Željeznici, u Elektroprivredi. Štoviše, nije se govorilo o zapošljavanju, nego se govorilo u terminima *dobio je mjesto* i *namjestio se* češće nego „dobio je posao“ ili „zaposlio se“. Sa svim onim konotacijama koje su u tom času često bile i istinite. Danas nije više lako ni zaposliti se, a kamoli *namjestiti* se. No ta su vremena, kao što znamo, iza nas. U odnosu na ondašnje zapošljavanje promjene su goleme i nepovratne. No u isto vrijeme moram reći da se u filozofiji sveučilišta od tog vremena nadalje nije puno promijenilo. I dalje se radi kako se radilo nekad, otpori prema uvođenju praktičnih znanja nisu prestali. Kad sam ja bio prodekan, pa dekan, uvijek sam imao polemiku na mojem Fakultetu

skom vijeću koje mi je stalno prigovaralo: „A zašto to trgovačko pravo na Elektrotehnicu ... a gdje je tu računalna grafika kolegij broj 4... a zašto osnove ekonomike na Elektrotehnicu...“

Ja se nadam da je sad svima jasno da nam toga treba. Tako da je ova inicijativa i više nego dobrodošla. Veseli me da na sveučilištu pušu neki novi vjetrovi i veseli me da je ova ideja potekla upravo sa Splitskog sveučilišta i novoga rektora Šime Anđelinovića i mogu samo obećati da će Ministarstvo u svakom slučaju dati potporu toj inicijativi da mi obrazujemo, „proizvodimo“ ljude koji će stvarati poslove, ljude koji će donositi novu vrijednost, koji neće samo čekati da im netko *dade* posao. Jest, propast će tih start-up kompanija puno, propast će ih možda 80-90 posto, ali sve će te kompanije nekoga zaposliti i možemo reći da će svaka takva i te kako pridonijeti razvoju ove zemlje. Pozdravljam ovaj projekt i nadam se da će to zaživjeti što prije, da ćemo ga svi zajedno što prije provesti u život. (REDAKCIJSKI TRANSKRIPT)

Zvonko Kusic, Vedran Mornar i Andro Krstulovic Opara

Iz programskih dokumenata Projekta postakadetskog samozapošljavanja i stjecanja upravljačkih sposobnosti

Isходишта

Hrvatska sveučilišta vodeći su baštinci javnoga dobra znanja koje se generira kroz znanstveni-nastavni, stručni-umjetnički i stvaralački rad, kroz inovacije, tehnološki rad i patente. Svjesni svoje pozicije izvora znanja i obveze njegova prenošenja na mlade naraštaje, čime se pokreće cjelokupna društvena i gospodarska aktivnost Republike Hrvatske, sveučilišta nosioci projekta i svi njegovi dionici uočavaju potrebu jačanja izobrazbe u području upravljačkih sposobnosti te sposobnosti samostalnog i brzog donošenja odluka kao temelja modernog poduzetništva.

Kultura stručnoga rada i poduzetništva na našim sveučilištima danas je nerazvijena, što vodi (pre) kasnom uključivanju studenata u poduzetničke aktivnosti. Postojeću tvrdokorno uvriježenost svijest o završetku studija i traženju poslodavca treba zamijeniti idejom o samozapošljavanju te pripremi tijekom studija za taj hrabar – poduzetnički iskorak.

Ciljevi

1. Razviti nastavni program (u ljetnim mjesecima) za jačanje upravljačkih sposobnosti i vještina.

2. Pravilnom selekcijom i edukacijom i podučavanjem omogućiti studentima polaznicima što lakši prijelaz iz studentskih klupa u poduzetničke vode.

3. Poticati sveučilišne profesore na mentoriranje studenata budućih poduzetnika u zajedničke tvrtke utemeljene na znanosti, znanju i tehnologiji (spin off kompanija).

4. Kroz burze mentora poduzetnika umrežavati studente buduće poduzetnike s gospodarstvom.

5. Kroz međunarodnu suradnju (Erasmus) omogućiti polaznicima internacionalna iskustva te upoznavanje sa sličnim gospodarskim projektima u svijetu, a kroz burzu internacionalnih suradnika omogućiti globalizaciju poslovnih pothvata.

6. Omogućiti polaznicima i mentorima kritičan osvrt na predstavljene prijedloge kroz tehnološko vijeće koje će se formirati iz kvote iskusnih profesora i poduzetnika, bankara i sl.

7. Osigurati medijsko praćenje projekta, kao i popularizaciju poduzetničkih iskoraka i projekata.

8. Osigurati financiranje usvojenih poduzetničkih projekata kroz suradnju s lokalnom zajednicom, bankama i osiguravajućim kućama, kao

i EU fondovima.

9. Osigurati pravni okvir unutar sveučilišta i MZOŠ-a te zaštitu intelektualnog vlasništva i patenata te tvrtke i njihove vlasnike dugoročno povezati sa sveučilištem.

10. Uspješne tvrtke zadržati u statusu nastavnih baza koje daju sposobne edukatore i mentore sveučilištu i tako ostvariti povezivanje nastave s praksom i bivših studenata sa sveučilištem.

11. Program samozapošljavanja treba u cijelosti postaviti kao samofinancirajući projekt.

Dionici:

- Studentske udruge, zborovi i centri
- Gradovi Split i Zagreb
- Županija splitsko-dalmatinska i Županija zagrebačka
- Hrvatska gospodarska komora
- Institut Ivo Pilar
- Hrvatski zavod za zapošljavanje
- Slobodna Dalmacija
- Universitas
- Banke
- Osiguranje
- HOK, HUP
- Ministarstvo rada

- HBOR
- RERA
- Razni portali npr. Moj posao
- Ostale zainteresirane tvrtke partneri...

Bitna je karakteristika projekta uključivost, tj. otvorenost svim potencijalnim dionicima koji u projektu realiziraju svoje naslovne društvene uloge i u sinergiji s drugima preuzimaju nove.

Zaključno:

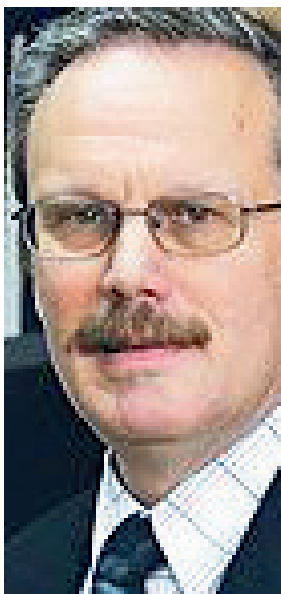
Program postakadetskog zapošljavanja nov je i inovativan pristup u stvaranju, selektiranju i praćenju mladih poduzetnika koje započinje prilikom samog upisa na sveučilište. Od samih početaka student je informiran sa svim mogućnostima ovoga programa, a upisom na program izražava svijest o potrebi jačanja vlastitih upravljačkih sposobnosti i interdisciplinarnih vještina za samostalno vođenje tvrtke. Cjelokupan je program praćen sustavom aktivnog mentoriranja i internacionalizacije iskustava potrebnih projektu. Financijski paket je inovativan i u slučaju pozitivne recenzije poduzetničkih projekata polaznik dobiva značajan novac. Program je u cijelosti moguće provesti sadašnjim novcem MZOŠ-a, sveučilišta, dionika te potpore EU fondova.

samozapošljavanje

Luka Burilović,
Hrvatska
gospodarska
komora

Gospodarska komora osigurat će logistiku potrebnu za odabir poslovnih mentora – poduzetnika te “poslovnih anđela”, i sve to internacionalizirati kroz poduzetnički Erasmus.

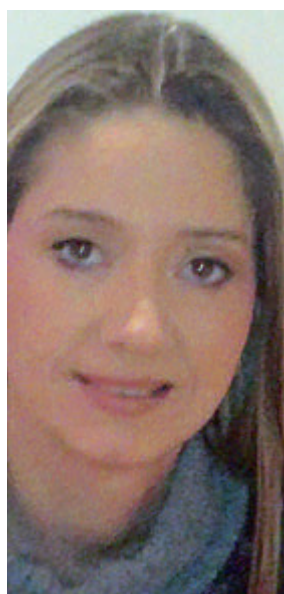
Krešimir Čosić,
EPH

I kroz osobno iskustvo sudjelovanja u brojnim projektima i kroz poziciju člana Nadzornog odbora EPH, dat ću punu potporu provedbi i primjerenom medijskom tretmanu Projekta.

Tatjana Dalić,
Ministarstvo
rada

Ministarstvo djeluje kroz niz postojećih programa koji se bez velikih preinaka mogu uklopiti u ovaj, dosad naj-sveobuhvatniji, projekt, a možemo pridonijeti i garancijama za kredite.

Ivana Grahovac,
HBOR

Iz iskustva na sličnim projektima HBOR prepoznaje važnost ove inicijative cijeneći njezinu obuhvatnost i uključenost, a svojim kreditnim programima uvelike možemo pomoći poduzetnicima početnicima.

Miroslav Ivić,
Slobodna
Dalmacija

Projekt je razvojno važan za “Slobodnu” koja može medijski pridonijeti njegovoj promociji, afirmaciji uspjeha pojedinaца, marketinškom brendiranju novonastalih tvrtki, te ukupnoj poduzetničkoj klimi.

Ljiljana Kaliterna Lipovčan,
Institut
društvenih
znanosti “Ivo
Pilar”

“Pilar” će prirediti testove za otkrivanje menadžerskih i upravljačkih sposobnosti te razviti metode praćenja odabranih poduzetnika zajedno sa sveučilištima – nositeljima projekta.

Goran Kovačević,
Grad Split

Kao sveučilišni grad, Split u svojem Sveučilištu vidi zamašnjak, pa će pomoći novonastalim tvrtkama iznalaženjem prostornih uvjeta i stimulativnim stipendijama.

Jure Smoljo,
Croatia
osiguranje

Projekt je iznimno poslovno zanimljiv za našu kuću zbog mogućnosti razvoja inovativnih polica životnog osiguranja kao jednog od institucionalnih osnova osiguranja kredita.

Jasminka Vuković,
Splitska banka

Splitska banka već surađuje sa Sveučilištem u Splitu i spremna je maksimalno poduprijeti projekt, kako zbog njegova društvenog značenja, tako i zbog vlastita poslovnog interesa.

Miljenko Živaljić,
Zagrebačka
banka

Ojačat ćemo mentorske ekipe, sudjelovati u potpori projektu kreditnom politikom, a vlastitim stručnim kadrovima sudjelovati u tehnološkim vijećima važnima za evaluaciju poslovnih planova.

Zlatko Ževrnja,
Župan splitsko
dalmatinski

Već sada Županija subvencionira kamate na kredite za ove svrhe, a u ovaj će se Projekt uključiti radi ravnomjernijeg razvoja svih dijelova županije te povratka studenata u vlastite sredine radi poticanja njihova razvoja.

Vesna Kusin,
Grad Zagreb

Grad Zagreb pomoći će Projektu sufinanciranjem kamata na poslovne kredite za spin-off kompanije, rješavanjem prostornih problema, te će politikom stipendiranja stimulirati mlade poduzetnike.

komentar

Makroekonomske pretpostavke

PIŠE:
RATKO BOŠKOVIĆ

Program postakadetskog samozapošljavanja što su ga povela sveučilišta Splita i Zagreba tipično je nastojanje da se pokretanju i održavanju ekonomskog rasta pride „odozdo“. Odnosno, primjer nastojanja da se privreda oporavi i oživi jačanjem *ponude* proizvoda i usluga. No, ta bi se zamisao vrlo brzo mogla razbiti o hrid hrvatske ekonomske realnosti, a to je da za tim proizvodima i uslugama nema *potražnje*.

U tom slučaju opremanje studenata znanjima i vještinama potrebnima jednom poduzetniku - ako već imaju talent i psihološke predispozicije formirane puno prije fakulteta - pokazalo bi se kao voluntarizam, uzaludno i promašeno nastojanje, rasipanje javnoga truda i novca. Zato bi se sveučilišta, uz *mikromenadžersko* nastojanje popravljivanja žalosnog hrvatskog ekonomskog stanja, istodobno još snažnije trebala angažirati i na promjeni aktualnih *makroekonomskih* politika.

Naime, osim što imaju znanja kako se osnivaju, vode i razvijaju *mikropoduzeća*, vodeća hrvatska sveučilišta imaju još veća i važnija znanja kako se popravljaju i vode *privrede kao cjeline*. I to je, zapravo, u okolnostima kada se poslovni ciklus godinama ne uspijeva odlijepiti od dna, i preče od mehaničkog pokretanja mikropoduzeća koja će masovno propasti čim potroše inicijalni kapital jer za svoje proizvode i usluge neće naći tržište, odnosno kupce. Oživljavanje potražnje nužan je uvjet da nova mikropoduzeća opstanu u okolnostima kada i postojeća masovno zatvaraju vrata.

Sveučilišta s pravom nastoje popraviti uvjete za nastanak novih mikropoduzeća i samozapošljavanje svojih studenata (jer to je najviši oblik ekonomske slobode ljudi), ali bi još glasnije morala protestirati što se u Hrvatskoj ne provode i ne primjenjuju znanstveno utemeljene anticiklične makroekonomske politike. Sveučilišta bi se još glasnije i žustrije morala angažirati na kritiziranju i mijenjanju aktualnih očigledno promašenih i neuspješnih monetarnih, fiskalnih i razvojnih politika, jer to je zapravo pretpostavka za opstanak i velikih i malih poduzeća. Za tako nešto Splitsko i Zagrebačko sveučilište imaju stručnjake daleko superiornije onima koji sada u državi vode te politike, i njih bi trebali baciti u političku bitku za promjene i prije nego stručnjake za malene i krhke start-upove i spin-offove.

Osim što će se zbog aktualne krize suočiti s oskudicom kupaca na hrvatskom, a i globalnom tržištu, pokretači sveučilišnih start-upova neće u Hrvatskoj naći ni stručne literature o njima s teorijskom i empirijskom podlogom. Za sada u je samo u Rijeci pokrenut jedan uspješni sveučilišni spin-off, i teško je vjerovati da bi hrvatski sveučilišni nastavnici imali neka vlastita veća znanja i iskustva kako se uspješna nova poduzeća pokreću i razvijaju. Zato uz ovaj Projekt treba osigurati i literature, a možda najbolja ikada napisana knjiga u ovom području je “Podrijetlo i evolucija novih biznisa” američkog profesora s Harvarda i Sveučilišta u Chicagu Amara V. Bhidea o kojoj je Universitas pisao u broju 61, str 14/15.

sveučilišni život

Hrvatska ekonomska suverenost u Europskoj uniji

Istraživanja dokazuju da nacionalna gospodarstva kasnije priključenih zemalja ekonomskim integracijama gube tržišnu bitku s gospodarstvima zemalja koje su inicijatori same Unije

PIŠE: JURAJ FILIPOVIĆ

Predavanje na temu Mogućnosti repozicioniranja Hrvatske u Europskoj uniji održao je 11. veljače u Sveučilišnoj knjižnici prof.dr. sc. Neven Šerić s Ekonomskog fakulteta u Splitu. Predavanju je prisustvovalo više desetaka aktivista, znanstvenika, profesora i studenata.

Po mišljenju prof. Nevena Šerića, Hrvatska u razdoblju pristupanja Europskoj uniji nije bila, a nije ni danas, politički i organizacijski pripremljena da bi članstvo bilo ekonomski isplativo. Prihvaćanje svih naputaka i smjernica Unije od strane političkih elita ima dugo-ročne posljedice na gospodarstvo i očuvanje nacionalnog identiteta. Logički se, dakle, postavlja pitanje opravdanosti pristupanja nove i male članice ekonomskoj integraciji dok nije u stanju značajnije iskoristiti prava koja ta integracija nudi. Više hrvatskih ekonomista koji su se bavili ovom problematikom dobronamjerno je ukazivalo na ovakve negativne trendove. U tom smislu javlja se kontinuiran rizik i strah od rasprodaje resursa novih članica kako bi ispunjavale financijske i druge obveze koje nameću dominantne grupe filtrirane u europskoj birokraciji. Stoga je, smatra prof. Šerić, nužan proces repozicioniranja Republike Hrvatske u Europskoj uniji kako na političkom, tako i na ekonomskom planu.

Zaustaviti sve procese ograničavanja nacionalnih interesa

Dosadašnja istraživanja pokazuju da hrvatski politički *establishment* ne uči na rijetkim pozitivnim iskustvima *malih* članica kao što su primjerice Mađarska i Austrija. Takva pasivnost i politika *podilaženja* države, te između ostalog i domaćih nositelja makroekonomske politike može rezultirati produljenim vremenom izlaska tranzicijske zemlje iz recesije, te otvoriti i prostor za euroskeptizam koji se, prema riječima predavača, ne smije

Neven Šerić

analizirati jednostrano, već kao prilika za očuvanje nacionalnih bogatstva i interesa. Istraživanja dokazuju da nacionalna gospodarstva kasnije priključenih zemalja ekonomskim integracijama gube tržišnu bitku s gospodarstvima zemalja koje su inicijatori same Unije. Jedina mogućnost je stoga repozicioniranje u Uniji. Perspektiva postoji jer Europska unija ne želi nove *grčke* scenarije, a za to su potrebni zreli političari, kako bi se zaustavio proces gubljenja gospodarskog identiteta.

“Potrebno je argumentirano zagovarati i poticati razvoj djelatnosti koje Hrvatskoj, pored turizma mogu osigurati višu razinu neovisnosti nacionalne ekonomije (proizvodnja hrane, marikultura, proizvodnja energije iz obnovljivih izvora i dr.). Također treba zaustaviti sve procese ograničavanja nacionalnih interesa prihvaćanjem svih naputaka iz centara moći. Hrvatskoj je potrebna zrela i prosperitetna politička opcija koja bi trebala biti alternativa postojećoj nomenklaturi, koja će osigurati financijsku nadoknadu ekonomske štete koju Europska unija nameće obavezom ultimativnog prihvaćanja pojedinih smjernica u gospodarstvu i bilateralnim odnosima sa zemljama nečlanicama”, zaključio je Šerić.

Stručna praksa na Studiju turizma Ekonomskog fakulteta – prilika koja se ne odbija

PIŠE: SMILJANA PIVČEVIĆ

Visokoškolski sustav Hrvatske često se proziva kao sustav u kojem studenti stječu kvalitetna teorijska znanja, ali vrlo manjkava ili gotovo nikakva praktična. Ponukani ovakvim prigovorima, ali i prepoznajući ulogu Ekonomskog fakulteta u društvu kao institucije koja ne samo da obrazuje mlade kadrove, nego je i spona između njih i gospodarstva, nastavnici Studija turizma na Ekonomskom fakultetu u Splitu već nekoliko godina provode niz aktivnosti kojima ovaj jaz pokušavaju premostiti. Tako su na stručnim predmetima kao redovna uvedena gostovanja stručnjaka iz prakse, studenti idu u posjete turističkim poduzećima, organiziraju se jednodnevni stručni izleti, studenti odlaze na različite stručne konferencije i seminare te kroz projekte na kolegijima i završne /diplomske radove obrađuju probleme iz aktualne turističke prakse. Međutim, jedna od najvažnijih aktivnosti u tom procesu je stručna praksa u turističkim poduzećima koju nastavnici ovog studija razvijaju već nekoliko godina, a ove godine su nadomak njezine formalizacije kao izbornog kolegija. Partner u ovom procesu od samog početka je hotel “Le Meridien Lav”, čije vodstvo je od prvog kontakta prepoznalo važnost ovakve suradnje, a kasnije se pridružuje i hotel “Radisson Blu Split”.

Studenti zaposleni nakon prakse

“Suradnjom s Ekonomskim fakultetom u Splitu, Studij turizam, krenuli smo u pionirski sustav, kurikulumom neobaveznoga praktičnog obučavanja studenata još 2010. godine te smo na osnovi dobrih iskustava taj program, u ponešto izmijenjenom, unaprijeđenom izdanju zadržali do danas. Kroz program je do sada u ovih 5 godina prošlo oko 40-ak studenata, od kojih je veliki broj nakon praktičnog obučavanja (njih oko 25) ostvario zaposlenje kod nas, od kojih neki rade još i danas. Studenti koji su prošli kroz program pokazali su prije svega veliku motiviranost, ali i znanje koje smo mi kao poslodavac nastojali iskoristiti u našim poslovnim procesima, ali i u svrhu njihovog osobnog razvoja. Osobno, program smatram najboljim mogućim načinom za prepoznavanje mladih talenata novih generacija, te sam ponosan na svakog pojedinca koji je kroz program dokazao svoje poslovne kvalitete i na taj način zaradio poziciju unutar naše kuće!”, rekao

Ponukani dobrim rezultatima i zadovoljstvom svih uključenih strana, na Ekonomskom fakultetu namjeravaju od sljedeće akademske godine stručnu praksu uvesti kao izborni kolegij na Studiju turizma i poslovne ekonomije

Tina Čurković

Tea Milanović-Litre

je Igor Leben, menadžer ljudskih resursa hotela “Le Meridien Lav”.

Tako 2014. godine Studij turizam uspostavlja suradnju sa SKAL KLUBOM Split – Dalmacija, članicom međunarodne Udruge profesionalaca iz područja turizma koja ima 17.000 članova u 400 klubova iz 80 zemalja. Jedan od strateških zajedničkih projekata upravo je stručna praksa. Ovom suradnjom dolazi do proširenja mogućnosti prakse te je prošle akademske godine studentima bila ponuđeno 30 mjesta za praksu u hotelima, agencijama i Turističkoj zajednici grada Splita. Navedena mjesta su relativno brzo i uspješno popunjena te je nakon uspješno odrađene prakse 10-ak studenata dobilo plaćeni sezonski posao, a njih četvero i stalno radno mjesto.

Alijana Vukšić, direktorica TZ Grada Splita, kroz čiji je ured prošlo 8 mladih ljudi, kaže: „Uključili smo se u program stručne prakse zbog svijesti o neiskorištenom potencijalu mladih, obrazovanih ljudi. Nažalost, danas mnogi ne uspiju dobiti priliku za dokazivanje, a ova praksa upravo to nudi našim studentima. Prošle godine smo prvi put počeli ovakvu suradnju s Ekonomskim fakultetom što se pokazalo kao izvrstan poslovni potez. Od prijavljenih studenata, tri studenta su se istaknula svojim radom i znanjem koje smo nagradili plaćenim sezonskim radom, a dvoje je u konačnici dobilo i stalno radno mjesto. Zasigurno ćemo nastaviti s programom prakse sa željom da naši studenti dobiju priliku za pokazivanjem stečenog znanja na obostrano zadovoljstvo“.

Tina Čurković, studentica diplomskog Studija turizam i hotelijerstvo, stručnu praksu odradila je upravo u uredu Turističke zajednice grada Splita. „Čim sam saznala za program stručne prakse nastale kao suradnja EFST-a i udruge SKAL, bez dvojbe sam se prijavila što se pokazalo kao najbolji ulazak u poslovni svijet. Poznajuci okvire djelovanja turističkih zajednica, željela sam svoje znanje stečeno na preddiplomskom studiju Menadžmenta u turizmu, primijeniti radom u sustavu Turističkih zajednica. Program stručne prakse traje mjesec dana, što je prekratko da se upoznaju svi segmenti poslovanja TZ-a, ali dovoljno da покаžete svoj potencijal, stoga sam većinu svoje prakse odradila u novootvorenom Uredu za privatne iznajmljivače što mi je omogućilo direktan kontakt s turističkim djelatnicima i bolje upoznavanje zakonodavnog okvira djelatnosti u turizmu. S obzirom na to da

se suradnja nastavila, na moje zadovoljstvo, dobila sam brojne prilike poput sudjelovanja u marketinškim aktivnostima TZ-a i rada na različitim projektima od kojih bih istaknula projekt HRVATSKA 365 kojem je cilj smanjenje sezonalnosti, krucijalnog problema turizma u RH. Koristim priliku da zahvalim svojoj mentorici, direktorici Alijani Vukšić, koja je od prvog dana pokazala potpuno povjerenje u nas studente i s velikim strpljenjem nam prenijela svoje znanje te nas uputila u poslovanje TZ-a. Za kraj želim svojim kolegama preporučiti sudjelovanje u programu stručnih praksi koji svima daje jednake prilike u vremenima kada se prilike ne odbijaju!“

Poziv poslodavcima za uključenje u projekt

Tea Milanović-Litre, studentica stručnog Studija turističko poslovanje, stručnu praksu odradila je u hotelu “Vestibul”. „S obzirom na tešku ekonomsku situaciju u zemlji, ovakve su inicijative posebno značajne jer povezuju obrazovne institucije i poslovni sektor. Na taj način studentima otvaraju vrata i olakšavaju ulazak na tržište rada. Ja sam se uključila u program stručne prakse kako bih stekla iskustvo u području za koje sam se obrazovala i kako bih na taj način bila konkurentnija na tržištu rada. Međutim, cijela priča je nadmašila moja očekivanja i već nakon mjesec dana stručne prakse, zahvaljujući mom trudu i želji za učenjem, pružila mi se prilika za produženjem suradnje kroz stručno osposobljavanje. Rad u luksuznom hotelu “Vestibul” omogućuje mi da se, uz stručno mentorstvo, profesionalno razvijam u različitim područjima kao što su marketing, prodaja, odnosi s javnošću i odnosi s gostima. Jakopuno učim i razvijam se. Zahvaljujući inicijativi koju su pokrenuli EFST i udruga SKAL dobila sam priliku da nakon završetka studija krenem graditi karijeru, što je zapravo potpuno prirodan slijed koji bi svima trebao biti omogućen“.

Prije 20-ak dana ovogodišnjoj generaciji studenata prezentirana je ova mogućnost te upravo traju prijave studenata za ovogodišnji ciklus prakse. Ponukani dobrim rezultatima i zadovoljstvom svih uključenih strana, na Ekonomskom fakultetu namjeravaju od sljedeće akademske godine stručnu praksu uvesti kao izborni kolegij na Studiju turizma i poslovne ekonomije. Stoga i ovim putem poziv svim zainteresiranim, ozbiljnim poslodavcima da se jave i doznaju na koji način se mogu uključiti u ovaj projekt.

Sastanak hrvatskih znanstvenika s dr. Donneom

PIŠE: DRAGAN POLJAK

Na Institutu "Ruđer Bošković" (IRB) 4. veljače održan je sastanak hrvatskih znanstvenika okupljenih u Hrvatsku istraživačku jedinicu (eng. *Croatian Research Unit - CRU*), koja predstavlja dio istraživačkog konzorcija EUROfusion što okuplja 27 zemalja Europe na projektu izgradnje međunarodnog termonuklearnog eksperimentalnog reaktora (eng. *International Experimental Thermonuclear Reactor - ITER*), s direktorom EUROfusion programa dr. Tonyjem Donneom.

Hrvatski znanstvenici s IRB-a, Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje (FESB) te Instituta za fiziku Sveučilišta (IFS) u Zagrebu, sudjeluju u pet radnih paketa ovog fuzijskog HORIZON 2020 projekta. Na IRB-u se vrše procjene zadržavanja fuzijskog goriva u stijenkama fuzijskih reaktora uz pomoć ionskih snopova, određivanje podrijetla čestica prašine u fuzijskom reaktoru – tokamaku, te konstrukcija Namjenske komore za ozračivanje fuzijskih materijala s dva ionska snopa – jedne od svega četiri takve u Europskoj uniji.

Grupa znanstvenika s FESB-a na čelu s prof. dr. sc. Draganom Poljakom nastavit će intenzivno svoje aktivnosti na polju matematičkog modeliranja magnetskih polja i plazme u fuzijskim reaktorima, dok će se kolege s IFS-a uključiti u razvoj laserskog uređaja za kontrolu oštećenja stijenki tokamaka. Na sastanku s dr. Donneom osim prof. Poljaka s FESB-a još je sudjelovao i doc. dr. sc. Silvestar Šesnić. Sljedeća značajna međunarodna aktivnost tima s FESB-a u okviru *Work Package: Code Development* je sudjelovanje u Code Camp 2015. koji će se u ožujku održati u

Pragu. U okviru ove aktivnosti prof. Poljaku i dr. Šesniću pridružit će se doc. dr. sc. Vinko Dorić, još jedan član hrvatskog tima za modeliranje magnetskog polja u tokamaku.

Više stipendija za doktorande na području fuzije?

U okviru sastanka dr. Donne a s članovima CRU-a na čelu s voditeljem dr. sc. Tončom Tadićem (IRB), razgovaralo se o dosadašnjem doprinosu hrvatskih znanstvenika u istraživanjima vezanih za razvoj ITER-a i brojnim drugim pitanjima vezanim za buduća istraživanja, primjerice uključiva-

nje nekih grupa (poput grupe na FESB-u) u istraživanja vezana za druge ITER radne pakete, ali i druge reaktore. Između ostalog, hrvatski znanstvenici zatražili su povećanje broja stipendija za doktorande na području fuzije koji bi bili dodijeljeni hrvatskim timovima. Dr. Donne pohvalio je hrvatske sudionike na ITER radnim paketima te posebno istaknuo dva uspješna događaja u 2014. u organizaciji CRU-a u Splitu: Code Camp u organizaciji FESB-a u studenom 2014. i European Fusion Physics Workshop 2014. u organizaciji IRB-a i FESB-a.

U sklopu posjeta, osim što se sastao s hrvatskim znanstvenicima uključenima u HORIZON 2020 – EUROfusion projekt, dr. Donne održao je i popularno predavanje o fuziji naslovljeno: *Fusion: from science fiction to science fact*. U okviru iznimno posjećenog i vrlo zanimljivog predavanja dr. Donne osvrnuo se na prednost fuzijski dobivene energije, na dosadašnji razvoj fuzijskih istraživanja, jasno pri tom istaknuvši recentna postignuća. Nakon održanog predavanja i spomenutog sastanka s članovima CRU-a te razgledao nekoliko laboratorija na IRB-u i IFS-u.

Hrvatski znanstvenici s dr. Tonyjem Donneom u IRB-labu

Tim FESB-ovaca i prof. dr. sc. Janoš Terzić dobitnici priznanja 'Ponos Hrvatske'

Jubilarna, deseta godišnjica prestižne nagrade "Ponos Hrvatske" proslavljena je u nedjelju, 1. veljače, kada su uručena priznanja humanim, hrabrim, poštenim i dobrim ljudima koji su svojim nesebičnim djelima obilježili 2014. godinu. Među herojima 2014. nalaze se i Ivan Pavičić – voditelj tima "AuThink", kojem je uručena nagrada za istoimeni sustav, te prof. dr. sc. Janoš Terzić s Medicinskog fakulteta u Splitu.

AuThink je sustav izgrađen za potrebe edukacije roditelja, pomoći djeci s problemom autizma i pomoći u

radu stručnjacima u centrima za autizam. Sustav je koncipiran tako da djeci prikazuje određene vježbe i zadatke koje oni moraju završiti. Tako, primjerice, moraju spajati boje ili razne zvukove koje čuju u vježbi. Sve to pomaže djeci s autizmom da razviju određene životne vještine koje su im važne u svakodnevici. Veliku pomoć u realizaciji projekta AuThink timu je pružila djelatnica Centra za autizam Split, Tanja Mravak. Nagradu „Ponos Hrvatske“ dobio je i međunarodni tim znanstvenika među kojima su Ivan Đikić, Davor Lessel, Kristijan Ramadan i Janoš

AuThink tim

Terzić, koji su otkrili važan, dotada nepoznat gen. Nakon što su ga u laboratoriju proučavali nekoliko godina,

hrvatski znanstvenici Janoš Terzić s Medicinskog fakulteta u Splitu i Ivan Đikić sa Sveučilišta Goethe u Fran-

Janoš Terzić sa Ivanom Đikićem i suradnicima

kfurtu otkrili su genetsku abnormalnost koja je povezana s ranom pojavom tumora jetre kod djece. Praćenje

funkcioniranja toga gena, omogućava bolje proučavanje načina nastanka toga zloćudnog tumora. F.B.

PIŠE:
IVANA
CAREV

PACINNO - platforma za suradnju u istraživanju i inovacijama

U sklopu projekta PACINNO u Sloveniji, u prosincu i siječnju, održana su 2 bloka predavanja unutar programa edukacije MBSDr: Managerial Business Skills Development for Researchers. COBIK – Centar izvrsnosti u biosenzorici, instrumentaciji i procesnoj kontroli, voditelj je ovog programa čiji je cilj kod sudionika, prije svega znanstvenika i istraživača iz područja prirodnih i tehničkih znanosti, s potencijalom razvoja vlastitih projekata, razviti menadžerske

i poduzetničke vještine. U programu sudjeluju predstavnici Jadransko-jonske regije iz Slovenije, Hrvatske, Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Albanije, Italije i Grčke.

Sa Sveučilišta u Rijeci u programu su uključeni: prof. dr. sc. Marta Žuvić Butorac, dr. sc. Olga Schevchuk i dr. sc. Samir Žic. Ivana Carev, prof., doktorantica sa Kemijsko-tehnološkog fakulteta jedina je predstavница sa Sveučilišta u Splitu. U sklopu prvog bloka sudionici su imali priliku sudjelovati u predavanjima i praktičnim vježama vezanim za donošenje financijskih odluka u znanstvenim organizacijama, marketingu, upravljanju informacijskim sustavima i procesu dizajniranja proizvoda (Financial Decision-making in Research Organizations, Marketing in Research Organizations, Management Information Systems, and Design Thinking courses). Sudionicima su predavanja i praktične vježbe izvodili sveučilišni profesori i stručnjaci

iz navedenih područja prof. dr. sc. Vesna Žabkar, doc. dr. sc. Tomislav Hernous, dr. sc. Matjaž Črnigoi i dr. sc. Mojca Gabrovšek. U drugom bloku predavanja su obrađivale teme iz područja intelektualnog vlasništva i uvjeta za razvoj poslovnog procesa u istraživačkim organizacijama (Intellectual Property in Research Organizations and Business Environment for Research Institutions). Predavanja i praktične vježbe vodili su prof. dr. sc. Mi-

tja Ruzzier i dr. sc. Blaž Zupan. PACINNO projekt ima za cilj osnivanje platforme za suradnju u istraživanju i inovacijama na području cijele Jadranske regije. Okupljajući istraživačke institute, nositelje politika i poslovne subjekte, projekt će stvoriti nove poveznice između istraživačkih i znanstvenih aktivnosti koje se provode na akademskim institucijama te ekonomskog sustava, s naglaskom na tehnološke potrebe malih i srednjih poduzeća.

tja Ruzzier i dr. sc. Blaž Zupan. PACINNO projekt ima za cilj osnivanje platforme za suradnju u istraživanju i inovacijama na području cijele Jadranske regije. Okupljajući istraživačke institute, nositelje politika i poslovne subjekte, projekt će stvoriti nove poveznice između istraživačkih i znanstvenih aktivnosti koje se provode na akademskim institucijama te ekonomskog sustava, s naglaskom na tehnološke potrebe malih i srednjih poduzeća.

SVEUČILIŠTE U SPLITU - MEDICINSKI FAKULTET

RASPISUJE

I. NATJEČAJ ZA IZBOR U ZVANJE

1. jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i na radnom mjestu izvanrednog profesora za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana kirurgija u Katedri za kirurgiju
2. jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju naslovnog docenta za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana pedijatrija u Katedri za pedijatriju
3. jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju naslovnog docenta za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana psihijatrija u Katedri za psihijatriju
4. dva suradnika u suradničkom zvanju, od kojih jedan naslovni asistent, a drugi naslovni poslijedoktorand u području biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana kirurgija u Katedri za kirurgiju
5. jednog suradnika u suradničkom zvanju i na radnom mjestu asistenta na određeno vrijeme od godine dana za područje biomedicine i zdravstva, polje temeljne medicinske znanosti, grana neuroznanost u Katedri za neuroznanost
6. jednog suradnika u suradničkom zvanju naslovnog asistenta za područje biomedicine i zdravstva, polje farmacija, grana farmacija u Katedri za farmaciju
7. jednog poslijedoktoranda na projektu "Uloga receptora autofagije u selektivnom uklanjanju mitohondrija – AutoMito" na određeno vrijeme od tri godine – ponovljeni natječaj

II. NATJEČAJ

1. za obavljanje poslova radnog mjesta namještenika III. vrste zvanja (telefonist), jedan izvršitelj na određeno vrijeme od 6 mjeseci
2. za stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa za pomoćnika tajnika Fakulteta - radno mjesto I. vrste, stručni suradnik, jedan izvršitelj

III. PONIŠTENJE DUELA NATJEČAJA

objavljenog u listu "Universitas" br. 61 od 22. prosinca 2014. na način da se u toč. II. briše druga alineja (radno mjesto stručnog suradnika, zamjena za porodni dopust)

IV. ISPRAVAK DUELA NATJEČAJA

objavljenog u listu "Universitas" br. 62 od 29. siječnja 2015. na način da se u zadnjoj (6.) alineji briše riječ „naslovni“ (izbor u zvanje i na radno mjesto asistenta). Točan tekst natječaja objavljen je u „Narodnim novinama“ br. 13. od 4. 2. 2015. i na Zavodu za zapošljavanje. Pristupnici za radna mjesta pod I. 1.-6. trebaju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14) te Pravilnikom o uvjetima i postupku izbora u zvanja Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Splitu (veljača 2014.). Potrebna dokumentacija i dokazi koje je potrebno priložiti za izbor u određeno zvanje objavljeni su na mrežnoj adresi Povjerenstva za kadrove (<http://www.mefst.hr/kadrove>).

Za radno mjesto pod I. 7. vrlo je važno da pristupnici osim znanja o osnovim molekularno biološkim i biokemijskim metodama imaju sposobnost njihove primjene u proučavanju proteina te trebaju biti osobni sudjelovati u pisanju projektnih prijedloga i znanstvenih radova, kao i visoko motivirani i spremni za rad u međunarodnom timu. Pristupnici uz prijavu prilažu i: pismo namjere, životopis, popis znanstvenih publikacija te dva pisma preporuke.

Upite je moguće uputiti na adresu: ivana.novak@mefst.hr.

Rok za prijave je 30 dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

Uvjeti natječaja za radno mjesto pod II. 1.: SSS tehničkog smjera, položen vozački ispit B kategorije.

Za radno mjesto pod II. 2. pristupnici moraju dokazati da ispunjavaju opće uvjete prema Zakonu o poticanju zapošljavanja (NN 57/12 i 120/12) i dodatne uvjete: završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij prava te poznavati rad na računalu. Pristupnici uz prijavu prilažu životopis, domovnicu i dokaze o udovoljavanju uvjetima natječaja. Rok za prijave je 8 dana od dana objave u „Narodnim novinama“. Na sva oglašena radna mjesta mogu se javiti osobe oba spola. Prijave se podnose poštom na adresu:

MEDICINSKI FAKULTET U SPLITU, Šoltanska 2, 21000 Split

SVEUČILIŠTE U SPLITU, FAKULTET ELEKTROTEHNIKE, STROJARSTVA I BRODOGRADNJE, objavljuje

NATJEČAJ

Za izbor:

1. jednog nastavnika u nastavno zvanje predavača za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje matematika, grana matematička analiza, na određeno vrijeme. Pristupnici moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (N.N. 123/03., 105/04., 174/04., 46/07., 45/09., 63/11. i 94/13.). Natječaj traje 30 dana od dana objave. Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola sukladno čl. 13. st. 2. Zakona o ravnopravnosti spolova N.N. 116/03. Sve informacije mogu se dobiti u Službi za upravno-pravne poslove Fakulteta. Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja dostavljaju se na adresu: Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, Ruđera Boškovića 32., 21000 Split. Nepravovremene prijave i prijave bez dokaza o ispunjavanju uvjeta neće se razmatrati. O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

edukacija

Održan završni skup projekta MODOC

U Rektoratu Sveučilišta u Zagrebu održan je 17. veljače završni skup projekta "Modernizacija doktorske izobrazbe kroz implementaciju Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira" (MODOC).

Riječ je o projektu koji je Sveučilište u Zagrebu provodilo tijekom posljednjih 18 mjeseci s ciljem stvaranja preduvjeta za unaprjeđenje profesionalnih i osobnih kompetencija doktoranada u skladu s novim zahtjevima tržišta rada i standardima Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (HKO).

Uz Sveučilište u Zagrebu, partneri na projektu MODOC bili su sveučilišta u Splitu, Rijeci, Zadru, Osijeku, Dubrovniku i Puli, Agencija za mobilnost i programe Europske unije, Mreža mladih znanstvenika (MLAZ) i Hrvatski zavod za zapošljavanje.

O obrazovanju doktoranada u Republici Hrvatskoj na skupu su govorili zamjenik ministra znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske prof. dr. sc. Roko Andričević, predsjednik Nacionalnog operativnog tijela za izradu Strategije znanosti, obrazovanja, sporta i tehnologije RH prof. dr. sc. Neven Budak, ravnateljica Agencije za mobilnost i programe EU-a mr. sc. Antonija Gladović, i voditeljica

projekta MODOC prof. dr. sc. Melita Kovačević.

Na skupu su predstavljene Smjernice za daljnje unaprjeđenje profesionalnih i osobnih kompetencija doktoranada. Njihova se izrada temeljila na rezultatima studije o profesionalnim i osobnim kompetencijama doktoranada i studije o potrebnima tržišta rada te podacima dobivenima vrednovanjem provedenih pilot-radionica za doktorande.

Smjernice su polazište za

daljnji razvoj i implementaciju dodatnih kompetencija doktoranada na nacionalnoj razini i predstavljaju doprinos daljnjem razvoju Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira s obzirom na to da sveučilištima i doktorandima daju opis stručnih i osobnih kompetencija koje je potrebno razvijati kroz doktorsku izobrazbu. Smjernice su prvenstveno namijenjene kreatorima politika u području visokoga obrazovanja i sveučilišnim upravama, a svo-

Doktorandi se danas u velikom postotku zapošljavaju izvan akademskog sustava EU-a, u nekim europskim zemljama čak i do 90 posto, dok u Hrvatskoj imamo potpuno obrnuti slučaj

jevrstan su odgovor na potrebu pružanja potpore doktoranada u karijeri, posebno u području vještina prenošenja znanja.

Sudionici skupa zaključili su kako rezultati projekta "Modernizacija doktorske izobrazbe kroz implementaciju Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira" mogu biti kvalitetno polazište za daljnje aktivnosti u unaprjeđenju doktorskoga obrazovanja u Republici Hrvatskoj.

UNIZG

Prof. dr. Roko Andričević, zamjenik ministra znanosti, obrazovanja i športa

Doktorsko obrazovanje smatra se jednim od ključnih faktora u razvoju znanja i samog društva u današnjoj Europi. EU i europske visokoobrazovne institucije u zadnjem su desetljeću provele temeljitu rekonstrukciju dokorskog obrazovanja koje u europskom obrazovnom, a osobito u istraživačkom prostoru ima vrlo značajnu ulogu. Te su promjene nazvane „tihom revolucijom“ jer su utjecale ne samo na strukturu dokorskog obrazovanja, nego i na razvoj visokoobrazovnih institucija u EU. Doktorandi se danas u velikom postotku zapošljavaju izvan akademskog sustava EU, u nekim europskim zemljama čak i do 90 posto. Nažalost, u Hrvatskoj imamo potpuno obrnuti slučaj jer većina mladih doktora svoju poziciju isključivo traži u akademskom sustavu koji, naravno, ne može zaposliti tako veliki broj doktora znanosti. Ovaj projekt i njegovi rezultati su ukazali da sama doktorska naobrazba u nas ne daje one ishode učenja i kompetencije kojima bi se mladi ljudi mogli zaposliti izvan akademije, a da privatni sektor s druge strane - pogotovo ne javna administracija - niti ne predviđa značajna radna mjesta za koje se traži titula doktora znanosti. Stoga je ukazano na značaj „prenosivih vještina“ - „transferable skills“ - koje treba ugraditi doktorantima.

‘Sveučilišna nastava povijesti: tradicija, današnje stanje, perspektive’

Piše: **INES RAKELA**

U povodu 140. godišnjice početka rada povijesnih katedri Sveučilišta u Zagrebu, u prostorijama Filozofskog fakulteta u Zagrebu 28. i 29. studenoga održan je znanstveni skup pod nazivom "Sveučilišna nastava povijesti: tradicija, današnje stanje, perspektive", u organizaciji Odsjeka za povijest zagrebačkog Filozofskog fakulteta, Društva za hrvatsku povjesnicu te Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti.

Skup je otvoren nizom izlaganja posvećenih počecima povijesnih katedri, odnosno tome kako je bio organiziran studij povijesti u Zagrebu 50-ih godina prošloga stoljeća, te osnutcima, djelovanju i strukturi odsjeka za povijest u Zadru, Rijeci, Puli, Splitu i Dubrovniku, te Odsjeka za povijest Hrvatskih studija i Hrvatskoga katoličkog sveučilišta.

Interdisciplinarna sposobnost povijesti da se poveže s drugim granama znanosti bila

je vidljiva u izlaganjima profesora Pravnog i Medicinskog fakulteta u Zagrebu, gdje je nastava povijesti važna komponenta nastavnog programa, a prikazani su i različiti aspekti suradnje studija povijesti i etnologije kao bliskih disciplina, te povijesti, konzervacije i restauracije, gdje se kao zaključak nametnula potreba za doedukacijom povjesničara koji bi jedinstvenim metodama prikupljali podatke koji su potrebni u konzervator-

skom poslu, a koji u ovom trenutku uglavnom ne raspolazuju tom vrstom naobrazbe.

Glavni problem hrvatske sveučilišne nastave jest nedovoljan broj nastavnoga kadra na pojedinim katedrama, kao što je to slučaj u Splitu, gdje nedostaje predavača specijaliziranih za stari i srednji vijek, dok je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, prema mišljenju dr. sc. Martina Previšića, nedovoljan broj kolegija iz suvremene hrvatske povijesti prema broju studenata. Akademik Petar Korunić doveo je u pitanje stvarne potrebe postojanja 10 odsjeka za povijest te je izrazio sumnju gdje će se budući diplomirani povjesničari imati priliku zapošljavati. Rješenje je predložio doc. dr. sc. Mateo Bratanić sa zadarskog Odsjeka za povijest, stvaranjem poslijediplomskog specijalističkog studija koji bi bio na razini nižoj od doktorske, s čime se složio i prof. dr. sc. Borislav Grgin sa zagrebačkog Odsjeka za povijest, koji smatra da se današnja struktura studija povijesti

mora preispitati na način da se okrene i poveže s lokalnom zajednicom, baštinom, turizmom i gospodarstvom. Što se tiče hrvatske historiografije, nametnulo se pitanje gdje je nestala poduzetnost profesora povijesti, budući da su mnogi, zaposlivši se u prosvjeti, zanemarili komponentu znanosti i objavljivanja radova i članaka. Kao zaključak, svi prisutni složili su se da je potrebno povećanje znanstvene produktivnosti u međunarodnim publikacijama, što je većini fakulteta i bila jedna od zamjerki tijekom ovogodišnje Reakreditacije visokih učilišta u Hrvatskoj iz područja humanističkih i društvenih znanosti. To će se možda promijeniti digitalizacijom diplomskih i doktorskih radova koja je spomenuta u izlaganju studentica povijesti splitskog Filozofskog fakulteta Doroteje Arlov i potpisnice ovog izvješća, a koje se očekuje u budućnosti, što će možebitno utjecati na lakše objavljivanje radova u namštenim i inim tiskovinama.

On-line burza studentskih istraživačkih radova

Piše: **IVAN PERKOV**

U Rektoratu Sveučilišta u Zagrebu održana je 6. veljače prezentacija projekta MARATON u sklopu koje je predstavljena **online burza studentskih istraživačkih radova**. Ova online burza zamišljena je kao mjesto povezivanja studenata sa svojim potencijalnim budućim poslodavcima i s istraživačima-mentorima s visokoškolskih institucija. Projekt su predstavili prorektor za inovacije, transfer tehnologije i komunikacije Sveučilišta u Zagrebu **prof. dr. sc. Miljenko Šimpraga**, voditeljica Ureda za transfer tehnologije i koordinatorka projekta na Sveučilištu u Zagrebu **dr. sc. Vlatka Petrović** i predstavnik tvrtke Altpro d.o.o. **Petar Milas**.

Konkretni zadaci za studente

Online burza studentskih istraživačkih radova zamišljena je kao mjesto na kojem će inovativno orijentirane organizacije i poduzeća studentima postavljati konkretne zadatke i probleme s kojima se susreću u poslovanju. Burza funkcionira na sljedeći način: tvrtka najprije definira razvojni problem u obliku istraživačkog projekta, odnosno diplomskog, magistarskog ili doktorskog rada. Student zatim odabire tvrtku, tj. konkretan zadatak, te istraživača-mentora koji mu svojim znanjem i iskustvom pruža podršku. Posredno dolazi do kontakta mentora i studenta u poduzeću te istraživača na visokoobrazovnoj instituciji kojega je student prethodno odabrao za mentora. Osim same web-aplikacije, u okvi-

Zahvaljujući on-line burzi uspostaviti će se komunikacijski kanal između studenata i poduzeća koji će omogućiti širenje informacija o mogućnostima međusobne suradnje na konkretnim projektima

provedbe projekta u Sloveniji i Hrvatskoj zbog jednakih, ili barem sličnih, razvojnih izazova s kojima se tvrtke u regiji susreću.

Sveučilište mora pomoći gospodarstvu

Prorektor zagrebačkog sveučilišta prof. dr. sc. Miljenko Šimpraga u svom obraćanju istaknuo je da je na tom sveučilištu koncentrirano preko 50% cjelokupnog hrvatskog znanja te da Sveučilište u Zagrebu mora pomoći sustavu gospodarstva. „Na našem Sveučilištu obrazuje se preko osamdeset tisuća studenata koji uz pomoć pet tisuća svojih profesora predstavljaju veliki razvojni potencijal ovog društva“, rekao je Šimpraga. Prorektor je na sudjelovanje pozvao i studente sa svih ostalih hrvatskih sveučilišta, a osvrnuo se i na strana iskustva po-

kazala su da poslodavci rado iskorištavaju priliku testirati talentirane mlade stručnjake, a studenti dobivaju priliku za rad u velikim i uspješnim poduzećima. Nerijetko se nakon odrađenog projekta studenti i zapošljavaju u tim tvrtkama.“

Profesor Šimpraga osvrnuo se i na stanje u hrvatskom gospodarstvu: „Razgovarao sam s upravama Plive i Ericssona. Oni ističu da im se ekonomski ne isplati za razvoj jednog proizvoda osnivati posebni laboratorij. Sigurno će im biti isplativije koristiti usluge koje mi sada nudimo. Glavni problem leži u činjenici što je 99% hrvatskoga gospodarstva koncentrirano u mikro, malim i srednjim poduzećima. Velike tvrtke su uglavnom propale, a manje ne mogu priuštiti istraživačke laboratorije. Zbog toga znanost ostaje zaključana u „škrinjama s blagom na sveučilištu“, a studenti ne mogu naći posao. Osnivanjem spin-off tvrtki na fakultetima i on-line burzom želimo, i vjerujemo da ćemo, promijeniti to stanje.“

Glavni cilj – gospodarski rast

Koordinatorica projekta MARATON i voditeljica Sveučilišnog centra za transfer tehnologije dr. sc. Vlatka Petrović naglasila je važnost obogaćivanja mladim kadrovima za razvojne odjele u poduzećima. Također je podsjetila da je ovaj projekt plod prekogranične suradnje Hrvatske i Slovenije, financiran europskim novcem. Kao partner projekta navela je Znanstveno-raziskovalno središće Bistra Ptuj, TehnoCenter Univerze v Mariboru d.o.o., Tehnološki center za električne

stroje TECES, Razvojni center Murska Sobota, Tehnološko Inovacijski Centar Međimurje d.o.o., Zagorska razvojna agencija d.o.o. (ZARA) te Agencija za razvoj Varaždinske županije – AZRA d.o.o.

Profesorica Petrović posebno se osvrnula na ciljeve projekta: „Specifični ciljevi projekta su uspostava zajedničke, dvojezične web i mobilne aplikacije on-line burze za studentske istraživačke radove u tvrtkama, punjenje baze s otvorenim istraživačkim radovima, koje su tvrtke definirale kao projekte za studentsku praksu, diplomski ili magistarski rad, promotivna kampanja za uključivanje studenata i istraživača – mentora u projekte te prijenos rezultata i iskustava iz projekta izvan područja i na buduće ciljane skupine. Cilj je o projektu informirati i u njega uključiti što više studenata, mentora i poduzeća.“

Petar Milas iz tvrtke Altpro, koja proizvodi sigurnosne sustave za željeznice, istaknuo je kako on-line burza omogućuje njegovoj tvrtki da unaprijed vidi koji joj kadrovi odgovaraju. To su i mogućnosti za napredovanje proizvodnje, rekao je dodavši kako tvrtka u kojoj radi već nekoliko godina surađuje sa zagrebačkim Fakultetom elektrotehnike i računarstva, a u tom razdoblju na praksi je bilo dvadesetak studenata, od čega ih je deset ostalo raditi, a neki su osnovali i vlastite tvrtke. „Tvrtke će sigurno znati cijeniti kvalitetan studentski rad temeljen na ekspertnom znanju i neće se libiti zaposliti proaktivne mlade ljude“, komentirao je Milas.

Okrugli stol pod nazivom “Inkubatori i tehnološki parkovi - čimbenici razvoja inovacijskog sustava” održan je u četvrtak 19. veljače 2015. g. u Rektoratu Sveučilišta u Zagrebu. Okrugli stol drugi je u nizu javnih predavanja, razgovora, okruglih stolova i radionica kojima je cilj poticati i popularizirati ideju o inovacijama i prijenosu znanja sa sveučilišta i znanstvenih institucija kao temelja inovativnoga gospodarstva i izlaska Hrvatske iz krize, a dio je šireg nastojanja Sveučilišta u poticanju inovacija i transfera tehnologije. Na okruglom stolu sudjelovali su prorektor za inovacije i transfer tehnologije zagrebačkog sveučilišta **prof. dr. sc. Miljenko Šimpraga** koji je ujedno bio i moderator rasprave, stručnjakinja za inovacije na međunarodnim projektima **dr. Lise Cowey**, prorektor za informatizaciju Sveučilišta u Rijeci **prof. dr. sc. Zlatan Car**, direktor razvojne agencije Zagreb - TPZ d.o.o. **Franje Šesnić** i direktor Tehnološkog parka Varaždin d.o.o.

Okrugli stol o inkubatorima i tehnološkim parkovima

Kroz strukturne fondove dostupan je ozbiljan novac i stoga je nužna suradnja sveučilišta s institucijama i gospodarstvom kako taj novac ne bi ostao neiskorišten

mr. sc. Andrija Petrović. Okupljene je na početku pozdravio rektor Zagrebačkog sveučilišta **prof. dr. sc. Damir Boras**, koji je istaknuo da Sveučilište u Zagrebu spada u 4% najboljih sveučilišta u svijetu. Zbog toga ima ključnu ulogu u izvlače-

nju Hrvatske iz gospodarske krize, a nova uprava se jako trudi da poveže sveučilište i gospodarstvo, rekao je Boras.

Prorektor Šimpraga ta-

koder je istaknuo važnost transfera znanja i tehnologije sa znanstvenih i obrazovnih institucija u gospodarstvo: „Tribinu *Inovacija i transfer tehnologije, poticaj*

gospodarskog razvoja Hrvatske, čiji je dio ovaj okrugli stol, pokrenuli smo kako bi privukli sve zainteresirane za gospodarski razvoj. Mi ćemo davati tempo tom procesu - stavljam o cjelokupno znanje koje imamo na raspolaganje. Kroz strukturne fondove dostupan nam je ozbiljan novac i stoga je nužna suradnja s institucijama i gospodarstvom kako taj novac ne bi ostao neiskorišten, budući da se razvoj hrvatskoga gospodarstva može temeljiti samo na inovativnim proizvodima“.

Poduzetnički inkubatori i akceleratori ključni u gospodarskom razvoju

Kao što smo već pisali, u sklopu ovih nastojanja osnovana je i prva sveučilišna spin off tvrtka na Fakultete-

tu kemijskog inženjerstva i tehnologije. Prorektor Šimpraga potvrdio je da razvoj vidi upravo u osnivanju takvih tvrtki, istaknuvši da se ne misle zanemariti društveno-humanističke znanosti iako su u prvom redu oni fakulteti koji se po svojoj prirodi bave tehnologijama. **Doktorica Lisa Cowey**, koja već godinama radi na sličnim projektima, odlično je upoznata sa situacijom u našoj regiji. Ona je istaknula da su poduzetnički inkubatori i akceleratori ključni u gospodarskom razvoju, a da je danas idealan trenutak za ostvarivanje ideja jer mladi ljudi imaju na raspolaganju svu potrebnu infrastrukturu. Navela je i da već postoje pozitivni primjeri uspjeha poduzetničkih inkubatora, a očekuje još puno više takvih uspješnih priča u razdoblju pred nama. „Na mladima je da pokažu inicijativu, a na svim ostalim čimbenicima među kojima je i sveučilište da im pomognu u tom procesu“, zaključila je Cowey.

IVAN PERKOV

sveučilište u rijeci

Upravljanje institucijom

Na Kampusu Sveučilišta u Rijeci od 10. do 13. veljače održana je radionica "Upravljanje institucijom i strateški menadžment". Sveučilište u Rijeci organiziralo je ovu radionicu u sklopu projekta Higher Education Initiative for Southeastern Europe – HEISEE (Inicijativa u visokom obrazovanju za jugoistočnu Europu), uz partnerstvo Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu, Centra za istraživanje i razvoj obrazovanja (CIRO) te Instituta za visoko obrazovanje Sveučilišta u Georgiji (Institute of Higher Education, University of Georgia). Radionica je održana na engleskom jeziku, a završilo ju je 45 polaznika. Cilj radionice bio je osmisliti studijski program o rukovođenju u visokom obrazovanju.

"Kolege iz Amerike ugodno su nas iznenadili time što oni ne doživljavaju sveučilište kao isključivo komercijalnu aktivnost. Mnogo više od nas govore o prikupljanju novca, no s druge strane, kao i mi, štite temeljne akademske vrijednosti: istraživanje i nastavu, vrijednosti čija se pravila razlikuju od pravila tržišta i korporacija. Također se na sveučilištima mnogo više oslanjaju na bivše studente, dok su kod nas alumni klubovi tek u začetku. Kod njih postoji mnogo izraženija pripadnost svojem sveučilištu, a ti bivši studenti na razne načine mogu doprinijeti svojem sveučilištu, pa i donijeti financijski doprinos", zaključila je izv. prof. Aleksandra Deluka Tibljaš, dekanica Građevinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, također sudionica radionice. **NEVEN PROTIĆ**

Prijave za 'UNICULT 2020'

Prijave za upis na program "UNICULT 2020" započele su 15. siječnja, a trajat će do 15. svibnja 2015. "UNICULT 2020" međunarodni je program iz menadžmenta u kulturi i umjetnosti i kulturnih politika, koji će se izvoditi pri Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci. Program je potvrđen na 70. sjednici Senata Sveučilišta u Rijeci održanoj 16. rujna 2014. Program je iniciran od strane Uprave za kulturu Grada Rijeke, kao dio nominacije Rijeke za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine.

Program UNICULT 2020 usklađen je s bolonjskim zahtjevima, a akreditacija programa je u okviru visokoskolske institucije Sveučilišta u Rijeci i standardizacije s europskim obrazovnim standardima u poučavanju kulturnog menadžmenta i kulturnih politika. Osmišljen je kako bi se poboljšalo znanje sudionika, vještine vezane uz kulturnu politiku i kulturni menadžment te kako bi se naglasila važnost njegovanja kreativnoga kapitala, premošćujući kulturu u obrazovanju i zajednici.

Program se sastoji se od triju izvedbenih dijelova: teorije, mentorstva i praktikuma, koji će se odvijati kroz dva tjedna u razdoblju od 29. lipnja do 12. srpnja 2015. u ukupnom tra-

janju od 112 sati kao studijski program Sveučilišta u Rijeci pri Filozofskom fakultetu. Krovnu izvršnost i institucijski nadzor nad kvalitetom osiguravaju međunarodni i sveučilišni predavači s Filozofskog, Ekonomskog i Pravog fakulteta Sveučilišta u Rijeci i Akademije primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci.

Program UNICULT 2020 bit će povezan s lokalnom zajednicom, budući da bi znatan dio programa bio postavljen oko lokalnih tema a ususret riječkoj nominaciji za Europsku prijestolnicu kulture 2020. godine. To, naravno, podrazumijeva suradnju s institucionalnim tijelima: Gradom, Županijom, Turističkom zajednicom, institucijama u kulturi te neprofitnim sektorom koji se bavi kulturom i umjetnošću. Više informacija na: apply@unicult.uniri.hr. **UNIRI**

Priziv savjesti ne smije štetiti

PIŠE: ELVIRA MARINKOVIĆ ŠKOMRLJ

Okrugli stol "Priziv savjesti u medicinskoj praksi: kada je i koliko doista utemeljen" održan je na novoosnovanom Fakultetu zdravstvenih studija na Sveučilištu u Rijeci. Uz Fakultet, suorganizatori su Katedra za društvene i humanističke znanosti u medicini Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci i Zaklada Sveučilišta u Rijeci, a kako kaže dekan Fakulteta zdravstvenih studija prof. dr. sc. Alan Šustić, namjera je održati svake godine nekoliko okruglih stolova posvećenih temama interesantnim ne samo svim zdravstvenim djelatnicima već i široj akademskoj i društvenoj zajednici.

"S obzirom na to da se priziv savjesti u medijima i u javnosti nerijetko poistovjećuje s pitanjima pobačaja, željeli smo ukazati i na brojne druge aspekte priziva savjesti, specifični odnosi liječnika i medicinske sestre prema bolesnicima na području palijativne medicine i gerontologije, itd. Također, pri organizaciji ovog okruglog stola željeli smo čuti i mišljenje vjerskih zajednica, pravnika i etičara te kroz tolerantnu diskusiju pokušati približiti i razumjeti različite stavove glede ovog važnog etičkog i moralnog pitanja", naglasio je Šustić.

Imamo li pravo opteretiti liječnika svojom smrću?

Prema riječima prof. prim. dr. sc. Sanje Balen, pročelnice Katedre za kliničko-laboratorijsku dijagnostiku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, svaki bolesnik koji ulazi u zdravstvenu ustanovu mora biti upoznat s mogućnostima, ali i ograničenjima zdravstvene usluge. Ako se njegova vjerska, etička ili neka druga životna načela kose s pristupom liječenju u toj instituciji, bolesnik bi se trebao obratiti drugoj ustanovi koja pruža usluge prihvatljive njegovim životnim stajalištima. U suprotnom, stvaraju se „nejednaki kriteriji“ da se osobi koja npr. ne želi primiti krv, osiguravaju skuplje alternative transfuzijskom liječenju s manjom vjerojatnošću štetnih posljedica. Prema načelu pravednosti svi bolesnici imaju pravo na jednako učinkovit i kvalitetan način liječenja, stoga nije korektno opteretiti savjest liječnika činjenicom da ne liječi sve bolesnike na jednak način niti je pravično raditi razliku u liječenju.

"Svatko ima pravo odlučivati o svom životu, ali ima li pravo opteretiti liječnika svojom smrću? Mišljenja sam da se liječnik ne smije opteretiti time kako nije učinio sve što je u njegovoj moći da bolesniku spasi život", zaključuje Balen. Novinarica i urednica Novoga lista Nađa Berbić naglašava da je pravi područje nesporazuma pitanje oko kojih vrijednosti mi kao društvo organiziramo naše živote, naša pravila ponaša-

Pravo na priziv savjesti liječnika nikako ne smije biti razlogom uskraćivanja prava na drugoj strani, u ovom slučaju bolesniku ili korisniku neke stručno i zakonski legitimne usluge. Temeljna zadaća institucije je da bude balans između ostvarivanja jednog i drugog suprotstavljenog, ali legitimnog prava

nja, koje su to vrijednosti koje želimo zaštititi. Kao osobe, kao profesionalci, kao javnost i kao zajednica ljudi koji brinu jedni o drugima?

Sukob zakona i morala

"Kada je o tome riječ, mogu samo zagovarati stav struke da ta pitanja regulira, jer pravila unose jasnoću, razdvajaju na odgovarajuća mjesta pitanja profesije i pitanja vjerskih i svjetonazorskih stajališta", kaže Berbić. Jasnim postavljanjem granica ne provode se samo pravni standardi, nego i standardi medicinske struke te jača pluralizam u demokratskom društvu. Primjena pravnih rješenja o pravu poziva na priziv savjesti na odgovarajući način u praksi u interesu je svih, i liječnika i pacijenata, a i samih građana, kako se prava pojedinaca ne bi zloupotrabljavala na štetu drugih i neopravdano remetila sigurnost u zajednici, mišljenja je dr. sc. Dalida Rittossa s Katedre za kazneno pravo Pravnog fakulteta, a slično smatra i prof. dr. sc. Snježana Prijić-Samaržija, prorektorica Sveučilišta u Rijeci koja se inače bavi etičkim pitanjima. Problem priziva savjesti je problem sukoba zakona i morala. "Primjerice, smatram da je opravdano da poslodavac ne zaposli liječnika ili medicinsku sestru koji navlaču priziv savjesti i ne smatram to povredom ili diskriminacijom, već zapošljavanjem u interesu institucije i pacijenata. Ne birate zanimanja koja vas dovode u situaciju da kršite svoju savjest, a ako ih birate, onda je to s jasnom namjerom

da kršite zakon. Institucija je dužna osigurati da toleriranja priziva savjesti ne ugrožava pravo pacijenata, dakle, priziv savjesti ne smije štetiti", ističe prof. dr. sc. Prijić-Samaržija.

Nijedan ljudski zakon nije nepogrešiv

Priziv savjesti je za naše društvo relativno nova kategorija i traži dosta prilagodavanja i razmatranja sa svih aspekata dok se ne postigne zadovoljavajuća mjera između prava na priziv savjesti kao dijela prava čovjeka, ali u mjeri da pri tome ne onemogućava prava drugih ljudi, smatra prof. dr. sc. Tanja Franciško-vić, pročelnica Katedre za psihijatriju i psihološku medicinu Medicinskog fakulteta u Rijeci.

Nijedan ljudski zakon nije apsolutno dobar niti nepogrešiv, ističe prof. dr. sc. Josip Grbac s Teologije u Rijeci i zato mora dopustiti mogućnost prigovora savjesti. Time društvo svjedoči da nije apsolutno kompetentno odlučivati o temeljnim etičkim vrijednostima. Bez mogućnosti prigovora savjesti društvo nepobitno klizi u totalitarizam, smatra Grbac, a Hajrudin ef. Mujkanić, glavni imam Medžlisa Islamske zajednice Rijeka, naglašava kako je puna afirmacija transplantacijske medicine brojne pripadnike islama upravo kroz islamska načela dovela do toga da još za života ostave, ako treba, i svoje organe i tijelo ako će biti na korist drugim ljudima.

"Vrlo pojednostavljeno možemo reći: ako je svaki organ

stvoren u slavu Boga, onda njegovo darivanje i primanje koje produžava i spašava život, može biti dozvoljeno i ohrabreno. No, mnoga pitanja i dvojbe tek će dobiti prave odgovore, kao u znanosti tako i u svijetu islamskih znanstvenika i tumačenja", mišljenja je Mujkanić.

Pravovremeno izražavanje priziva savjesti

S problemom priziva savjesti svakako se najviše susreću ginekolozi. Prof. dr. sc. Herman Haller, pročelnik Katedre za ginekologiju i opstetriku, upozorava da je jedan od velikih problema pritom nedeklarirani priziv savjesti, a to je profesionalac koji potihogura svoj stav i neće informirati pacijenta. Stoga, samo sveobuhvatno definiranje propisa može riješiti pitanje problema priziva savjesti, zaključuje i Haller. Da je priziv savjesti zdravstvenog djelatnika važno izraziti prije obavljanja određenog medicinskog postupka ili prije samog raspoređivanja na određeno radno mjesto na kojem bi zbog prirode posla moglo doći do potrebe za prizivom savjesti, smatra i Snježana Jurčić, dipl. med. techn., pomoćnica ravnatelja za sestrinstvo KBC Rijeka. Prof. dr. sc. Željko Župan s Klinike za anesteziologiju i intenzivno liječenje Kliničkog bolničkog centra Rijeka mišljenja je da pravo na priziv savjesti liječnika nikako ne smije biti razlogom uskraćivanja prava na drugoj strani, u ovom slučaju bolesniku ili korisniku neke stručno i zakonski legitimne usluge. Temeljna zadaća institucije je da bude balans između ostvarivanja jednog i drugog suprotstavljenog, ali legitimnog prava, zaključuje Župan.

"Svatko ima pravo na svoja uvjerenja i svakome treba pomoći kad mu se ljudska prava krše. Ne smije se šutjeti na nepravde i treba se jasno zauzeti za poštivanje dostojanstva svakog ljudskog bića", poručila je u svom pismu ispred Hrvatske udruge za promicanje prava pacijenata predsjednica mr. sc. Dula Rušinović-Sunara.

semper primus, semper melior: uvijek prvi, uvijek bolji

Novi studij u Dubrovniku – Povijest Jadrana i Mediterana

RAZGOVARALA:
SANDRA BURATOVIĆ

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta izdalo je potvrdu da su se stekli uvjeti za početak izvođenja studija *Povijest Jadrana i Mediterana*, zajedničkoga preddiplomskoga sveučilišnog studija Odjela za humanističke znanosti (u osnivanju) Sveučilišta u Dubrovniku i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. O značenju novog studijskog programa razgovarali smo s rektoricom Sveučilišta u Dubrovniku prof. dr. sc. Vesnom Vrtiprah.

Koji su bili razlozi pokretanja studija Povijest Jadrana i Mediterana?

Studij Povijest Jadrana i Mediterana još je jedan iskorak prema izvođenju humanističkih studija, u okviru Odjela za humanističke studije (u osnivanju). Studij se pokrenuo u suradnji s Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu jer Sveučilište u Dubrovniku još uvijek nema dostatan broj svojih nastavnika sa znanstvenonastavnim zvanjem iz područja humanističkih znanosti. Uz to, Dubrovnik i Dalmacija imaju bogatu institucionalnu infrastrukturu muzeja, knjižnica i arhiva kojima su potrebni kadrovi s obrazovanjem iz jadransko-mediteranske povijesti, što ponudi studij treba omogućiti. Iznimno bogat i u svjetskim razmjerima znamenit arhiv Dubrovačke Republike omogućio je da se studij koncipira s izraženom istraživačkom komponentom, pa obrazovni kurikulum uključuje više arhivske prakse od klasičnog studija povijesti.

Što predstoji napraviti da bi Odjel za humanističke studije

u osnivanju počeo s radom?

Odjel za humanističke studije bio bi vrijedan doprinos znanstveno-obrazovnoj infrastrukturi Dubrovnika, koja je presudna za uravnotežen razvitak grada i čitave južne Hrvatske. Da bi se odjel i osnovao, potrebno je da odluku o tome donese Senat Sveučilišta u Dubrovniku na temelju elaborata koji mora odgovoriti na sva pitanja o opravdanosti njegova osnivanja. Proces je u tijeku i očekujemo da će odjel biti uskoro i formalno osnovan. Time se pružaju mogućnosti za pokretanje i drugih studija iz područja humanističkih znanosti. I za pokretanje studija Povijest Jadrana i Mediterana dobili smo podršku brojnih institucija, u prvom redu Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku i Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, ali i Državnog arhiva u Dubrovniku, Dubrovačkih muzeja, knjižnica Franjevačkog samostana i Dominikanskog samostana i Znanstvene knjižnice u Dubrovniku. Nemali doprinos ukreiranju studija dao je akademik Nenad Vekarić, s kojim Sveučilište u Dubrovniku tijesno surađuje od pokretanja sveučilišnog poslijediplomskog (doktorskog) studija Povijest stanovništva.

Po čemu se dubrovački program razlikuje od drugih studijskih programa povijesti u Hrvatskoj?

Posvojio interdisciplinarnosti, čiji je cilj da se spoji klasično humanističko obrazovanje s menadžerskim i marketinškim vještinama, čime bi se osposobili kadrovi da povjesničarsko znanje primijene i izvan tijesnoga znanstvenog polja – u kulturnom i turističkom sektoru. Studij je koncipiran tako da polaznike osposobljava za širok spektar radnih mjesta. S jedne strane, on stvara kadrove spremne preuzeti radna mjesta uobičajena nakon studija povijesti. U prvom redu riječ je o znanstve-

nim institucijama i institucijama vezanim uz kulturu i baštinu (arhivi, muzeji, biblioteke). S druge strane, budući da se na Studiju izučavaju i kolegiji povezani s turizmom, menadžmentom i konzervacijom, završeni studenti mogu svoje zaposlenje naći u turističkoj industriji, civilnim udrugama i, općenito, privatnom sektoru.

Na čemu temeljite uvjerenje u sposobnost Sveučilišta u Dubrovniku da pri svekolikim restrikcijama kojima se kraj još i ne nazire realizira ovolika programska proširenja?

Dopustite da podsjetim kako je Sveučilište u Dubrovniku prvo hrvatsko sveučilište koje je dobilo certifikat kojim se potvrđuje da je sustav osiguravanja kvalitete Sveučilišta u Dubrovniku učinkovit i u razvijenoj fazi. Certifikat se temelji na kriterijima AZVO za vanjsku neovisnu periodičnu prosudbu sustava osiguravanja kvalitete visokih učilišta u Republici Hrvatskoj, a svečano nam je uručen još 15. ožujka 2013. Također, certifikatom se potvrđuje kako je sustav osiguravanja kvalitete u skladu sa standardima i smjernicama

Rektorica Sveučilišta u Dubrovniku Vesna Vrtiprah
TONČI PLAZIBAT/CROPIX

za osiguravanje kvalitete u europskom prostoru visokog obrazovanja. Dopustite da izrazim uvjerenje kako sama činjenica da smo baš mi ovakav certifikat dobili prvi od svih hrvatskih sveučilišta, govori o razvojnim potencijalima Sveučilište u Dubrovniku.

Nije li Dubrovačko sveučilište dobilo visoko formalno priznanje i za obrazovanje pomoraca?

Da, možemo se pohvaliti i certifikatom za upravljanje kvalitetom prema normi ISO 9001:2008, te s dvojnomo certifikacijom Hrvatskog registra brodova – CRS i BVQI. Tijekom recertifikacijskog audita iz ožujka 2014., pozitivno je ocijenjen rad Sveučilišta u cjelini te je bezuvjetno odobreno produženje certifikata ISO i za sljedeće tri godine. A opseg certifikacije koju su izdali CRS i BVQI govori sam za sebe: "Sveučilišno obrazovanje u tehničkim, biotehničkim, društvenim i umjetničkim područjima, te pripadne znanstvene i stručne djelatnosti, uključujući stručno usavršavanje i izobrazbu pomoraca u skladu sa zahtjevima konvencije STCW s naknadnim izmjenama i dopunama i turističkih djelatnika."

Ovim certifikatima, među ostalim, potvrdili su se naponi Sveučilišta u Dubrovniku za ostvarenje svoje vizije – postati Sveučilište koje će karakterizirati izvrsnost studija i međunarodna prepoznatljivost. Dodatno, temelj je to za daljnji razvoj studijskih programa s domaćim i inozemnim partnerima, posebice s naglaskom na programe na engleskom jeziku. Certifikati našim alumnima i studentima pokazuju da su studirali i studiraju na instituciji koja provodi obrazovne procese po visokim europskim standardima, a javnosti šalje poruku o kvaliteti naše ustanove. To nas, također, obvezuje na poduzimanje daljnjih aktivnosti koje će voditi razvoju i napretku Sveučilišta u Dubrovniku.

sveučilište u dubrovniku

Prva smotra Sveučilišta u Dubrovniku

Prva smotra Sveučilišta u Dubrovniku održala se 21. ožujka 2014. u prostoru Sveučilišnog kampusa. Predstavio se novi promotivni film Sveučilišta koji su izradili studenti Odjela za komunikologiju angažirani na UNIDU televiziji.

Uz predstavljanje svih sveučilišnih odjela: Pomorskog odjela, Odjela za ekonomiju i poslovnu ekonomiju, Odjela za elektrotehniku i računarstvo, Odjela za akvakulturu, Odjela za komunikologiju, Odjela za umjetnost i restauraciju i Odjela za stručne studije, na Smotri su se prezentirali i Studentski zbor, Studentski centar, Sveučilišni sportski savez, Centar za jezike te Služba za međunarodnu suradnju, Služba za poslijediplomske studije, Služba za profesionalnu orijentaciju i savjetovanje studenata i Alumni klub. Na Smotri su o svojim iskustvima pričali i bivši studenti Sveučilišta i njegovih pravnih prethodnika: Paulino Lonza i Tonči Velić – alumni Odjela za ekonomiju i poslovnu ekonomiju, Marija Popović – Pomorskog odjela, Ana Kaštelan – Odjela za elektrotehniku i računarstvo, Vedran Kunica – Odjela za akvakulturu, Vicko Dragojević Odjela za komunikologiju i Robert Kralj – Odjela za umjetnost i restauraciju.

S.B.

Specijalistički diplomski stručni studij Kliničko sestrinstvo

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta izdalo je dopusnicu Sveučilištu u Dubrovniku za specijalistički diplomski stručni studij Kliničko sestrinstvo čije je izvođenje počelo akademske 2014./2015. godine.

S.B.

Sveučilištu Erasmus povelja za visoko obrazovanje za razdoblje 2014.- 2020.

Izvršna agencija za obrazovanje, kulturu i audiovizualnu politiku iz Bruxellesa objavila je rezultate natječaja za Erasmus povelju za visoko obrazovanje za razdoblje 2014.- 2020. Sveučilištu u Dubrovniku dodijeljena je nova Erasmus povelja, čime mu je omogućeno sudjelovanje u aktivnostima novog Erasmus+ programa za cijelo navedeno razdoblje. ERASMUS+ je novi program Europske unije za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport, a planirani budžet za sedmogodišnje trajanje Erasmus+ programa iznosi 19 milijardi eura. Erasmus+ okuplja sve dosadašnje europske i međunarodne projekte i inicijative u području obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta.

S.B.

Studentima Odjela za ekonomiju i poslovnu ekonomiju prvo mjesto na Case Study Competitionu 2014.

Studenti Odjela za ekonomiju i poslovnu ekonomiju Katarina Pavlović, Martina Saulović, Anita Brailo i Saša Škrabić osvojili su prvo mjesto na Case Study Competitionu 2014. - najvećem studentskom natjecanju u Republici Hrvatskoj, koje je ove godine imalo i regionalni karakter

– prošireno je na Sloveniju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru i Srbiju. U ovogodišnjem natjecanju prijavljeno je bilo čak 800 timova, njih 119 ušlo je u finale, a na kraju je odabrano 49 najboljih timova. Studenti su mogli birati između 16 poslovnih slučajeva a odabrali su tvrtku Nestle i poslovni slučaj "Nescafé 3u1 digitalna i sampling marketinška strategija". Projekt su izradili u okviru kolegija Integrirana marketinška komunikacija nositeljice izv. prof. dr. sc. Ivane Pavlič, koja im je bila mentorica. Na web-stranici tvrtke Nestle stoji kako je rad studenata Katarine, Martine, Anite i Saše bio najbolji jer je „njihovo cjelovito rješenje uključivalo istraživanje tržišta radeno na 430 ispitanika, kao i detaljnu marketinšku i digitalnu strategiju upotpunjenu odličnim vizualima po kojima se ovo poslovno rješenje istaknulo od ostalih."

S.B.

Jubilarni, 10. dubrovački medijski dani

Međunarodna znanstvena konferencija 10. dubrovački medijski dani (DMD) s temom „Budućnost novinarstva“ održala se u Sveučilišnom kampusu 17. i 18. listopada 2014. Konferencija je započela pozdravnim govorima predsjednika organizacijskog odbora DMD-a izv. prof. dr. sc. Mata Brautovića i pročelnika Odjela za komunikologiju doc. dr. sc. Đorđa Obradovića. Ovom je prigodom Brautović naglasio kako se radi o jubilarnoj, desetoj konferenciji i najboljoj dosad, te da su teme Dubrovačkih medijskih dana uvijek o aktualnim problemima u društvu, tj. medijima i okruženju.

nju. Uslijedila su predavanja dr. sc. Pieta Bakke sa Sveučilišta u Utrechtu, Nizozemska, s temom „Složenost digitalnog novinarstva: poslovni izazovi, tehničke vještine i osobni branding“ i Marka Milosavljevića sa Sveučilišta u Ljubljani, jednog od vodećih stručnjaka u području medija u Europi, čija je tema bila „Digital Journalism in 3D –

stručnjaka i znanstvenika, i to iz Nizozemske, Slovenije, Finske, Albanije, Bugarske, Švedske, Slovačke, Turske, Austrije, Portugala, Estonije, Norveške i Hrvatske. Konferencija se mogla pratiti putem live streama, a studenti Odjela za komunikologiju prenosili su sva izlaganja na društvenim mrežama: Facebooku, Twitteru, Google +...

S.B.

sveučilište u osijeku

Časopisna publicistika Sveučilišta u Osijeku

Početak praćenja cjelokupne hrvatske akademske scene, u Osijeku započinjemo prikazom njegove časopisne publicističke produkcije. Važnost sveučilišne publicistike teško je precijeniti: ona pokazuje koliko sveučilišta ozbiljno shvaćaju vlastiti znanstveni rad pa jedan od glavnih pokazatelja dosega nekog sveučilišta jest upravo širina i kvaliteta njegove publicistike. Universitas će nastojati iz broja u broj sustavno prikazivati izdavačku produkciju hrvatskih sveučilišta, a ujedno otvaramo kritičku raspravu o hrvatskom akademskom izdavaštvu, njegovoj učestalosti, kvaliteti, organizaciji i promociji, a radi ujednačavanja i sustavnog podizanja njegove kvalitete. Sveučilište u Osijeku - sudeći po besprijekornom prikazu na webu - ima relativno najplodniju časopisnu produkciju u Hrvatskoj. Donosimo osnovne podatke o 23 časopisa koje Sveučilište u Osijeku izdaje samo, ili sa partnerskim institucijama.

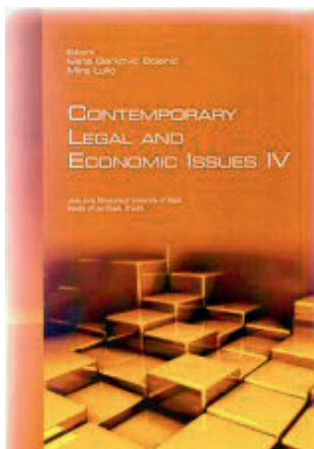
Anafora

Anafora je znanstveni časopis Filozofskoga fakulteta u Osijeku u kojemu se objavljuju znanstveni i stručni radovi s područja znanosti o književnosti i srodnih područja humanističkih i društvenih disciplina. Znanstveni radovi podliježu redovitom recenzentskom postupku i kategorizaciji. Svrha je časopisa pridonijeti razvoju znanosti o književnosti i promišljenom uredničkom konceptom okupiti domaće i inozemne znanstvenike u zajedničkome nastojanju širenja i razmjene znanja u proučavanju književnih i književnosti srodnih tema. Namijenjen je znanstvenicima, studentima, kao i široj akademskoj, kulturnoj i društvenoj zajednici. **Urednica:** Ružica Psihista **Izdavač:** Filozofski fakultet Osijek, Osijek, 2014.

CJFT

Suvremena pravna i ekonomska pitanja **Izdavač:**

Pravni fakultet Sveučilišta u Osijeku **Ciljevi i djelokrug:** Knjiga „Suvremena pravna i ekonomska pitanja“ pred-

stavlja međunarodni forum o ključnim pravnim i ekonomskim problemima s kojima se suočavamo u suvremenom društvu. To je zbirka znanstvenih radova autora iz međunarodne akademske zajednice koji razmatraju globalnu perspektivu raznih ekonomskih i pravnih pitanja pri čemu se ekonomski i pravni principi primjenjuju na stvarne probleme. **Izvor financiranja:** Pravni fakultet Sveučilišta u Osijeku **Godina prvog izdanja:** 2007. **Učestalost izlaženja:** svake dvije godine **Jezik:** engleski

Croatian Journal of Food

Hrvatski časopis za prehrambenu znanost i tehnologiju **Izdavač:** Prehram-

beno-tehnološki fakultet Osijek, Sveučilište u Osijeku **Ciljevi i djelokrug:** Časopis objavljuje izvorne znanstvene radove, znanstvene bilješke, pregledne članke i stručne radove te kongresna priopćenja. Časopis također izdaje priopćenja kao i izvještaje s važnih konferencija. Dodatno, časopis promovira knjige domaćih i stranih autora vezane za profesiju. Glavna urednica je Vlasta Piližota, redovna profesorica; zamjenica glavne urednice je Ljiljana Primorac, redovna profesorica; asistentica urednice je Ivana Pavleković, inženjerka. **Godina prvog izdanja:** 2009. **Učestalost izlaženja:** dva puta godišnje **Jezik:** hrvatski i engleski

CMJ

Hrvatski medicinski časopis **Izdavač:** vlasnici CMJ-a su četiri hrvatska medicinska fakulteta (Sveučilište u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu). **Ciljevi i**

djelokrug: CMJ je međunarodni recenzirani časopis Diamond Open Access koji izlazi šest puta godišnje. Diamond Open Access znači da nema naplate autorima niti naplate pristupa objavljenim radovima. Besplatni

je pristup moguć na našoj web-stranici kao i na pub med central. **Izvor financiranja:** Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. **Godina prvog izdanja:** Časopis je osnovan 1953. godine kao acta facultatis medicae zagabiensis. **Učestalost izlaženja:** šest puta godišnje **Jezik:** engleski **Impact factor** CMJ-a za 2013. je 1373

CRORS

Hrvatski pregled operacijskih istraživanja **Izdavač:** Odjel za matematiku Sveučilišta u Osijeku, Hrvatsko društvo za operacijska istraživanja i suizdavači: Sveučilište u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osi-

jeku, Odjel za matematiku, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet ekonomije i poslovanja. **Glavni urednici:** Marijana Zekić Sušac, Rudolf Scitovski. **Ciljevi i djelokrug:** Cilj je časopisa osigurati visokokvalitetne znanstvene radove koji po-

krivaju teoriju i primjenu operacijskih istraživanja i s njima povezanih područja, uglavnom kvantitativnih metoda i strojnog učenja. **Izvor financiranja:** Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta i suizdavači **Godina prvog izdanja:** 2010. **Učestalost izlaženja:** godišnjak **Jezik:** engleski

Diacovensia

Diacovensia je znanstveni časopis Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Đakovu Sveučilišta u Osijeku. Časopis objavljuje ponajprije radove iz područja teologije i filozofije, ali i iz područja

ostalih znanosti koje se bave religioznom tematikom. "Diacovensia" njeguje interdisciplinarnost te na taj način doprinosi plodnom dijalogu između teologije i filozofije s drugim znanostima. Časopis je referiran u Religious and Theological Abstracts (Myerstown, SAD) i European Reference Index for the Humanities (Strasbourg). Časopis izlazi od 1993. godine, prvo kao godišnjak, a od 2010. g. izlazi tri puta godišnje. Pokriva područja humanističkih znanosti, filozofije, teologije. Svi članci iz Diacovensije dostupni su na <http://hrcak.srce.hr/diacovensia>.

Ekonomski vjesnik

Ekonomski vjesnik **Izdavač:** Ekonomski fakultet Sveučilišta u Osijeku **Ciljevi i djelokrug:** Časopis objavljuje izvorna istraživanja iz područja društvenih znanosti, uglavnom iz područja ekonomije. Istraživanja knjiga i njihove recenzije, sažeci magistarskih i doktorskih radnji i kratka priopćenja iz polja ekonomije mogu biti uključeni u podatke časopisu. **Izvor finan-**

ciranja: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Osijeku. Cijeli tekstovi članaka su otvorenog pristupa i bez naplate (i bez odgode) za obrazovne i osobne svrhe poštujući autorska prava autora i izvođača. **Godina prvog izdanja:** Časopis se izdaje od 1987., a digitalni arhiv je dostupan od 1997. **Učestalost izlaženja:** dva puta godišnje **Jezik:** hrvatski i engleski

GFOS

Elektronički časopis Građevinskog fakulteta Osijek, e-gfos **Izdavač:** Građevinski fakultet Sveučilišta u Osijeku **Ciljevi i djelokrug:** Časopis je namijenjen objavljivanju stručnih radova u području građevinarstva, temeljnih inženjerskih znanosti, arhitekture i urbanizma koji su stvoreni suradnjom profesora i studenata preddiplomskog, diplomskog i doktorskog studija. Osnovan je s ciljem poticanja mladih suradnika za stjecanje vještina i znanja pisanja i uređivanja članaka i poticanja za uključivanje u istraživački rad. Časopis je neprofitan i svi radovi u časopisu su recenzirani iako ne i katego-

rizirani prije objavljivanja. **Izvor financiranja:** Građevinski fakultet Osijek, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH **Godina prvog izdanja:** 2010. **Učestalost izlaženja:** dva puta godišnje **Jezik:** hrvatski

ExELL

ExELL (Istraživanje engleskog jezika i lingvistike), elektronički časopis **Izdavač:** Filozofski fakultet Sveučilišta u Tuzli, Fakultet humanističkih i društvenih znanosti, Odsjek za engleski jezik Sveučilišta u Osijeku **Glavni urednik:** Prehrambeno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Osijeku,

ISSN (print). **Ciljevi i djelokrug:** ExELL je on-line recenzirani akademski časopis koji potiče različite teme o engleskom jeziku i lingvistici. Cilj časopisa je promovirati akademsku razmjenu u teoretskoj i primijenjenoj lingvistici engleskog jezika. **Izvor financiranja:** Fakultet humanističkih znanosti Osijek **Godina prvog izdanja:** 2013. **Učestalost izlaženja:** dva puta godišnje **Jezik:** engleski

Hrana u zdravlju i bolesti

Izdavač: Farmaceutski fakultet Sveučilišta u Tuzli i Prehrambeno-tehnološki fakultet Sveučilišta u Osijeku **Ciljevi i djelokrug:** Znanstveni i stručni časopis prehrane i dijetetike.

Cilj pokretanja časopisa je objavljivanje znanstvenih i stručnih članaka na polju prehrane i dijetetike, odnosno usvajanje zdravog načina života i zdrave prehrane. Glavni urednik je Midhat Jasić (Tuzla, BiH), urednici su Zlata Mujagić (Tuzla, BiH), Amra Odabašić (Tuzla, BiH) i Drago Šubarić (Osijek, Hrvatska), a pomoćnici su urednici Ramzija Cvrk (Tuzla, BiH) i Ivana Pavleković (Osijek, Hrvatska). **Godina prvog izdanja:** 2012. **Učestalost izlaženja:** dva puta godišnje **Jezik:** bosanski, srpski, hrvatski i engleski

Hrvatistika

Hrvatistika Studentski jezikoslovni časopis Hrvatistika pokrenuli su studenti Hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Osijeku 2006. godine. Časopis se bavi različitim jezikoslovnim temama i pokušava obuhvatiti jezi-

koslovlje od povijesnih do suvremenih tema. Autori članaka su studenti Hrvatskoga jezika i književnosti i ostalih studijskih grupa FF-a, a svojim prilozima iz jezikoslovna problematika

učilišta u Osijeku

možu sudjelovati objavljiva-
ti i studenti ostalih fakulte-
ta. Od četvrtog broja (2010.
god.) Ministarstva znanos-
ti, obrazovanja i sporta
prepoznalo je časopis kao
znanstveni i poduprlo ga fi-
nancijski. Prva godina izla-
ženja: 2006 Učestalost izla-
ženja: jednom godišnje

IJECES

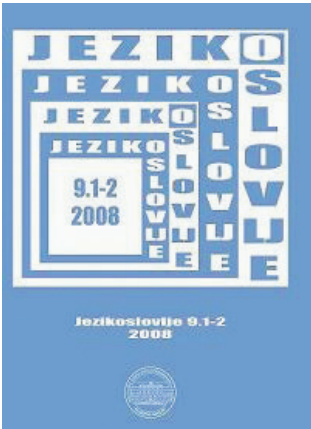
**Međunarodni časopis
elektrotehničkih i računal-
nih sustava** Izdavač: Elek-
trotehnički fakultet Sveu-

čilišta u Osijeku. Ciljevi i
djelokrug: Međunarodni ča-
sopis elektrotehničkih i ra-
čunalnih sustava platforma
je za publikaciju izvornih
znanstvenih istraživanja u
vidu članaka, studija slu-
čaja i preglednih radova u
kojima su interdisciplinar-
nim istraživanjem temati-
zirani teorijski ili praktični
aspekti elektrotehničkog i
računalnog inženjeringa,
sinergija računalnih susta-
va i izračunskih metoda te
električnih i elektroničkih
sustava. Godina prvog izda-
nja: 2010 Učestalost izlaže-
nja: dvaput godišnje Jezik:
Engleski

Jezikoslovlje

Izdavač: Filozofski fa-
kultet Sveučilišta u Osije-
ku Ciljevi i djelokrug: Časo-
pis promiče konstruktivnu
interakciju između teorije
i lingvističkog opisa u tra-

dicionalnim lingvističkim
disciplinama; fonologiji i
morfologiji, sintaksi, se-
manti i pragmatici, kao i
radove iz srodnih discipli-
na. Članci tiskani u ovom
časopisu zanimljivi su ši-
roj lingvističkoj zajedni-
ci a odražavaju suvremene
istraživačke trendove u raz-
norodnim teoretskim mo-
delima. Izvori financiranja:
Filozofski fakultet Sveučili-
šta u Osijeku; tiskanje je ta-
kođer financirano od stra-

ne Ministarstva znanosti,
obrazovanja i športa. Godi-
na prvog izdanja: 1998 Uče-
stalost izlaženja: svake dvije
godine Jezici: Hrvatski, en-
gleski i njemački

Libellarium

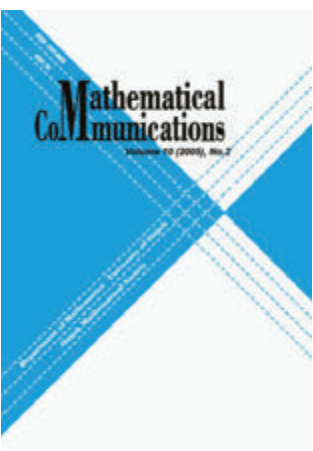
**Libellarium, časopis za
povijest pisane riječi, knji-
ge i baštinskih ustanova** Iz-
davač: Odsjek za informa-
cijske znanosti Sveučilišta
u Zadru i Odsjek za infor-
macijske znanosti Fakulteta
humanističkih i društve-
nih znanosti Sveučilišta u
Osijeku Ciljevi i djelokrug:
Časopis potiče i promiče
istraživanja o povijesti pi-
sanja knjiga i baštinskih
ustanova. Hrvatska pisana
i tiskana baština nudi izni-
mne mogućnosti za istraži-
vanje u skladu sa suvreme-
nom znanstvenom metodo-
logijom koja nije adekvatno
primijenjena u prethodnim

istraživanjima. Uredništvo
časopisa stoga potražuje
znanstvene radove koji će
educirati širu znanstvenu
zajednicu o hrvatskoj pisa-
noj i tiskanoj baštini i rado-
ve koji promoviraju istraži-
vanja konzistentna s domi-
nantnom i najsuvremenijom
znanstvenom paradigmatom.
Godina prvog izdanja: 2008.
Učestalost izlaženja: dva pu-
ta godišnje Jezik: hrvatski

Matematičke komunikacije

**Matematika comunica-
tions** Izdavač: Odjel za ma-
tematiku Sveučilišta u Osije-
ku Ciljevi i djelokrug: Ma-
tematika communications je
međunarodni časopis ko-
ji objavljuje izvorne znan-
stvene radove i prima istra-
živačke članke iz svih polja
teorijske i primijenjene ma-
tematike. Izvor financira-
nja: Ministarstvo znanosti,
obrazovanja i sporta Godina
prvog izdanja: 1996. Učesta-
lost izlaženja: dva puta go-

dišnje Jezik: engleski Im-
pact factor: 0,3

Medicinski vjesnik

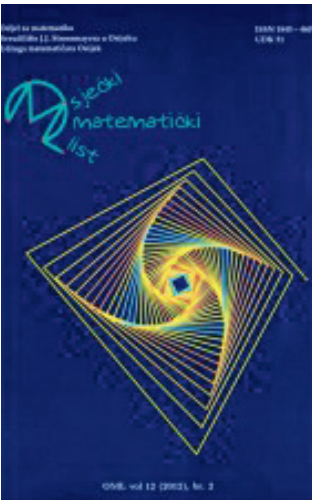
Medicinski vjesnik Izda-
vač: Klinička bolnica Osie-
jek, Medicinski fakultet
Sveučilišta u Osijeku Cilje-
vi i djelokrug: Časopis objavl-
juje članke i druge doprine-
se na polju svih osnovnih i
specijalističkih medicin-

skih znanosti, raznih srod-
nih polja kao i članke na
temu socijalnih problema
zdravstvenih radnika. Me-
dicinski vjesnik objavljuje
recenzirane članke i druge
priloge koji nisu recenzira-
ni. Izvor financiranja: Kli-
nička bolnica Osijek, dis-
tribuiranje besplatno Godi-
na prvog izdanja: osnovan
1887. godine kao glasnik
Društva slavonskih liječni-
ka, od 1969. godine do danas
se objavljuje od nazivom Me-
dicinski vjesnik. Učestalost
izlaženja: četiri puta godiš-
nje Jezik: hrvatski, engleski

Matematički list

Osječki matematički list
Izdavač: Odjel za matema-
tiku Sveučilišta u Osijeku
Ciljevi i djelokrug: Časopis
je namijenjen studentima
i nastavnicima osnovnih i

srednjih škola kao i studen-
tima matematike. Objavl-
juje stručne radove iz po-
dručja matematike i raču-
narstva, ali i teme iz drugih
područja ako su povezane
s osnovnim profilom časopi-
sa. Osim klasičnih radova
također sadrži priloge iz po-
vijesne sekcije kao i zadatke
iz matematičkih i računar-
skih natjecanja. Izvor finan-
ciranja: Ministarstvo znan-
osti, obrazovanja i športa
Godina prvog izdanja: 2001.-
2005. Osječka matematička

škola; 2005. - Osječki mate-
matički list Učestalost izla-
ženja: dva puta godišnje. Je-
zik: hrvatski

Poljoprivreda

Poljoprivreda Izdavač:
Poljoprivredni fakultet Sve-
učilišta u Osijeku i Poljopri-
vredni institut Osijek. Cilje-
vi i djelokrug: Časopis objavl-
juje izvorna istraživanja iz
područja biljne proizvodnje,
stočarstva, znanosti tla,
ekologije i poljoprivredne
ekonomije. Kompletni tek-
stovi i članci su slobodnog
pristupa i bez naplate (bez
odgode) za obrazovne i oso-
bne svrhe uz poštovanje au-
torskih prava autora i izda-
vača. Godina prvog izdanja:
Časopis je sljednik pret-
hodnog časopisa Znanost i

praksa u poljoprivredi i pre-
hrambenoj tehnologiji koji
je izlazio od 1982. do 1994.
Učestalost izlaženja: dva pu-
ta godišnje Jezik: hrvatski i
engleski

Povijesni zbornik

**Povijesni zbornik - godiš-
njak za kulturu i povijesno
nasljeđe** je interdisciplinar-
ni znanstveni časopis ko-
ji objavljuje znanstvene i
stručne priloge s područ-

ja povijesnih i srodnih hu-
manističkih znanosti, na-
pose arheologije, povijesti
umjetnosti, etnologije i an-
tropologije. Otvoren je za
humanističke stručnjake
različitih profila u Hrvat-
skoj i inozemstvu. U časo-
pisu se objavljuju slijedeće
kategorije članaka: izvorni
znanstveni članci, pre-
gledni članci, stručni članci,
priopćenja sa znanstvenih i
stručnih skupova, recenzije,
bilješke, prikazi te osvrta i
reagiranj. Urednica: Du-
bravka Božić Bogović Izda-
vač: Filozofski fakultet Osie-
jek, Osijek, 2012. Suizdavač:
Udruga povjesničara Slavo-
nije i Baranje

Pravni vjesnik

Časopis za pravne i druš-
tveno-humanističke znanos-
ti Pravnog fakulteta Sve-

učilišta u Oijeku objavljuje
teorijske, empirijske i apli-
kativne članke koji su pr-
venstveno namijenjeni aka-
demskoj zajednici, ali i prak-

tičarima iz područja prava
kao i široj javnosti. Uz znan-
stvene i stručne radove, ča-
sopis je otvoren za objav-
ljivanje prikaza, osvrta te
prijevoda recentnih doku-
menata. Autori radova do-
laze iz redova nastavnika
Pravnog fakulteta u Osijeku
te drugih hrvatskih pravnih
fakulteta kao i znanstveni-
ka iz srodnih područja. U
posljednje vrijeme povećava
se broj priloga izrađenih u
ko-autorstvu znanstvenika
i praktičara. Pravni fakul-
tet u Osijeku predan je ideji
o internacionalizaciji znan-
stvenog i istraživačkog rada
pa se povećava broj priloga
stranih autora kao i priloga
domaćih autora na engle-
skom jeziku.

SEEHSJ

**Časopis zdravstvenih
znanosti jugoistočne Eu-
rope** Izdavač: Fakultet za
zdravstvo i njegu Sveuči-
lišta Vitez, Travnik, BiH i
Medicinski fakultet Sve-
učilišta u Osijeku Ciljevi
i djelokrug: Međunarodni
recenzirani znanstveni i
stručni časopis koji pre-
zentira originalna temelj-
na i primijenjena istraži-
vanja iz svih polja medic-
ne (opća i klinička praksa
i temeljne medicinske znan-
osti), nastoji promicati
razvoj i razmjenu znanja
koji su izravno povezani
sa svim sferama njegova-
telske prakse, kao i fizio-
terapije sanitarnog labo-
ratorijskog inženjerstva,
laboratorijske biotekno-
logije i primateljstva. Go-
dina prvog izdanja: 2001.

Učestalost izlaženja: dva
puta godišnje Jezik: hr-
vatski, engleski, bosan-
ski, srpski

Tehnički vjesnik

Izdavač: Fakultet stro-
jarstva, Fakultet elektro-
nike i Građevinski fakul-
tet Sveučilišta u Osijeku
Ciljevi i djelokrug: Časo-
pis je osnovan 1993. s ci-
ljem objavljivanja znan-
stvenih i stručnih radova
na području mehaničkog
i električnog inženjer-
stva i građevinarstva
kao i njihovih rubnih po-
dručja. Časopis ima inte-
grativni pristup svim te-
mama koje se odnose na
istraživanje, dizajn, pro-
izvodnju, ocjenu izved-
ivosti i primjenu različi-
tih tehničkih područja.
Po primitku, radovi su
kategorizirani na sljede-
ći način: originalni znan-
stveni članci, prelimi-
narne bilješke, pregled-

ni ili stručni rad. Izvor
financiranja: MZOŠ RH
plus dodatna pristojba
za objavu Godina prvog
izdanja: 1994. Učestalost
izlaženja: šest puta go-
dišnje Jezik: engleski

Život i škola

**Časopis za teoriju i
praksu odgoja i obrazo-
vanja** Izdavač: Fakultet
humanističkih i druš-
tvenih znanosti i Učiteljski
fakultet Sveučilišta
u Osijeku Ciljevi i djelo-
krug: Život i škola, ča-
sopis za teoriju i praksu

obrazovanja objavljuje
radove iz područja predš-
kolskog, školskog i viso-
kog obrazovanja. Pripada
grupi vodećih pedagoš-
kih časopisa u Hrvatskoj.
Prateći sadržaj časopisa
moguće je slijediti pro-
mjene koje su se dogodi-
le ne samo u hrvatskom,
nego i u međunarodnom
sistemu obrazovanja i pe-
dagogije. Godina prvog
izdanja: 1952. Učestalost
izlaženja: dvogodišnje Je-
zik: hrvatski

intervju

RAZGOVARAO:
TOMISLAV ČIZMIĆ MAROVIĆ

Dr. sc. Boris Jokić, znanstvenik s Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu, imenovan je početkom veljače voditeljem Ekspertne radne skupine za provođenje Cjelovite kurikularne reforme za rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje. Ciljevi i značaj reforme kurikula, njezin utjecaj na visoko školstvo, te perspektiva reforme visokog školstva primarni su naglasci razgovora s Borisom Jokićem.

Zbog povezanosti vertikale obrazovanja, očito je da će rezultati reforme kurikula utjecati i na fakultete, odnosno sveučilišta. Na koji način, prema vašem mišljenju?

– Kurikularna reforma predtercijarnog obrazovanja trebala bi imati brojne učinke na visokoškolsku razinu. Osnovne smjernice reforme usmjerene jasno definiranim ishodima učenja koji nisu samo znanja, nego uključuju i vještine i stavove, ali i elemente koji kronično nedostaju hrvatskom obrazovnom sustavu poput kreativnosti, inicijativnosti i poduzetnosti, učenja kako učiti te kritičkog mišljenja, trebale bi za ishod imati obrazovanje pojedinca, a time i kompetentnije buduće studente. Dva su elementa posebice važna za visokoškolsku razinu: uvođenje izbornosti u gimnazijsko obrazovanje, te obrazovno i karijerno savjetovanje u svim oblicima osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja. Gimnazijsko obrazovanje u Hrvatskoj obilježava vrlo kruta predmetna struktura s niskom razinom izbornosti. Namjera nam je da se približavanjem završetku gimnazijskog obrazovanja učeniku omogućí veća izbornost, čime bi se omogućilo jasnije profiliranje njegovih interesa, a time

Obrazovanje se mora usmjeriti ka razvoju funkcionalnih znanja i vještina, pozitivne motivacijske osnove i poduzetnog duha – trebamo poticati učenike da budu aktivni, da ulaze u rizik, razvijaju samoprocjenu i kontrolu, biraju manje sigurne puteve i iskušavaju drugo i drugačije

i bolja pripremljenost za studiranje. Karijerno i obrazovno savjetovanje u Hrvatskoj često je nedostavno. Učenici pri završetku srednjoškolskog obrazovanja ne znaju osnovne postavke visokoškolskog sustava, pa tako često ne znaju razliku između sveučilišnog i stručnog studija. Još su im, ali i cijelom

društvu, nepoznate trenutne prilike i projekcije dobivanja posla nakon studija ili završene srednje škole. Informirani izbori studijskih programa trebali bi utjecati na povećanu uspješnost u studiranju, manji broj oduštanja od studija i kvalitetnije visokoškolsko obrazovanje.

U studiji “Postati student u Hrvatskoj” ističete kako je pola onih koji su prije 12 godina krenuli u osnovnu školu upisalo fakultet. Jesu li se sveučilišta (programima, nastavnim osobljem, satnicom) prilagodila omasovljenju visokog obrazovanja?

– Neka jesu, ali većina nije.

Pozivam vaše iskusnije čitatelje da se prisjete vlastitog osnovnoškolskog razreda i probaju procijeniti koliko je njihovih kolega bilo spremno za studiranje. Danas je situacija takva da u predavačke dvorane i učionice visokoškolskih ustanova dolaze učenici većeg raspona sposobnosti, od onih prosječ-

nih do izrazito dobrih. To samo posebi nije ni dobro ni loše, ali zahtijeva prilagodbu, pomoć u studiranju i promjenu kriterija. Zadnje istraživanje kolegice Zrinke Ristić Dedić i mene, koje smo proveli s pedagozima osnovnih škola Grada Zagreba u svim zagrebačkim osnovnim školama, ukazuje na potencijal-

Trendovi izbora i upisa studija

Dr. sc. Boris Jokić i dr. sc. Zrinka Ristić Dedić iz Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu prošle su godine osmislili i proveli studiju “Postati student u Hrvatskoj” za potrebe Agencije za znanost i visoko obrazovanje.

Studija donosi rezultate projekta “Analiza upisa na studijske programe visokih učilišta u Republici Hrvatskoj na osnovi rezultata ispita državne mature u razdoblju od akademske godine 2010./2011. do 2013./2014.”.

Analizom rezultata ispita državne mature i podataka o prijavama i odabiru studijskih programa željelo se ukazati na određene obrazovno i društveno važne teme vezane uz ulazak u visoko obrazovanje i posebno uz prijelaz iz srednjoškolskog na višu razinu obrazovanja.

Istraživanje je pokazalo važne trendove izbora i upisa studijskih programa te je otkrilo određene nedostatke u sustavu obrazovanja u RH, a prvi put su precizno određeni indikatori vezani uz prijelaz iz srednjoškolskog u visoko obrazovanje.

NAJVAŽNIJI SU ZAKLJUČCI STUDIJE “POSTATI STUDENT U HRVATSKOJ”:

- U visoko obrazovanje u godini završetka srednjoškolskog obrazovanja ulazi 49,70% generacije koja je prije 12 godina krenula u osnovnu školu. Autori studije naglašavaju da time visoko obrazovanje u RH postaje masovno, što zahtijeva promjenu prirode studiranja i očekivanja od studenata.
- U odnosu na broj učenika koji se zakonski mogu upisati u visoko obrazovanje (učenici gimnazija i četverogodišnjih strukovnih škola), njih 67,77% upisuje studijske programe u godini završetka srednje škole.
- U sve četiri analizirane godine, gotovo svi učenici četverogodišnjih programa žele upisati studijske programe. 98,73% gimnazijalaca i 78,08% učenika četverogodišnjih strukovnih škola uspješno polaže ispite državne mature, što pokazuje da ovakav oblik vanjskih upisa nije prepreka za učenike strukovnih škola.
- 94,60% učenika gimnazija i 60,70% učenika strukovnih škola upisuje studijske programe visokih učilišta.
- Od akademske godine 1997./1998. do danas došlo je do izrazitog povećanja broja upisnih

- mjesta na studijskim programima javnih visokih učilišta. Povećanje broja upisnih mjesta posebno je vezano uz određena znanstvena polja, prije svega znanstveno polje ekonomije.
- U akademskoj godini 2013./2014. više od trećine upisnih mjesta na redovnim sveučilišnim i više od polovine na redovnim stručnim studijima je u području društvenih znanosti. U području tehničkih znanosti je oko 25% upisnih mjesta.
- U četiri godine provođenja državne mature i centraliziranog postupka prijave došlo je do povećanja broja pristupnika i kandidata usprkos relativno stabilnom broju pristupnika iz kategorije redovnih učenika. Povećanje broja kandidata posljedica je dizajna sustava i prijave, a ne stvarne promjene u broju kandidata. Prijavljuje se značajan broj kandidata koji već studiraju.
- U akademskoj godini 2013./2014. prvi je put broj kandidata za upis na visoka učilišta veći od broja upisnih mjesta.
- Pri upisu na visoka učilišta u RH prevladavaju spolni stereotipi. Jedino je u područjima tehničkih znanosti udio upisnika muškaraca veći od udjela žena.

- Značajan broj učenika strukovnih škola upisuje sveučilišne studije, a dio gimnazijalaca stručne. Postojeći model upisa je dobar jer ne stvara dodatne prepreke i poštuje mogućnosti i želje pojedinaca.
- Izvanredni studiji nisu studiji uz rad jer većina upisnika dolazi iz generacije koja je u tekućoj godini završila srednjoškolsko obrazovanje i nisu aktivni sudionici tržišta rada.
- Gotovo pola svih redovnih učenika želi kao svoj prvi izbor upisati studij u Zagrebu, a učenici iz Zagreba u izrazito malom broju biraju studije izvan Zagreba, što ukazuje na izrazitu centralizaciju.
- U 15 županija i u Gradu Zagrebu, studijski programi u glavnom gradu su najpoželjniji. Još je veća poželjnost Zagreba kao visokobrazovne destinacije za skupinu najuspješnijih učenika.
- Jedino najuspješniji učenici iz Splitsko-dalmatinske, Primorsko-goranske i Osječko-baranjske županije češće biraju studije u glavnim gradovima ovih županija nego u Zagrebu. Podaci objavljeni u studiji “Postati student u Hrvatskoj” mogu biti korisni mladim osobama koje planiraju upis na visoka učilišta u RH, obrazovnim djelatnicima u srednjem i visokom obrazovanju, istraživačima, ali i kreatorima obrazovnih politika u RH.

• Izazivanje naučimo učiti

no još veće izazove. Naime, 84% učenika osmih razreda očekuje da će u budućnosti ići na fakultet. Među učenicima koji su iz predmeta hrvatski jezik, matematika i strani jezik u sedmom razredu imali zaključne ocjene dobar (3) čak 70% učenika očekuje da će po- hađati fakultet i, što je još zna- kovitije, čak pola onih koji iz dva od navedenih predmeta imaju dovoljan (2), a iz jednog dobar (3) očekuju upis na fakultet. Riječ je o očekivanjima koja lagano mogu prera- sti u frustracije.

U kojoj bi mjeri novi kurikulum mogao utjecati na osposobljavanje budućih studenata za usvajanje novog tipa znanja?

– Ključno je osloboditi potenci- jal mladih ljudi, za koji ja osob- no vjerujem da postoji barem u istoj mjeri kao u generacija- manjihovih roditelja. Ovdje je škola desetljećima usmjerena na činjenice i reprodukciju tih činjenica. Dok je to u pedese- tim, sedamdesetim, pa i deve- desetim godinama još moglo držati vodu, danas jednostav- no više nije tako. Informacije i činjenice dostupne su svima preko različitih tehnologija i obrazovanje se nužno mo- ra usmjeriti prema razvoju funkcionalnih znanja i vješti- na i razvoju pozitivne motiva- cijske osnove. Tu mi se poseb- no važnim čini razvoj znanja, vještina i stavova vezanih uz učenje. Ako mlade osobe nau- čite kako učiti, kako pristupa- ti različitim sadržajima, pro- blemima i situacijama, onda možda formalno obrazovanje i ima neku šansu. Ako osta- ne isključivo na činjenicama, onda, osim što ne iskorištava ljudski potencijal, dugoročno gubi.

Smatrate li da će kurikulumna reforma utjecati i na bolju pripremu učenika i studenata za tržište rada i za jačanje njihovih poduzetničkih kompetencija?

– Dugo su se u Hrvatskoj pod pojmom poduzetničkih kom- petencija podrazumijevala isključivo znanja i vještine vezane uz pokretanje posla, ekonomski sektor. Po osob- nom mišljenju, takva je defi- nicija nužno preuska i ne od- govara onome što poduzetna osoba jest i načinu kako je raz- zviti. Naime, poduzetnu oso- bu, a time, između ostaloga, u budućnosti i poduzetnika u ekonomskom smislu, nećete razviti tako da ga poučavate isključivo o ekonomiji, finan- cijama, načinu na koji osnova- ti tvrtku. Poduzetnost i inici- jativnost razvija se kod učeni- ka prije svega organizacijom rada i metodama poučavanja i učenja na način da učenike potičete da budu aktivni, da im omogućavate da ulaze u rizik, razvijaju samoprocjenu i kontrolu, da biraju manje si- gurne puteve, iskušavaju dru-

go i drugačije. U konačnici, ishod navedenog mogli bi bi- ti poduzetni ljudi, bilo u eko- nomiji ili nekom drugom po- dručju života, koji se ne boje pothvata, koji preuzimaju rizik i koji odgovorno rade.

Hoće li reforma kurikuluma imati direktan utjecaj na neke od studijskih programa, kao što su, primjerice, studiji pe- dagoškog usmjerenja, odnosno nastavnički smjerovi različitih studija?

– Brojna istraživanja uka- zuju na to da inicijalno ob- razovanje nedovoljno dobro priprema buduće nastavnike za rad u školi. To se prije svega odnosi na izloženost praksi, znanja i vještine ra- da s djecom i mladim oso- bama različite dobi i razli- citih razvojnih puteva, rada s učenicima s posebnim po- trebama i posebice eleme- nata vezanih uz vrednova- nje i ocjenjivanje učeničkih postignuća. Nastavnici ove važne čimbenike vlastite profesije većinom usvajaju iskustveno, radom u razre- du kad se zaposle, i tradicij-

ski, od vlastitih kolega i nji- hovih iskustava. Smatram da će, ako bude uspješna, ku- rikularna reforma značajno promijeniti način na koji se obrazuju budući učitelji i na- stavnici.

Pružaju li znanstvenici i pro- fesori s hrvatskih sveučilišta pomoć ekspertnoj skupini za reformu kurikuluma, i u ko- joj mjeri?

– Hrvatska je akademska zajednica, zajedno s učite- ljima, nastavnicima, struč- nim suradnicima i ravnatel- jima iz škola, ta koja će izraditi nove kurikulume i modele ocjenjivanja i vred- novanja. Osobno se nadam da će se brojni pojedinci odazvati pozivu za uključi- vanje u stručne radne sku- pine na područnoj i pred- metnoj razini. Iz kontakta s brojnim kolegama sa sve- učilišta znam da su duboko intrinzično zainteresirani za promjene u obrazovanju. Ljudski je da njihova zain- teresiranost, osim iz pobu- da za općim dobrom, ide i iz najosobnije perspektive –

Devetogodišnja osnovna škola

Za potporu Ekspertnoj radnoj skupini bit će osnovana i posebn- a jedinica za stručnu i administrativnu potporu kurikularnoj reformi. Činit će je 60 djelatnika MZOS-a, Agencije za odgoj i obrazovanje, Agencije za strukovno obrazovanje i Nacional- nog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja. Cijeli posao uključuje rad na kurikularnim dokumentima, uspostavljanju sustava vrednovanja, ocjenjivanju i izvještavanju, zatim ospo-obljavanju učitelja i drugih djelatnika odgojno-obrazovnih ustanova i, konačno, izradi novih priručnika, udžbenika, po- moćnih nastavnih sredstava i digitalnih sadržaja. Na svemu tome radit će posebne stručne radne skupine sastavljene mahom od praktičara. Očekuje se da će u rad na kurikularnoj reformi biti uključeno oko 300 stručnjaka iz škola, vrtića, s vi- sokih učilišta, instituta, agencija, privatnoga sektora i državne uprave. Također se očekuje i snažna potpora akademske za- jednice, prije svega Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, te samih učenika i roditelja. Na predmetnim kurikulumima trebalo bi se početi raditi u jesen ove godine. Prvi bi prijedlozi novih predmetnih kurikuluma trebali biti gotovi do kraja 2015., a velika je novost to što će svi ljudi koji će biti uključeni u rad na reformi biti izdvojeni sa svojih radnih mjesta. Plan je da se s eksperimentalnom primjenom kurikuluma počne školske godine 2016./2017., a 2017./2018. novi bi kurikulumi trebali ući u punu primjenu. Jedan od konkretnijih ciljeva reforme je pre- lazak na devetogodišnju osnovnu školu, kako je to zacrtano i Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije.

Članovi radne skupine

Uz voditelja Borisa Jokića, članovi Ekspertne radne skupine za provođenje Cjelovite kurikularne reforme su Suzana Hitrec, ravnateljica Upravne škole u Zagrebu i predsjednica Udruge hrvatskih srednjoškolskih ravnatelja, Branislava Baranović, ravnateljica Instituta za društvena istraživanja, Zrinka Ristić Dedić, znanstvena suradnica Instituta, Branka Vuk, pomoćnica ravnatelja CARNeta, Tomislav Reškovac, profesor filozofije u Privatnoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu, i dr. sc. Ružica Vuk, docentica na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matema- tičkog fakulteta u Zagrebu.

Iz biografije

Boris Jokić, rođen 1976. go- dine, znanstveni je suradnik na Institutu za društvena istraživanja u Zagrebu. Diplomirao je psihologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a magistrirao je i doktorirao iz područja obrazovnih znanosti na Sveučilištu u Cambridgeu, Velika Britani- ja. Bio je član Nacionalnog operativnog tijela za izradu Strategije znanosti, obrazo- vanja i tehnologije te je član Nacionalnog vijeća za od- goj i obrazovanje. Od 2002. godine do danas radio je kao suradnik i (su)voditelj na više od 20 znanstve- noistraživačkih i razvojnih projekata u području ob- razovanja na teme ključnih kompetencija u hrvatskom obrazovanju, kvalitete ispita državne mature, pojave pri- vatnih instrukcija, prijelaza iz srednjoškolskog u viso- koškolsko obrazovanje te razvijenosti navika i vještina učenja hrvatskih učenika.

one roditeljske ili rodbinske. Poznajem izvanredne povje- sničare, fizičare, kemičare, psihologe koji se ne mogu načuditi što im djeca uče iz “njihovih” predmeta. Naše obrazovanje nije primjere- no razvojnoj dobi učenika ni njihovim interesima i ži- votnom iskustvu, i to treba mijenjati.

Kako komentirate često kriti- ziranu inerciju akademske za- jednice kad je riječ o spremno- sti na promjene?

– Smatram da smo (postali) političantsko društvo koje sve teže može iznjedrati oz- biljnije promjene. Jedan od razloga za to je što smo svi, na ovaj ili onaj način, klijen- telistički povezani s politi- kom. Jednostavno rečeno, većina nas, a mnogi toga često nisu ni svjesni, s po- litikom posluje za “sitnu lo- vu” ili uslugu. Neki, narav- no, rade i za nešto veće izno- se. Rezultat toga je vječna četverogodišnja utakmica političkih mandata i naše istovremeno negodovanje i navijanje. Ta utakmica onemogućuje smislene pro- mjene u velikim i tromim sustavima poput obrazova- nja, ali i šire društvene pro- mjene. Jedan od pokretača takvih procesa mogla bi bi- ti akademska zajednica, ali mislim da ona trenutno živi relativno dobro i pretijesno je povezana s politikom da bi inicirala ozbiljnije društve- ne promjene.

Na kraju, koliko nadu u uspjeh daje naša nekolikodesetljetna povijest reformi školstva, često s upitnim rezultatima?

– Nadam da se kao društvo možemo izdići iznad sitnih podjela, kvaziideoloških borbi, jala i probati pobolj- šati obrazovni sustav. Na- dam se i vjerujem da može- mo prestati živjeti prošlost i u prošlosti i otvoriti neke no- ve obzore.

intervju

SVEUČILIŠTE U SPLITU KEMIJSKO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

raspisuje
NATJEČAJ
za izbor

1. jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i radno mjesto redovitog profesora za znanstveno područje tehničkih znanosti, znan- stveno polje kemijsko inženjerstvo, znanstvena grana analiza, sinteza i vođenje kemijskih procesa u Zavodu za anorgansku tehnologiju, na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu
2. jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i radno mjesto redovitog profesora za znanstveno područje tehničkih znanosti, znan- stveno polje kemijsko inženjerstvo, znanstvena grana analiza sinteza i vođenje kemijskih procesa u Zavodu za inženjerstvo okoliša, na neodre- đeno vrijeme u punom radnom vremenu
3. jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i radno mjesto izvanrednog profesora za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje kemija, znanstvena grana fizikalna kemija u Zavodu za fizikalnu kemiju, na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu
4. jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i radno mjesto docenta za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje kemijsko inženjerstvo, znanstvena grana kemijsko inženjerstvo u ra- zvoju materijala u Zavodu za anorgansku tehnologiju, na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu
5. jednog suradnika u suradničko zvanje i radno mjesto asistenta iz znanstvenog područja tehničkih znanosti, znanstveno polje kemijsko inženjerstvo u Zavodu za kemijsko inženjerstvo, na određeno vrijeme do povratka privremeno nenazočne zaposlenice s rodiljnog dopusta
6. jednog suradnika u suradničko zvanje i radno mjesto asistenta iz znanstvenog područja biotehničkih znanosti, znanstveno polje prehrambena tehnologija u Zavodu za prehrambenu tehnologiju i bio- tehnologiju na određeno vrijeme do povratka privremeno nenazočne zaposlenice s rodiljnog dopusta
Pristupnici trebaju ispunjavati uvjete utvrđene odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (N.N. br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13. i 101/14).
Na Natječaj se mogu javiti osobe oba spola sukladno članku 13. stavak 2. Zakona o ravnopravnosti spolova (N.N. 116/03).
Pristupnici pod t. 1.-4. uz prijavu trebaju priložiti:
Životopis; presliku dokaza o državljanstvu, a pristupnici koji su strani državljani dokaz o poznavanju hrvatskog jezika (C2-napredno znanje); preslike odgovarajućih diploma; prikaz znanstvene, nastavne, odnosno stručne djelatnosti; popis radova; radove, odnosno separate radova rele- vantnih za izborte drugu odgovarajuću dokumentaciju o ispunjavanju uvjeta za izbor
Pristupnici pod t. 5. i 6. uz prijavu trebaju priložiti:
Životopis, presliku dokaza o državljanstvu, a pristupnici koji su strani državljani dokaz o poznavanju hrvatskog jezika (C2-napredno znanje); presliku odgovarajuće diplome i prijepis ocjena s prosjekom.
Rok za podnošenje prijave je trideset (30) dana od dana objave u Narod- nim novinama.
Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja šalju se poštom na adresu Kemijsko-tehnološkog fakulteta, Teslina 10/V, 21000 Split.
Zakašnjele i nepotpune prijave neće se razmatrati.
O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

SVEUČILIŠTE U SPLITU PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET

raspisuje
NATJEČAJ

- za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto docenta, za znanstveno područje prirodnih zna- nosti, polje matematika, grana algebra.
Pristupnici moraju ispunjavati opće uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 2/07-Odluka USRH, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13), i uvijete iz Odluke Rektorskog zbora o nužnim uvjetima za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti.
Pristupnici uz prijavu prilažu: životopis, dokaz o državljanstvu, a strani državljani dužni su priložit i dokaz o poznavanju hrvat- skog jezika (napredna razina), dokaze o ispunjavanju propisa- nih uvjeta, bibliografiju te podatke o znanstvenoj, nastavnoj i stručnoj djelatnosti (životopis te bibliografiju s podacima o znanstvenoj, nastavnoj i stručnoj djelatnosti, potrebno je do- staviti i na CD-u).
Prijave se dostavljaju u roku od 30 dana od dana objave na- tječaja u Narodnim novinama, na adresu: Sveučilište u Splitu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Teslina 12, 21 000 Split.
Na natječaj se mogu prijaviti osobe oba spola.
Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati.
O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakon- skom roku.

HAZU

Akademija svoj autoritet te nezavisnosti od ideologije

RAZGOVARAO:
VJEKO PERIŠIĆ

Respektirajući osobitu ulogu HAZU u znanstvenoj i umjetničkoj zajednici Republike Hrvatske, Universitas će nastojati kontinuirano pratiti njezin rad. Tu zadaću započnemo razgovorom sa Zvonkom Kusićem, predsjednikom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Šira javnost, pa ni akademika, nije dovoljno upoznata ni sa sadržajem ni s načinom rada, ni s nacionalnom rasprostratenošću aktivnosti HAZU. Možete li nam u glavnim crtama opisati sve te tri dimenzije aktivnosti HAZU?

– Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti najviša je znanstvena i umjetnička institucija u Hrvatskoj i tako je definirana i Zakonom o HAZU. Njezini članovi najistaknutiji su hrvatski znanstvenici i umjetnici, a redoviti članovi nose titulu akademika. To je na neki način odraz priznanja hrvatske nacije i društva svojim najuglednijim pojedincima. Osim redovitih, HAZU ima i dopisne članove i članove suradnike, a svi članovi podijeljeni su prema razredima, kojih ima devet. To su Razred za društvene znanosti, Razred za matematičke, fizičke i kemijske znanosti, Razred za prirodne znanosti, Razred za medicinske znanosti, Razred za filološke znanosti, Razred za književnost, Razred za likovne umjetnosti, Razred za glazbenu umjetnost i muzikologiju te Razred za tehničke znanosti. U HAZU može biti 160 redovitih članova, a sada ih je 146. Akademija potiče i organizira znanstveni rad i razvija umjetničku i kulturnu djelatnost, brinući se ujedno i o hrvatskoj kulturnoj baštini i njezinoj afirmaciji. U svojem sastavu ima 30 znanstvenoistraživačkih zavoda i umjetničkih ustanova, ne samo u Zagrebu, nego u još 14 gradova, u Cavtatu, Dubrovniku, Korčuli, Splitu, Zadru, Puli, Rijeci, Varaždinu, Križevcima, Bjelovaru, Požegi, Osijeku, Vinkovcima i Vukovaru. Svojom aktivnošću oni daju doprinos znanstvenoj i kulturnoj afirmaciji svojih regija i vrednovanju regionalnoga bogatstva i raznolikosti Hrvatske. U njima rade brojni istraživači, među kojima i mnogo mladih – ukupno 91 doktor znanosti i sedam magistara. Akademija im, dakle, omogućava da rade i napreduju u znanstvenoj i stručnoj karijeri, a neki od njih ostvaruju zapažene rezultate na međunarodnoj razini.

HAZU ima i svoja znanstvena vijeća koja okupljaju širi znanstveni krug?

Uloga Akademije je okupljanje, mobiliziranje, vođenje i predstavljanje znanstvene, stručne i umjetničke elite u svim područjima, te analiza i procjenjivanje svih važnih nacionalnih pitanja u državi

– Akademija ima i 18 znanstvenih vijeća i odbora koji su specijalizirani za pojedine sektore (npr. za naftu i plin, za energetiku, poljoprivredu i šumarstvo, promet...), a njihovi su članovi, uz akademike, i znanstvenici izvan kruga Akademije. Ima ih nekoliko stotina i time se Akademija još jednom potvrđuje kao stožerna ustanova koja okuplja vrhunske znanstvenike i stručnjake, pa i one koji nemaju titulu akademika. Za hrvatsku kulturu i umjetnost važno je šest muzejsko-galerijskih jedinica HAZU. To su Strossmayerova galerija starih majstora HAZU, Gliptoteka HAZU, Hrvatski muzej arhitekture i Kabinet grafike u Zagrebu, Memorijalna zbirka Maksimilijana Vanke u Korčuli te Muzej i zbirka Baltazara Bogišića u Cavtatu. Lani je donesena odluka o osnutku Hrvatskog muzeja medicine i farmacije koji treba ustrojiti. U sastavu Akademije je i Arboretum Trsteno kod Dubrovnika.

Što je, po vašem mišljenju, glavna društvena uloga HAZU?

– Kad je Josip Juraj Strossmayer prije stoljeća i pol inicirao osnivanje Akademije, ideja vodilja mu je bila da samo obrazovanjem, znanosti i kulturom slavenski narodi mogu izboriti ravnopravni položaj s germanskim i romanskim narodima, to jest onaj položaj koji im pripada. Sada, stoljeće i pol kasnije, mi smo u sličnom položaju: obrazovanje, znanost i znanje bit će jedan od najvažnijih čimbenika koji će odrediti naš položaj u Europskoj uniji i globaliziranom svijetu, a kultura i umjetnost bit će važni za očuvanje nacionalnog identiteta i pridonosit će europskom identitetu. Vizija HAZU je da hrvatsko društvo bude društvo znanja i znanosti i stoga se zalažemo za uključivanje hrvatske znanosti u europske i svjetske tokove znanosti. Zalažemo se i za brigu o hrvatskoj kulturnoj baštini i njezinoj afirmaciji u svijetu, jer to su bitni čimbenici duhovnog, gospodarskog, političkog i sveopćeg napretka Hrvatske. Smatramo da se bolja Hrvatska može izgradivati samo uz neprestani znanstveni i kulturni napredak, kako bi izborila mjesto i među razvijenijim nacijama Europe i svijeta koje joj pripada

s obzirom na njezine potencijale. Uloga Akademije je, dakle, okupljanje, mobiliziranje, vođenje i predstavljanje znanstvene, stručne i umjetničke elite u svim područjima, te provođenje analiza i procjena o svim važnim nacionalnim pitanjima u državi.

Na koji način HAZU promišlja cjelinu hrvatskog znanstvenog, društvenog i akademskog života?

– Prvi predsjednik Akademije Franjo Rački još je 1868. rekao da institucija koja se ne osvrće na potrebe javnog života slično stoji na hridi kojem je sudeno da prije ili poslije uvene i usahne. Današnja generacija u Akademiji ima obvezu uključiti se u rješavanje aktualnih društvenih pitanja, kao što su to činili naši pretходnici koji su bili vizionari za svoje doba i značajno su pridonijeli rješavanju važnih nacionalnih pitanja. Ne bi bilo dobro kada bismo mi danas bili manje vizionari, manje hrabri, avangardni i odgovorni od naših pretходnika. HAZU dijeli sudbinu Hrvatske i kao aktivan čimbenik hrvatskog društva prepoznaje potrebe sredine u kojoj djeluje. Akademija nije autoritet samo u znanosti i umjetnosti, nego je i moralni autoritet u svim važnim i temeljnim pitanjima društva i države. Kao jedna od temeljnih nacionalnih institucija, i to već 154 godine, Akademija je savjest nacije, a uloga joj je, uz čuvanje identiteta, promicati jedinstvo nacije i najviše vrijednosti društva nadilazeći dnevnu ideologiju, pristranost i podjele po bilo kojoj osnovi, što joj osigurava mogućnost nezavisnog rada. Posebno joj je stran svaki ekstremizam i dobro je što je kod većine članova HAZU prisutan taj nadideološki stav.

Križa traži brze promjene. Može li ovako stara institucija pridonijeti toj brzini, i kako?

– HAZU mora biti siguran oslonac nacije u ovim turbulentnim vremenima užurbanih promjena i pridonositi konsenzusu oko strateških nacionalnih ciljeva uz njegovanje temeljnih vrednota na kojima počiva ljudsko društvo. Postoje pritisci i zahtjevi da se HAZU svrsta na ovu ili onu stranu, uz ovu ili onu političku opciju, a ti zahtjevi uglavnom dolaze s ekstremnih pozicija. No, HAZU se tome uspješno odupire i izbjegava se baviti

dnevnopolitičkim temama. Akademijina je snaga u nezavisnosti i otklonu prema dnevnoj politici. Mi u društvu podržavamo samozatajan, strpljiv i tihi rad, koji jedini stvara istinske vrijednosti i daje prave rezultate, te nastojimo smjernicama utjecati na one koji donose odluke. Također, ciljevi do kojih nam je stalo su jedinstvo, solidarnost, ustrajnost, konstruktivnost, strpljivost, optimizam i odgovornost prema sebi, svojoj domovini i budućim generacijama. Stalnim pravilnim vrednovanjem društvenih pojava Akademija postupno vodi do prihvaćanja novih društvenih mjera i vrijednosnih sustava te tako djeluje kao korektiv društvenih zbivanja. Akademija znanstveno raspravlja, obrađuje i evaluira aktualne društvene teme, čime nesumnjivo pridonosi rješavanju pitanja i problema. HAZU je otvorena javnosti i usmjerena prema budućnosti te, iako je uključena i u rješavanje aktualnih društvenih pitanja, djeluje dugoročno.

Na koji je način i uolikoj mjeri Akademija uključena u javne znanstvene i obrazovne politike?

– Akademici i članovi Akademijinih znanstvenih i stručnih vijeća, zajedno sa Sveučilištem u Zagrebu, Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta i znanstvenim institutima, predvodili su izradu Smjernica za strategiju znanosti i obrazovanja, a naši članovi sudjelovali su u izradi Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije, i to na dosta visokim pozicijama. No, ono što je važnije jest to da u Strategiji ima mnogo elemenata proizišlih iz višegodišnjeg rada HAZU, iz niza Akademijinih dokumenata vezanih uz znanost i obrazovanje. Sve svoje dokumente Akademija je slala relevantnim tijelima, a zanimljivo je da su teme koje sada postaju aktualne u društvu prije dvije-tri godine detaljno obrađene u Akademiji našim skupovima i o njima su doneseni zaključci i prijedlozi koji su objavljeni u našim edicijama. Te se teme sad nameću i društvu raspravlja o njima. Tu je Akademija pokazala svoju bitnu ulogu da predviđa situacije i daje strateške i znanstvene podloge za njihovo rješavanje. U razvijenim je društvima praksa da se najprije

definiraju ciljevi i na osnovi toga se raspravlja, te se zatim izrađuju zakoni i pravilnici. Kod nas se radi upravo obratno i to nije dobro. Akademija, dakle, probleme promišlja na duži rok, dok vlast mora donositi odluke na dnevnoj razini, ali naši stavovi ipak kapilarno ulaze u društvo i dugoročno postaju prihvaćeni kod onih koji donose odluke. Općenito, Akademija bi trebala rijetko utjecati na političke

“

HAZU ima 30 znanstvenoistraživačkih zavoda i umjetničkih ustanova, ne samo u Zagrebu, nego u još 14 gradova: u Cavtatu, Dubrovniku, Korčuli, Splitu, Zadru, Puli, Rijeci, Varaždinu, Križevcima, Bjelovaru, Požegi, Osijeku, Vinkovcima i Vukovaru

odluke, a više na formiranje društvene svijesti. Američka vlada, primjerice, od Američke akademije naručuje razne znanstvene elaborate, ali ta stručna mišljenja ona ne mora prihvatiti. Konačnu riječ uvijek ima politika. Utjecaj je Akademije indirektan, ona treba pokazati što je znanstveno i što je utemeljeno. Akademija je nezavisna instituci-

ja i njezin znanstveni i moralni autoritet trebali bi biti garancija da će mišljenja koje se ondje artikuliraju biti kvalitetna, a koliko će od toga zaživjeti u praksi, nije moguće uvijek predvidjeti.

Je li međunarodna suradnja Akademije na zadovoljavajućoj razini i s kakvim institucijama u inozemstvu suradjete?

– Akademija ima intenzivan program međunarodne suradnje, kako bilateralne s više od 30 akademija čiji će se broj nastojati povećati, tako i u asocijacijama ESF (European Science Foundation), ALLEA (All European Academies), EMAN (Euro-Mediterranean Academic Network), IAP (Inter-Academy Panel), IAMP (Inter-Academy Medical Panel), DAC (Danube Academies Conference) i drugima. Prije nekoliko godina Hrvatska akademija potpisala je sporazum o suradnji s Francuskom akademijom znanosti, a započeta je i suradnja s Američkom akademijom znanosti i britanskim Royal Societyjem. HAZU će nastaviti suradnju sa stranim veleposlanstvima.

Sudjeluje li Akademija kao institucija u prijavama na EU projekte i s kakvim uspjehom?

– HAZU je već počeo uspješno koristiti fondove EU-a. Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU i njegova upraviteljica prof. dr. sc. Vjera Katalinić nalaze se na čelu međunarodnog projekta “Glazbene migracije u rano moderno doba: susret europskog istoka, zapada i juga”, u kojem sudjeluju četiri zemlje, a koji se financira iz europskog pro-

Utemelji na i politike

Zvonko Kusić

grama HERA (Humanistika u europskom istraživačkom prostoru). Za taj projekt odobreno je milijun eura. Na natječaj su se prijavila 593 projekta u okviru teme “Cultural encounters” (Kulturni susreti), a nakon dva izlučna kruga za financiranje je odabrano njih 18. Ovaj projekt jedini je muzikološki među njima i jedini kojim se koordinira iz Hrvatske. U projektu sudjeluje 14 znanstvenika iz šest institucija u četiri zemlje: osim HAZU, koji je koordinator, sudjeluje Slovenska akademija znanosti i umjetnosti, Poljska akademija znanosti te Sveučilište u Varšavi, a iz Njemačke Sveučilište Johannes Gutenberg u Mainzu te Berlinsko-brandenburška akademija znanosti. To je dobar početak za HAZU u cjelini.

Pod vašim predsjedanjem HAZU se počela brže otvarati javnosti. Što ste u tom smislu poduzeli, kako na planu intenzivnijeg rada na aktualnim društvenim pitanjima, a što na široj, produbljenijoj i korektnijoj prisutnosti HAZU u medijima?

– Ponosan sam na činjenicu da smo posljednjih godina u potpunosti otvorili Akademiju javnosti. HAZU se često percipira kao zatvorenu instituciju u koju obični građani nemaju pristupa, no to nije tako. Mi smo elitna, ali ne i elitistička institucija. Sva događanja u Akademiji – predavanja, tribine, okrugli stolovi, promocije knjiga – otvoreni su za javnost. No, nije dovoljno da se Akademija otvorila javnosti jer ona mora i utjecati na zbivanja. Rad Akademije ponekad nije dovoljno atraktivan medijima jer tu

nema senzacionalizma ni žutila, ali drago mi je da građani ipak prepoznaju da im se Akademija približila. Velik dio aktivnosti akademika nije dovoljno prepoznat u široj javnosti. Dva su razloga tome. S jedne strane, dio rada akademika prezentira se u drugim institucijama pa se ne doživljava kao da je to rad Akademije. Primjerice, samo u 2014. akademici su izvan Akademije objavili 58 knjiga. S druge strane, dio rada akademika nije prepoznat jer se oni obično bave tzv. ozbiljnim temama, koje društvu pretežno spektakla i estrade nisu dovoljno atraktivne te stoga dobivaju manje medijske pozornosti nego što bi trebale. To nastojimo promijeniti većim angažmanom. Da bi se promovirala neka ozbiljna stvar, treba više truda. Nema drugoga izlaza, mediji su komercijalni, nemilosrdni i često podilaze publici, tako da se mora uložiti veći trud da se na Akademijin rad svrati pozornost. Ali, istovremeno, Akademija mora držati jednu razinu ispod koje ne smije ići i ne podilaziti senzacionalizmu. No, i u znanosti ima zanimljivih tema pa ih nastojimo promovirati, a krajem 2014. izdali smo i prvi broj Glasnika HAZU, u tiskanom i elektroničkom izdanju, koji je namijenjen široj javnosti.

Javnost uistinu ne zna dovoljno o širini Akademijina rada. Biste li nam mogli otkriti ne koliko brojki?

– Tijekom 2014. u HAZU je održano ukupno 350 događanja, od toga 108 znanstve-

Koji su najvažniji aktualni događaji u HAZU, i koje biste događaje kao najvažnije izdvojili u 2015.?

– Hrvatski sabor lani je donio Strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije, u čijoj smo izradi sudjelovali ja kao član Nacionalnog koordinacijskog tijela, akademik Leo Budin kao član Nacionalnog operativnog tijela, prof. dr. sc. Tomislav Filetin, član suradnik HAZU, kao voditelj Radne skupine za cjeloživotno učenje i obrazovanje odraslih i član Tematske radne skupine za izvanredne studije, te prof. dr. sc. Ignac Lovrek, član suradnik HAZU, kao voditelj Radne skupine za znanost i tehnologiju. HAZU će zadržati kontinuitet postojećeg rada. Nastavit ćemo s organiziranjem kongresa, simpozija, konferencija, znanstvenih skupova, okruglih stolova, predavanja, promocija knjiga, izložbi, koncerata i ostalih događaja kojima se promiče znanstvena djelatnost i umjetničko stvaralaštvo. Ove ćemo godine svečano proslaviti 200. godišnjicu rođenja našeg utemeljitelja Josipa Jurja Strossmayera, s više događanja u Zagrebu, Đakovu, Osijeku, Parizu, Sofiji, Beču i Rimu. Nastavit će se s radom znanstvenih vijeća i odbora koji okupljaju najkompetentnije znanstvenike i stručnjake iz Akademije i izvan nje. Posebna pažnja posvetit će se radu Akademijinih zavoda u Zagrebu i diljem Hrvatske. Nastavit će se bogata izdavačka djelatnost. Posebna aktivnost bit će usmjerena prema prijavi znanstvenih projekata u Hrvatskoj i na strukturne fondove EU-a. Tu već imamo iskustva s već spomenutim projektom koji koordinira Akademijin Odsjek za povijest hrvatske glazbe. S tijelima EU-a nastavit će se suradnja u svim područjima znanosti, umjetnosti i kulture, jednako kao i suradnja s drugim akademijama u Europi i svijetu i znanstvenim asocijacijama. Akademija ima intenzivan program međunarodne suradnje, kako bilateralne s više od 30 akademija, tako i u asocijacijama. HAZU će nastaviti suradnju sa stranim veleposlanstvima i kulturnim i znanstvenim institucijama, te zadržati i dalje otvorena vrata prema hrvatskim građanima. Od postojećih velikih projekata, trebamo završiti ediciju “Hrvatska i Europa”, a s radom bi trebao završiti i naš Odbor za zaštitu dobara od nacionalnog interesa, koji će objaviti katalog svega što Hrvatska ima, njezine sveukupne prirodne i kulturne baštine. To će biti jedan od Akademijinih strateških dokumenata. Nedavno smo osnovali Povjerenstvo za promicanje znanosti od nacionalnog interesa, jer se primijetilo da u današnjem globaliziranom svijetu prema sadašnjim kriterijima u valorizaciji znanstvenih radova ostanu zanemarene one grane koje nisu prepoznate u svjetskoj znanosti, a važne su za nas. Kroz to Povjerenstvo Akademija će artikulirati brigu za nacionalnu znanost. Također, HAZU će pratiti provedbu Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije. U svim akcijama Akademija što više treba imati inicijativu, a što manje reagirati, to bi na neki način trebao biti moto naše aktivnosti u budućem razdoblju. Postoji ideja da Akademija počne jedan veliki projekt koji bi nas nadživio, koji bi imao dugoročno značenje i koji bi na neki način obilježio rad Akademije. Spomenut je kao primjer rječnik Hrvatskog standardnog jezika. Akademija će u svim područjima obrazovnog i istraživačkog prostora djelovati tako da zaživi trokut znanja koji se sastoji od obrazovanja, istraživanja i inovacija, uz afirmaciju najviših standarda akademske etičnosti i čestitosti.

nih skupova, kongresa, simpozija i okruglih stolova, 64 izložbe, 63 predavanja i 56 predstavljanja knjiga. Također, lani smo izdali 182 publikacije. U protekle četiri godine ukupno su održana 1233 događanja i izdane su 632 publikacije. Svi Akademijini skupovi otvoreni su javnosti, svatko zainteresiran može doći na njih, čime Akademija pokazuje da nije elitistička ustanova i da su njezina vrata stalno otvorena građanima jer mi smo njihova Akademija. Na našim skupovima ozbiljno, složeno i bez senzacionalizma obrađuju teme iz gospodarstva, poljoprivrede, prava, sudstva, energetike, industrije, zdravstva, prometa, okoliša i drugog, čime javnosti šaljemo poruku da je Aka-

demija jamac stabilnosti i jedinstva nacije, jedna od najvećih konstanta društva, referentno mjesto koje naciji osigurava pouzdan pristup svim izazovima u društvu i koje djeluje kao korektiv društvenih zbivanja i kao savjest nacije. Zaključci i smjernice HAZU utemeljeni su na znanstvenim, stručnim i etičkim pristupima, a načelo je Akademije da nikad ništa ne kritizira a da ne predlaže rješenje. Drago nam je što su građani prepoznali da je Akademija njihova i da nam dolaze u sve većem broju. U tom se smislu nadamo da će i naše novine Universitas izvještavanjem o aktivnostima HAZU dati doprinos većoj vidljivosti Akademije i u akademskoj i u široj javnosti.

HAZU

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Podružnica – Sveučilišni odjel za stručne studije, raspisuje

NATJEČAJ ZA RADNO MJESTO

1. dva stručna suradnika za informacijske tehnologije u znanstvenom području tehničkih znanosti, za polje računarstvo, za granu računalne mreže (na određeno vrijeme do 31.05.2015.).

Pristupnici trebaju ispunjavati slijedeće uvjete:

- specijalistički diplomski stručni studij računarstva ili sveučilišni diplomski studij računarstva
 - napredno poznavanje CMS sustava Joomla i Drupal
 - napredno poznavanje PHP-a, CSS-a, HTML-a
 - napredno poznavanje sustava Moodle
 - izrada rasporeda nastave
 - poznavanje rada i konfiguracije Linux poslužitelja
 - poznavanje rada i konfiguracije aktivne mrežne opreme
 - napredno poznavanje GIMP/Photoshop programa za uređivanje slika
 - napredno poznavanje Microsoft Windows operativnog sustava i paketa Microsoft Office
 - napredno poznavanje programa za izradu rasporeda (npr. aSc, Open Course Timetabler)
 - servisiranje računala i računalne opreme
 - napredno korištenje DSLR fotoaparata
 - iskustvo u dizajniranju letaka i plakata
 - najmanje godina dana radnog iskustva u struci
 - poznavanje engleskog jezika
- Prijavi treba priložiti: životopis pristupnika, preslik diplome o odgovarajućoj stručnoj spremi, dokaze o ispunjavanju ostalih traženih uvjeta.
- Na natječaj se, pod jednakim uvjetima mogu prijaviti osobe oba spola. Prijave s prilogima podnose se Sveučilištu u Splitu, Podružnici – Sveučilišnom odjelu za stručne studije u Splitu, Livanjska 5/III kat, u roku od 8 (osam) dana od dana objave natječaja u Narodnim novinama. Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati. Sveučilište u Splitu, Podružnica – Sveučilišni odjel za stručne studije

SVEUČILIŠTE U SPLITU - EKONOMSKI FAKULTET

raspisuje

ISPRAVAK DIJELA NATJEČAJA

Objavljenog u Narodnim novinama broj 8/15 od 23. siječnja 2015., Hrvatskom zavodu za zapošljavanje od 23. siječnja 2015., listu Universitas 29. siječnja 2015., mrežnim stranicama Fakulteta od 23. siječnja 2015., mrežnim stranicama europskog istraživačkog prostora Euraxess od 23. siječnja 2015., koji se odnosi na izbor nastavnika u nastavno zvanje predavača, mijenja se u točki 5. koja sada glasi:

„5. jednog nastavnika u nastavno zvanje predavača za područje društvenih znanosti polje ekonomija, grana Kvantitativna ekonomija i odgovarajuće radno mjesto na Katedri za kvantitativne metode na određeno vrijeme od dvije godine.“

U ostalom dijelu natječaj ostaje nepromijenjen.

Dekan: Prof. dr. sc. Željko Garača

SVEUČILIŠTE U SPLITU - FAKULTET GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE

raspisuje

NATJEČAJ

1. za izbor tri suradnika u naslovno suradničko zvanje asistent za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Geodezija (vanjska suradnja)
 2. za izbor jednog suradnika u naslovno suradničko zvanje asistent za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Elektrotehnika (vanjska suradnja)
 3. za izbor jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje docent i odgovarajuće radno mjesto na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Građevinarstvo
 4. za izbor jednog suradnika u suradničko zvanje asistent i odgovarajuće radno mjesto na određeno vrijeme u punom radnom vremenu (zamjena za djelatnicu na roditeljskom dopustu) za znanstveno područje Prirodne znanosti, znanstveno polje Matematika
 5. za izbor jednog suradnika u suradničko zvanje asistent i odgovarajuće radno mjesto na određeno vrijeme u punom radnom vremenu za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Građevinarstvo
 6. izbor dva suradnika u naslovno suradničko zvanje asistent za znanstveno područje Tehničke znanosti, znanstveno polje Arhitektura i urbanizam (vanjska suradnja)
- Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola.
- Prijave se podnose tajništvu Fakulteta osobno ili poštom u roku od 30 dana od dana objave natječaja, na adresu: Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu, Ulica Matice hrvatske 15, s naznakom - za natječaj. Pristupnici su dužni ispunjavati uvjete utvrđene Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 63/11, 94/13, 139/13 i 101/14), a uz prijavu na natječaj treba u 2 primjerka priložiti:
- životopis, presliku diplome, presliku domovnice, opis nastavne i stručne djelatnosti (točka 3.), popis znanstvenih i stručnih radova (točka 3.), prijepis ocjena na završenom diplomskom ili dodiplomskom studiju (točke 1., 2., 4., 5. i 6.), dosadašnji rezultati u znanstvenom, nastavnom i stručnom radu (točka 5.)
- Osobe koje podnesu nepotpune i nepravodobne prijave ne smatraju se kandidatima prijavljenim na natječaj.
- Sveučilište u Splitu, Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije

gospodarstvo i obrazovanje

Hrvatsko visoko ob i razvojne potrebe

Paradoks da u izvoznome sektoru 'tržišna potražnja' traži odnos srednjega i tercijarnoga obrazovanja u omjeru 6:1, a 'tržišna ponuda' nudi odnos 1,4:1, posljedica je specifičnoga procesa tercijarizacije hrvatske gospodarske strukture, koja je pak rezultat specifičnoga hrvatskog odnosa prema razvojnoj strategiji

PIŠE: Ivo Družić*

Predsjednik Nacionalnog vijeća za znanost

Globalne obrazovne kontroverze grupirane su oko dvije stožerne nedoumice. Prva je kakva je i može li se (ekonomski) identificirati veza/utjecaj između ulaganja u obrazovanje i društvenoga i ekonomskoga napretka. Druga je kako alocirati troškove, ponajprije između države/društva i pojedinca, a potom i kako/koliko privatne troškove alocirati u vremenu (je li i koliko kao prethodnu štednju roditelja i/ili kao otplatu studentskoga kredita).

Tim globalnim nedoumicama valja pridodati i hrvatske posebnosti.

Postupno ukidanje stečenih prava na javno obrazovanje

Prva je tzv. besplatno obrazovanje od primarnoga do tercijarnoga kao socijalno pravo u posljednjih 70-ak godina. Pojam „besplatno“ se odnosi na praktički slobodan upis na sve stupnjeve obrazovanja bez školarina. Roditeljima/studentima sa stipendijama preostaju životni i drugi troškovi, s time da je i dio njih polaznicima slabijega imovnog stanja subvencioniran. Tome valja pridodati i dodatne posredne troškove koje snose sami studenti (nastavna literatura, pomagala, digitalna oprema, troškovi dodatnoga usavršavanja).

Druga je komplementaran interes države i privatnih poduzetnika općenito i u samome obrazovanju, kojim se nasuprot socijalnoga prava na obrazovanje (pretežiti) dio troškova želi prebaciti na pojedinca.

Država u važećoj stabilizacijskoj paradigmi tvrdih proračunskih ograničenja, dakako, ima „neutralan“ interes smanjenja javnih izdataka, pa tako i onih za obrazovanje. Privatni poduzetnici općenito žele manju socijalnu državu, odnosno niže poreze, a poduzetnici u obrazovanju dodatno žele veće tržište, odnosno veći broj studenata/roditelja koji sami (privatno) snose troškove školovanja.

Ovdje je posebnost da nije posrijedi (ne)mogućnost većeg ulaska u obrazovni sustav (stjecanje većih socijalnih prava) polaznika nižega dohotka, odnosno, globalna borba za socijalizaciju troškova obrazovanja, jer su i koristi evidentno i društvene, a ne samo privatne. Dakle, nije riječ o stjecanju novih, dosad nepostojećih prava.

U hrvatskome slučaju radi se o postupnome ukidanju stečenih prava na javno obrazovanje. Osjetljivost na ukidanje postojećih prava znatno je veća nego na onemogućavanje stjecanja novih prava, što tu kontroverzu čini specifičnom u hrvatskome slučaju.

Dodatna je specifičnost malo/sitno tržište s relativno uskim spektrom poslovnih aktivnosti u kojima je temeljem ekonomije obujma moguće organizirati međunarodno konkurentnu proizvodnju.

Potreba za minimalno 30-godišnjom strategijom

U takvim je uvjetima dobro obrazovana radna snaga, odnosno visok intelektualni kapital, glavna, a koji put i jedina komparativna prednost. Osobitu posebnost čini spoznaja kako Hrvatska prolazi takvu etapu demografske tranzicije koja dugoročno dovodi u pitanje nacionalni opstanak. Stanovništvo ubrzano stari, emigracija se intenzivira, a prirodni je priraštaj više od gotovo 20 godina negativan. U posljednjih 50 godina broj upisanih u prvi razred osnovne škole se više nego prepolovio!

Uočeni trendovi upućuju na potrebu realne, održive i precizno razrađene znanstveno-obrazovne strategije koja u svojim temeljima mora imati višekratno iterativan proces rasprave i usklađivanja interesa različitih sudionika: građana koji su istodobno i roditelji i privatni poduzetnici, odnosno porezni obveznici, učenika i studenata čiji je interes životan i najveći, države i akademske zajednice.

Vremenski horizont strategije u takvim uvjetima ne bi trebao biti kraći od 30 sljedećih godina.

Hrvatski obrazovni sustav, da bi mogao odgovoriti i nacionalnim i individualnim očekivanjima i potrebama, mora se kontinuiranim podizanjem kvalitete „ukloniti“ u prostoru koji je dvostruko omeđen. S jedne je strane kvaliteta obrazovanja koja ovisi, kako o pedagoškim kvalitetama, tako i o široko razrađenoj projektnoj suradnji s korisnicima, gospodarstvom. S druge je strane zadaća permanentnog (i organiziranog prema razvojnim prioritetima) širenja kanala komuniciranja sa svjetskim iskustvima.

Europska unija u svojim je strategijskim ciljevima među ostalim naglasila znanost i

inovacije kao ključan razvojni čimbenik te prioritet podizanja obrazovanosti i kvalificiranosti stanovništva. U visokoj naobrazbi taj se cilj definira kao udjel od 40% tercijarno obrazovanih u strukturi radne snage u dobi 25-65 godina, a neke i više.

Čak štoviše, rast udjela visokoobrazovanoga stanovništva se vidi kao jedan od bitnih elemenata izlaska iz krize 2008. g., ali i kao bitan element dugorogog uspješnoga i održivoga rasta. Ekonomski najuspješnije zemlje EU-a poput Njemačke u tome smislu najavljuju i povećanje javnih izdataka za visoku naobrazbu.

400 tisuća manjka visokoobrazovanih

Trenutno je u razvijenoj dijelu EU-a udjel visokoobrazovanih u strukturi radne snage oko 30%, a u Hrvatskoj ispod 20%. Dakle, razvojne potrebe „ostatka“ EU-a diktiraju projekcije i strategije visokoga obrazovanja kojima se neprekidno uvećava broj tercijarno obrazovanoga stanovništva, premda razvijenije članice već i sada imaju gotovo dvostruko više tercijarno obrazovanih u strukturi radne snage od Hrvatske.

Jednostavna kvantifikacija koja iz toga proizlazi je da bi Hrvatska trebala imati oko 400.000 više tercijarno obrazovanih nego što ih trenutno ima da bi bila na razini od oko 35% njihova udjela u strukturi radne snage, koliko otprilike imaju razvijene članice EU-a.

Taj „europski manjak“ valja motriti s velikim analitičkim

“

Veći dio tercijarno obrazovanih apsorbiraju javni sektor (javna uprava, pravosuđe, javna poduzeća, obrazovanje, zdravstvene i socijalne usluge) te bankarske, osiguravateljske, informatičke, nekretninske usluge.

Ivo Družić

oprezom, posebno stoga što je u raspravama oko stanja, uloge, i perspektive, te iz toga proizašle strategije hrvatskoga obrazovnog sustava, podosta „argumenata“ i „biranja podobnih“ kvantitativnih podataka, što može biti temelj manipulacije nalazima kako bi ih se prisposodobilo unaprijed zadanim ciljevima.

Varljivi 'višak' tercijarno obrazovanih

Naime, istodobno i jednako tako pojednostavljeno mogao bi se kvantificirati i „hrvatski višak“ tercijarno obrazovanih. Pri tome valja svakako razlikovati razdoblje 1990.-2010. od onoga nakon 2010. godine kada ukupno nepovoljni trendovi ekspandiraju s krupnim strukturnim pomacima.

U 20 godina 1990.-2010. broj nezaposlenih s tercijarnim obrazovanjem praktički je stabilan i varira oko 7000. Ovu smo varijablu usporedili s dva pokazatelja koji bi mogli biti *proxi* varijabla za mlade nezaposlene. Prvi je broj nezaposlenih koji prvi put traže posao plus nezaposleni s radnim iskustvom do 2 godine.

Drugi nam pokazatelj u ovom slučaju izgleda zanimljiviji interpretator broja mladih nezaposlenih. Naime, primanje pripravnika na rok od jedne godine država je u proteklome razdoblju različito stimulirala (poreznim olakšicama, subvencijama) kako bi mladi ljudi stekli prvo iskustvo. Nakon stjecanja toga prvog radnog iskustva dio je ostao zaposlen, a dio je završio na burzi.

Ukupno bez radnoga staža

i sa stažem do dvije godine podjednako je bilo nezaposlenih i 1990. i 2010. No, zato su zamjetni strukturni pomaci. Zbog značajnoga rasta ukupnoga broja nezaposlenih, gotovo isti broj nezaposlenih s tercijarnim obrazovanjem činio je 4,2% ukupno nezaposlenih 1990. i tek 2,3% 2010. godine. Mladi su činili 73% nezaposlenih 1990., 51% u 2000., 38% u 2010.

U kratkome razdoblju od 2010. do 2012. godine dolazi do krupnih dinamičkih i strukturnih promjena. Broj nezaposlenih tercijarno obrazovanih porastao je oko 50%. Istodobno je ukupan broj nezaposlenih porastao gotovo 18%.

To bi na prvi pogled moglo potvrdivati tezu o „višku“ tercijarno obrazovanih, što se u kolokvijalnome govoru tumači kao „proizvodnja“ tercijarno obrazovanih za burzu rada, a ne za posao. Međutim, kako je broj nezaposlenih u apsolutnome broju znatno porastao, udjel nezaposlenih tercijarno obrazovanih u ukupno nezaposlenima i dalje je nizak (2,9%).

Krah bolonjskih namjera

Slika izgleda bitno drukčije kada se uzme u obzir dinamika ponude tercijarno obrazovanih na tržištu rada. U razdoblju od 1990. do 2010. broj studenata koji godišnje diplomiraju porastao je s 10.338 na 32.278, odnosno 212%. Istodobno je, kako vidimo, broj nezaposlenih s tercijarnim obrazovanjem praktički ostao isti.

Vrlo pojednostavljeno moglo bi se ustvrditi da je u 1990. godini na svakih sto tercijarno diplomiranih studenata dolazilo gotovo 66 nezaposlenih s tercijarnim obrazovanjem, a 2010.

na svakih 100 diplomiranih tek 21 nezaposleni; odnosno, moglo bi se pretpostaviti da je tržište rada 1990. apsorbiralo tek 1/3 diplomiranih, a 2010. 4/5 utrostručenog broja diplomiranih. I u punome zamahu krize 2012. godine na sto tercijarno diplomiranih dolazilo je 28 nezaposlenih s tercijarnim obrazovanjem, dakle moglo bi se pretpostaviti da je više od 2/3 tercijarno obrazovanih apsorbiralo tržište rada.

No, valja biti vrlo oprezan čak i u ovako pojednostavljenoj interpretaciji. Naime, broj diplomiranih koji izlaze na tržište rada preko ili mimo Hrvatskog zavoda za zapošljavanje znatno je niži zbog specifičnosti u realizaciji bolonjskoga procesa u hrvatskome visokom obrazovanju. Njegov temeljni cilj bržega osposobljavanja i ranijega izlaska u svijet rada u znatnoj se mjeri pretvorio u svoju suprotnost iz više razloga.

Prvo, temeljni koncept pre-diplomskog (tri) i diplomskog (dvije godine) studija doživio je više izuzetaka uspostavom integriranoga studija (0+5/6 godina) prava i medicine te u posljednje vrijeme nekih drugih. Drugo i daleko značajnije jest činjenica da na većini sveučilišnih studija više od 90% studenata bolonjskoga pred-diplomskog izravno nastavlja studije na diplomskome studiju. U tim slučajevima student stječe 2 diplome tercijarnoga obrazovanja (prvostupnik i magistar struke), odnosno od 2007./2008. pa nadalje u statistici tercijarno obrazovanih broji se dvaput.

S druge pak strane niti broj nezaposlenih tercijarno obra-

razovanje

zovanih nije sasvim precizan jer obuhvaća sve nezaposlene s diplomom tercijarnoga obrazovanja, uključujući i one koji su bili zaposleni, dakle i one koji su ranije izašli iz obrazovnog procesa.

Uz te, a i druge ograde može se ipak zaključiti da su šanse zapošljavanja tercijarno obrazovanih znatno veće nego ostalih kvalifikacija, odnosno, da nema argumenata kako proizvodimo previše visoko obrazovanih, a premalo kvalificiranih i stručnih radnika, pozivajući se na nepopunjene povremene oglase kojima se traže tesari, armirači ili kuhari.

‘Situacija viška’ – posljedica realnog sektora

U agregatnome iskazu, kako vidimo, nema „viška“ tercijarno obrazovanih u Hrvatskoj. Stoga bi europski cilj od 35% tercijarno obrazovanih u strukturi radne snage (stanovništvo u dobi 25-64 godine) praktički značio već spomenuto udvostručenje sadašnjega broja.

“*Trenutno je u razvijenome dijelu EU-a udjel visokoobrazovanih u strukturi radne snage oko 30%, a u Hrvatskoj ispod 20*

Provizorna projekcija oslobođena na demografske projekcije, predvidivo kretanje broja tercijarno obrazovanih (rast efikasnosti – skraćanje vremena studiranja, veći postotak uspješnoga završetka studija, kretanje tercijarno obrazovanih u godišnjem broju ukupno umirovljenih), upućuje na neto godišnji priljev tercijarno obrazovanih u radnu snagu između 20 i 25 tisuća prosječno godišnje u razdoblju od sljedećih 20-ak godina. Pod tim vrlo pojednostavljenim pretpostavkama to bi značilo kako nam za dostizanje poželjnoga EU prosjeka treba 15-20 godina.

Znatno se drukčija slika pojavljuje kada se od agregatne krene u sektorsku analizu kvalifikacijske strukture zaposlenih. Veći dio tercijarno obrazovanih apsorbiraju javni sektor (javna uprava, pravosuđe, javna poduzeća, obrazovanje, zdravstvene i socijalne usluge) te bankarske, osiguravateljske, informatičke, nekret-ninske usluge. Čini se kako u

sektorskoj strukturi prevladavaju djelatnosti koje uglavnom nisu izložene međunarodnoj tržišnoj konkurenciji.

„Situaciju viška“ proizvodi uglavnom realni sektor, dakle one djelatnosti koje bi svojom izvoznom orijentacijom trebale učiniti bitan prodor na međunarodna tržišta nužan zbog najmanje tri razloga.

Prvi je što je zbog veličine nacionalnoga tržišta rast izvoza ključan uvjet dugoročnoga ukupnog ravnotežnog rasta hrvatskoga gospodarstva. Tu tvrdnju podupiru nalazi ekonometrijskih analiza iako rezultate ograničava duljina i frekvencija vremenskih serija, strukturni prekidi i metodološki nedostaci. U jednoj od njih se ističe mišljenje kako je u Hrvatskoj određujuća uloga potražnje u akumulaciji kapitala i dinamici tržišta rada. Budući da je domaća potražnja izložena makroekonomskim (budžetskim) ograničenjima, povećanje izvoza postaje prioritet.

Drugi je razlog što rast izvoza koji bi bio brži od rasta uvoza povećava pokrivenost uvoza izvozom i tako bitno pridonosi stabilizaciji bilance plaćanja i servisiranja inozemnih obveza.

Treći je što rast izvoza roba i usluga izravno pridonosi povećanju tekuće stope rasta BDP-a. To, pak, otvara prostor učinkovitijem rješavanju problema proračunskoga deficita. Naime, udjel proračunskih izdataka u BDP-u padat će sve dok stopa rasta proračunskoga deficita bude niža od stope rasta BDP-a. Dakle, proračunski deficit može i rasti u apsolutnome iznosu sve dok je stopa njegova rasta niža od stope rasta BDP-a.

Kvalifikacijska struktura potražnje na tržištu rada

Problem javnoga deficita i duga nije moguće stoga rješavati samo na jednoj strani jednadžbe. Nije moguće u dugom roku rješavati nagomilane deficite hrvatskoga gospodarstva, od vanjskotrgovinskoga do deviznoga, odnosno rasta eksterne zaduženosti, bez gospodarskoga rasta, i obrnuto. Odvajanje ovih problema i tvrdnja kako treba najprije riješiti deficite što će otvoriti prostor poduzetničkoj aktivnosti, a time i rastu koji će se dogoditi sam od sebe, ima već i sada teške, a može imati i drastične posljedice.

A upravo ovdje, u izvoznome sektoru, imamo neravnotežu potražnje i ponude kvalifikacijske strukture radne snage.

U našoj smo analizi odabrali 8 industrijskih grana koje su u 2009. godini generirale 60% ukupne industrijske zaposlenosti i 50% ukupnoga izvoza. Godina 2009. je odabrana kao zadnja „normal-

“*Hrvatska prolazi takvu etapu demografske tranzicije koja dugoročno dovodi u pitanje nacionalni opstanak.*

na“ prije snažnijega nastupanja gospodarske krize u Hrvatskoj.

Od ukupno 144 tisuće zaposlenih u ovim granama oko 15% (oko 20 tisuća) ima neki oblik tercijarnoga obrazovanja (VKV, VŠS, VSS). Oko 85% (124 tisuće) ima srednje i niže obrazovanje. Njihova je prosječna neto satnica bila oko tri eura, a bruto oko četiri eura. Razvidno je kako je u pravilu riječ o poslovima niže faze prerade i/ili doradnim poslovima za inozemne partnere, odnosno poslovima koji se obično obavljaju u zemljama na početku industrijalizacije. Takva pretežita struktura izvoza, s kojom je u ovome trenutku Hrvatska konkurentna na međunarodnim tržištima, generira i odgovarajuću kvalifikacijsku strukturu potražnje na tržištu rada.

Vrlo pojednostavljeno, potražnja je oko 6:1. To znači da se na svakih šest zaposlenih sa sekundarnim ili nižim obrazovanjem traži jedan s tercijarnim obrazovanjem. Bjelodano je kako s ovakvom strukturom izvoza ne samo da se ne može generirati nužna stopa održivosti gospodarskog rasta, nego se ne može ostvariti niti dohodak koji će potaknuti potrošnju nužnu za održanje postojećega životnog standarda.

Struktura ponude u znatnome je raskoraku s potražnjom kada je posrijedi prerađivačka izvozna industrija. Obrazovanje u 2010. godini nudi 46.000 sa sekundarnim i 32.000 diplomanata s tercijarnim obrazovanjem.

Uzimajući u obzir sve dosad napomenute ograde glede upotrebljivosti podataka, uz dodatnu opasku kako broj završenih srednjoškolaca nije i broj onih koji traže posao jer veći dio nastavlja školovanje, može se uočiti kako je u ovako provizorno definiranoj ponudi odnos sekundarno i tercijarno obrazovanih u 2010. godini 1,4:1.

Tercijarizacija hrvatske gospodarske strukture

Tu nije riječ samo o standardnoj tržišnoj neravnoteži između potražnje i ponude, nego i o paradoksu za koji bismo mogli

ustvrditi kako je prividan.

Analiza tržišta rada suočena je s izazovima koji ponekad dovode u pitanje i samu mogućnost da ono što se zbiva u formiranju ponude i potražnje uopće definiramo kao tržište u „klasičnome“ smislu. Ostavljajući ovdje po strani doktrinarne prijevode, radi se o različitim vremenskim preferencijama. Naime, ponuda ima bitno dugoročnija vremenska obilježja od potražnje.

Roditelj/dijete već potkraj osnovne škole, birajući srednju školu (općeobrazovna gimnazija ili stručna), izlazak na tržište rada definira na 3-10 godina. (Privatni) poslodavci, pak, svoju potražnju oblikuju praktički na dnevnoj i/ili sezonskoj razini uz razumljive iznimke.

Ako je riječ o velikim poslodavcima s vlastitim istraživačko-razvojnim jedinicama, valja očekivati da njihova poslovna strategija obuhvati i dugoročno planiranje potreba za ljudskim resursima. No, kod ostalih stvar je uglavnom prepuštena upravljanju troškovima, odnosno „restrukturiranju“ koje je u kratkome roku moguće najučinkovitije provesti smanjujući troškove rada. A upravo takvi prevladavaju u hrvatskoj (izvoznoj) gospodarskoj strukturi.

Pored toga koncept graničnih prinosa i troškova, koji učinkovito alocira resurse, u danoj situaciji ne „anticipira“ strukturne promjene, što se posebno odnosi na promjene tehnološke paradigme. Stoga nije rijetkost da se obrazovanju šalju tržišni „signali“ kojima se traže struke/kvalifikacije koje ubrzano nestaju s popisa zanimanja.

Unutar ovih ograničenja osobitosti tranzicije hrvatskoga gospodarstva emitiraju i dodatan paradoks.

Vidjeli smo kako Hrvatska ozbiljno zaostaje za trendovima europske modernizacije gospodarske strukture jer bi trebala imati otprilike dvostruko više tercijarno obrazovanih. Vidjeli smo da za dostizanje toga cilja treba 15-20 godina jer će se dugoročno proizvoditi realno 20 do 25 tisuća tercijarno obrazovanih. Istodobno, to je dvostruko više od tržišnih signala koje emitira postojeća (osobito izvozna) gospodarska struktura koja po našim pojednostavljenim procjenama treba 10 do 12 tisuća tercijarno obrazovanih godišnje.

Taj paradoks da u izvoznome sektoru „tržišna potražnja“ traži odnos srednjega i tercijarnoga obrazovanja u omjeru 6:1, a „tržišna ponuda“ nudi odnos 1,4:1, posljedica je specifičnoga procesa tercijarizacije hrvatske gospodarske strukture, koja je pak rezultat specifičnoga hrvatskog odnosa prema razvojnoj strategiji. (Završetak u sljedećem broju.)

Na temelju članka 6. Zakona o zakupu i kupoprodaji poslovnoga prostora (“Narodne novine”, broj 125/11),

SVEUČILIŠTE U SPLITU, EKONOMSKI FAKULTET

raspisuje
JAVNI NATJEČAJ
za davanje u zakup poslovnog prostora

1. Daje se u zakup dio poslovnog prostora unutar zgrade Ekonomskog fakulteta u Splitu, Cvite Fiskovića 5, Split (dalje u tekstu: Fakultet). Namjena prostora: postavljanje dva (2) samoposlužna aparata za prodaju toplih i hladnih bezalkoholnih napitaka te manjih slatkih i slanih proizvoda u originalnoj ambalaži (zapakirana hrana). Veličina prostora: dio poslovnog prostora unutar zgrade Fakulteta, površine od 1 m² po jednom samoposlužnom aparatu, na ulazu u Fakultet (aula Fakulteta).

Opremljenost prostora: prostor nije u stanju potpune građevinske dovršenosti te ima mogućnost priključka na električnu i vodovodnu mrežu i daje se u viđenom stanju na dan primopredaje. Priključak na električnu i vodovodnu mrežu mora biti izveden od strane ovlaštenih izvođača i pod nadzorom upravitelja zgrade.

2. Početna cijena mjesečnog zakupa iznosi: 500,00 kn (slovima: petstotinakuna) bez PDV-a po jednom samoposlužnom aparatu, a uključuje troškove električne energije, vode i odvoza smeća. Zakupnina za mjesec kolovoz se ne plaća.

Ponuda se može dati samo za cjelokupan broj samoposlužnih aparata.

3. Pravo sudjelovanja na javnom natječaju imaju pravne i fizičke osobe registrirane za obavljanje djelatnosti koja je predmet natječaja.

Ponuditelj mora posjedovati certifikate o ispravnosti i kvaliteti proizvoda te uvjerenje nadležne institucije o ispravnosti samoposlužnih aparata, s važećim datumom valjanosti.

Samoposlužni aparati moraju imati hladnjak s ekološkim plinom te zaštitu protiv vandalizma.

Ponuditelj mora posjedovati različite vrste naplatnih sustava (u svim kombinacijama) koje u potpunosti mogu zadovoljiti korisnike:

- sustavi plaćanja kovanicama, s povratom kovanica
- sustavi plaćanja papirnatim novcem, uz povrat razlike novca.

Ponuditelj mora imati uredne zdravstveno-sanitarne isprave osoba koje će opskrbljivati aparate, a koje je dužan predložiti zakupodavcu na njegov zahtjev.

4. Pisana ponuda treba sadržavati:
- naziv/tvrtka, MB i OIB za pravne osobe, odnosno ime i prezime, MBG i OIB za fizičke osobe;

- izvod iz sudskog, odnosno obrtnog registra, ne stariji od 30 dana od dana objave natječaja, u izvorniku ili ovjerenoj preslici;

- ON 1/BON 2 ne stariji od 30 dana od dana objave natječaja, u izvorniku ili ovjerenoj preslici;

- potvrda nadležne ispostave Porezne uprave o izvršenju dospjelih poreznih obveza i doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, ne starija od 30 dana od dana objave natječaja, u izvorniku ili ovjerenoj preslici;

- ponuđeni ukupni iznos mjesečne zakupnine (u brojkama i slovima);

- certifikate o ispravnosti i kvaliteti proizvoda te uvjerenje nadležne institucije o ispravnosti samoposlužnih aparata, s važećim datumom valjanosti, u preslici;

- informacije o samoposlužnim aparatima koji će se postaviti i proizvodima koji će se nuditi: tip samoposlužnog aparata, kapacitet, potrošnja električne energije i vode, opis prodajnog asortimana i sl.;

- specifikaciju i ovjereni cjenik proizvoda iz samoposlužnog aparata, s uračunatim PDV-om;

- visinu osiguranog iznosa i osiguravajuću ustanovu koja će osigurati samoposlužne aparate od mogućnosti štetnog događaja i od odgovornosti prema trećim osobama;

- pisanu izjavu ponuditelja o obvezi da se samoposlužni aparati redovito obilaze, opskrbljuju proizvodima, održavaju i čiste;

- pisanu izjavu ponuditelja o brzom odazivu u slučaju kvara i/ili zastoja koji primijeti zakupodavac, kao i o redovitom servisiranju i sanitarnoj kontroli od strane ovlaštenih institucija.

5. Rok natječaja je 15 dana od dana objave.

6. Pisane ponude dostavljaju se u zatvorenoj i zapečaćenoj omotnici s naznakom “Ponuda za javni natječaj (samoposlužni aparati) - ne otvaraj”, poštom ili osobno na adresu: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu, 21 000 Split, Cvite Fiskovića 5. Na poledini omotnice potrebno je naznačiti ime i prezime, odnosno naziv i adresu ponuditelja.

7. Dijelovi prostora se daju u zakup na vrijeme od pet (5) godina, počevši od 01. travnja 2015. godine, s tim da zakupodavac pridržava pravo raskida ugovora po završetku prve godine zakupa (najkasnije do 31. ožujka 2016. godine), ako kvaliteta pruženih usluga nije zadovoljavajuća.

Ugovor o zakupu sklapa se sukladno odredbama Zakona o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora i sačinjava se kao ovršna isprava u smislu Zakona o javnom bilježništvu.

Trošak solemnizacije snosi zakupnik.

8. Javni se natječaj može održati i ako sudjeluje samo jedan ponuditelj. Fakultet pridržava pravo ne izabrati ni jednog ponuditelja bez navođenja razloga i ne odgovara za eventualnu štetu sudionicima natječaja.

9. Svi ponuditelji bit će obaviješteni o izboru najpovoljnijeg ponuditelja u roku od 15 dana od dana izbora.

10. Sve informacije o natječaju mogu se dobiti u dekanatu Fakulteta ili na telefonski broj: 021 430 601.

sveučilište u puli

Tea Grujić: naš je cilj partnerstvo s akademskom zajednicom

RAZGOVARAO:
DUŠKO ČIZMIĆ MAROVIĆ

Povodom izrade nacrtu Strategije hrvatskog knjižničarstva 2015.–2020., za Universitas razgovaramo s višom knjižničarkom Teom Grujić, predsjednicom Povjerenstva za izradu Strategije.

Čime je potaknuta izrada ovog Prijedloga strategije – kojim potrebama, kakvim ciljevima, kolikim nadama?

Izrada Strategije kao i Zakona o knjižnicama i svih podzakonskih akata (pravilnika i standarda knjižničarske struke) potaknuta je u rujnu 2013.g. na inicijativu novog saziva Hrvatskog knjižničnog vijeća (stručno i savjetodavno tijelo pri Ministarstvu kulture) i njegove predsjednice, prof. dr. Tatjane Aparac Jelušić. U tom smo trenutku bili više nego nezadovoljni sporim promjenama u našoj struci i duboko svjesni da si hrvatsko knjižničarstvo nikad nije postavilo strateške ciljeve te da su nam, i Zakon i svi podzakonski akti, više nego zastarjeli, da predstavljaju prepreku promjenama i podizanju kvalitete knjižnične djelatnosti. Odmah su оформljena povjerenstva – za Strategiju, Zakon, obvezni primjerak, te smo započeli s radom. Napominjem da smo krenuli puni entuzijazma i s čvrstom odlukom da ispo-

Nacrt strategije hrvatskog

Na inicijativu novog saziva Hrvatskog knjižničnog vijeća u rujnu 2013.g. potaknuta je izrada Strategije hrvatskog knjižničarstva te odgovarajućih zakonskih i podzakonskih akata radi razvoja i standardizacije knjižničarske struke. Zbog golemog značaja knjižnične djelatnosti za ukupni duhovni i društveni život nacije, a za znanost i visoko obrazovanje osobito, te zbog potrebe promptnih odgovora na izazove suvremenih informacijskih izvora, donosimo redakcijski skraćeni Nacrt Strategije hrvatskog knjižničarstva 2015.-2020, te razgovor s predsjednicom Povjerenstva za izradu Strategije, višom knjižničarkom Teom Grujić sa Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli.

MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE HRVATSKE

HRVATSKO KNJIŽNIČNO VIJEĆE

Priredile članice Radne skupine HKV-a za Strategiju hrvatskog knjižničarstva do 2020.:

Tea Grujić, viša knjižničarka, dr. sc. **Zagorka Majstorović**, knjižničarska savjetnica, **Gorana Tuškan Mihočić**, knjižničarska savjetnica, **Vanja Jurilj**, diplomirana knjižničarka, **Stjepka Leščić**, diplomirana knjižničarka

svibanj, 2014.

POLAZIŠTA

Knjižnična djelatnost od posebnog je društvenog interesa za Republiku Hrvatsku. Suvremene knjižnice imaju utjecaj na društvo u pet glavnih područja javnih politika: obrazovanju, kulturi, socijalnoj politici, informacijama i gospodarstvu. Hrvatske knjižnice obavljaju

svoju zakonom propisanu djelatnost - odabiru, nabavljaju, obrađuju, čuvaju i daju na korištenje knjižničnu građu i pružaju stručne, znanstvene, i druge vrste informacija svojim korisnicima.

Za potrebe izrade Prijedloga strategije hrvatskog knjižničarstva do 2020. godine provedena je unutar radnih skupina Hrvatskog knjižničnog vijeća SWOT analiza iz koje je moguće izdvojiti osnovne elemente dostignutog stupnja razvoja, probleme s kojima se djelatnost susreće te izazove suvremenog društva i očekivane prepreke provedbi predloženih ciljeva.

Nacionalni knjižnični sustav – postojeće stanje

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u Republici Hrvatskoj ima 1731 knjižnica s 3972 zaposlena djelatnika, od kojeg je broja njih 3200 zaposleno na stručnim poslovima (81% zaposlenih). Samostalnih je 145, 102 su u sastavu drugih knjižnica, a 1484 u sastavu ustanova/poduzeća. Prema vrsti knjižnica imamo 1 nacionalnu, 137 visokoškolskih, 4 opće-znanstvene, 162 specijalne, 14 samostanskih, 249 narodnih te 1178 školskih knjižnica od čega 840 je osnovnoškolskih i 338 srednjoškolskih.

Knjižnice kroz podsustave narodnih, školskih, specijalnih knjižnica i sveučilišnih knjižničnih sustava čine nacionalni knjižnični sustav. Središte nacionalnoga knjižničnog sustava u Republici Hrvatskoj je Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu (NSK).

NSK je javna ustanova od nacionalne važnosti koja obavlja knjižničnu i informacijsku djelatnost nacionalne knjižnice Republike Hrvatske i središnje knjižnice Sveučilišta u Zagrebu. Knjižnica obavlja i znanstvenoistraživačku i razvojnu djelatnost radi promicanja hrvatskog knjižničarstva te izgradnje i razvoja hrvatskoga knjižničnog sustava.

Podsustav narodnih knjižnica

Narodne knjižnice javne su ustanove nami-

jenjene svim kategorijama stanovništva; promiču pismenost i čitanje kod djece i mladih, pružaju informacije važne za svakodnevni život, podupiru formalno školovanje, omogućuju cjeloživotno učenje i usavršavanje. Djeluju kao kulturna i informacijska središta kroz organiziranu mrežu središnjih knjižnica (regionalnih, gradskih, općinskih) i ogranaka te pokretnih knjižnica (bibliobusa). Pri narodnim knjižnicama djeluju i središnje knjižnice nacionalnih manjina u RH, njih ukupno 10.

U središtima županija djeluju županijske matične narodne knjižnice kojih je ukupno dvadeset. Od 576 jedinica lokalne samouprave, njih 264 nisu svojim građanima osigurale knjižnične usluge.

... Osnovni problem predstavljaju odnosi s osnivačima i osiguravanje minimuma usluga i infrastrukturnih pretpostavki propisanih Standardima za narodne knjižnice Republike Hrvatske te je nužno osigurati provođenje zakona i podzakonskih akata, odnosno omogućiti jedinstveni minimalni standard svim knjižnicama.

Podsustav školskih knjižnica

Školske knjižnice namijenjene su učenicima i nastavnicima, stručnim suradnicima i odgajateljima osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova u kojima djeluju, i potpora su odgojnom i obrazovnom procesu. Usprkos svim problemima, u Hrvatskoj je ostvareno ono što nemaju ni neke razvijenije sredine: svaka škola u Hrvatskoj ima školsku knjižnicu!

Gledano iz svjetske perspektive hrvatsko školsko knjižničarstvo na svjetskoj ljestvici zauzima mjesto u „boljoj polovici“.

Podsustav specijalnih knjižnica

Specijalne (stručne) knjižnice prikupljaju građu iz pojedine znanstvene discipline ili određenoga područja ljudskoga znanja, a osnivaju se za potrebe institucija, vladinih ili državnih ureda, medicinskih, pravnih, tehnič-

kih ili sličnih ustanova, privatnih i državnih tvrtki, arhiva i muzeja.

Kako se specijalne knjižnice nalazi u sastavu drugih ustanova, problemi u njihovu radu proizlaze iz njihova statusa u matičnim ustanovama.

Podsustav sveučilišnih knjižničnih sustava

Nacionalni sveučilišni knjižnični sustav čine sedam sveučilišnih knjižničnih sustava. Sveučilišne knjižnice sjedišta su tri integrirane sveučilišta (Dubrovnik, jedino javno sveučilište u RH koje nema sveučilišnu knjižnicu, Pula i Zadar) i središnje knjižnice neintegriranih sveučilišta (Osijek, Rijeka Split i Zagreb). Problemi u dosadašnjem radu sveučilišnih knjižničnih sustava u Republici Hrvatskoj proizlaze iz različitih statusa samih sustava (integrirana ili neintegrirana) i statusa knjižnica sastavnica neintegriranih sveučilišta. Za normalno funkcioniranje knjižnica i sveučilišnih knjižničnih sustava neophodno je i transparentno financiranje. Usprkos navedenom stručno knjižnično osoblje u visokoškolskim knjižnicama ispunjava važnu ulogu potpore nastavnom i znanstvenoistraživačkom radu na fakultetu/sveučilištu. Sveučilišne knjižnice, uz dodatne napore i bez financiranja, obavljaju doduše ograničeno, i Zakonom utvrđenu ulogu matične knjižnice kako za specijalne, tako i za visokoškolske knjižnice.

Nezadovoljavajuće je stanje knjižnica javnih veleučilišta kojih je u Republici Hrvatskoj 12, a samo njih 7 ima knjižnicu s jednim zaposlenikom (često nije knjižničarske struke) ili se oslanjaju na drugu knjižnicu (ugovorni odnos). Promjene su nastale u spajanju veleučilišta u sveučilište – Sveučilište. Otvoreno je još i pitanje integracije i financiranja dviju znanstvenih knjižnica (Dubrovnik i Zadar).

Financiranje hrvatskih knjižnica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica finan-

štujemo rokove koje smo si postavili. I jesmo! Napravili smo SWOT analizu, utvrdili postojeće stanje u svim tipovima knjižnica i definirali četiri najvažnija cilja koja moramo dostići do 2020. g. kako bismo doista zadovoljili potrebe društvene zajednice u suvremenom svijetu. **Što biste nam kao predsjednica Povjerenstva mogli re-**

nja Jurilj (Hrvatska udruga školskih knjižničara) i Tea Grujić (Sveučilišna knjižnica Pula). Važno je napomenuti da smo sav posao oko prikupljanja i pripreme podataka te sastavljanje teksta, odradili bez naknade, u svoje slobodno vrijeme, s puno odgovornošću prema struci od društvenog interesa.

ra, vrlo razlikuje ovisno o financijeru. Tako npr. narodne knjižnice financira lokalna uprava - gradovi i općine, vrlo različito, a bez ikakvih sankcija. Ministarstvo kulture financira namjensku godišnju nabavu knjižnične građe narodnih knjižnica, redovito i kontinuirano, a MZOS ne financira namjensku nabavu školskih i visokoškolskih knjižnica pa se upravo u ovim knjižnicama odgovornim za odgoj i obrazovanje vrlo teško i nikako zadovoljava potrebe korisnika. S druge strane, dobro je što smo postigli da svaka škola ima knjižnicu i stručnog suradnika knjižničara, što nemaju niti mnogo bogatije države od naših. Dobro je i što već 30 godina imamo Studij knjižničarstva gdje su brojni knjižničari stekli kvalifikacije za kompetentno obavljanje djelatnosti, ali nije dobro što smo zbog neusklađene legislative s obrazovanjem, dopuštali da nam se u knjižnicama zapošljavaju i nestručni djelatnici. Poseban su nam problem knjižnice s bogatim baštinskim zbirkama i građom za čiju zaštitu i digitalizaciju, a niti pohranu ne izdvajamo dovoljno novca, specijalne knjiž-

nice koje se zatvaraju jer ovisе o poslovanju svojih poduzeća koja loše posluju. **Kako ocjenjujete svijest današnjih generacija studenata o dubini prijeloma u tradicionalnom snalaženju s literaturom, te šansama i opasnostima tog prijeloma?** Današnje generacije studenta se prilično loše snalaze u klasičnim informacijskim izvorima, ali još više brine što se ne snalaze dobro niti u pretraživanju i vrednovanju relevantnih znanstvenih informacija na internetu, znanstvenim bazama podataka, elektroničkoj građi. Ipak, ne možemo za to kriviti studente, vremena se mijenjaju, svi smo bombardirani vizualnim efektima, tekstovi koji prate slike su sve kraći i jednostavniji. Tim je važnija edukacijska i obrazovna uloga nas knjižničara jer smo odgovorni za edukaciju korisnika u korištenju informacijskih izvora. Još se uvijek u visokoškolskim knjižnicama previše bavimo stručnim poslovima, a premalo korisnicima. Još uvijek nismo racionalizirali svoje poslovanje i oslobodili vrijeme za korisnike, bavimo se katalogizacijom i klasifikacijom knjiga u svakoj pojedinoj knjižnici jer ni-

smo funkcionalno povezani pa poslujemo neracionalno. Još uvijek nismo razvili jedinstveni nacionalni knjižnični sustav koji bi povezao sve izvore i usluge u sustavu i omogućio nam racionalizaciju poslovanja. Isto tako nismo u sveučilišnim knjižnicama razvili servise kojima bismo opsluživali nastavno osoblje

presporo mijenjamo i koliko god u teoriji znamo što nam je činiti, praksa govori drukčije. **Koji su sljedeći koraci u usvajanju i implementaciji Strategije?** Nakon MZOS-A i Ministarstva kulture, čekamo još očitovanje Rektorskog zbora, nakon čega će uslijediti javna rasprava. Tek će tada tekst Strategije biti konačan pa ćemo ga poslati na očitovanje u Vladu RH. Realno je očekivati da će Strategija tek krajem 2015. biti spremna za sjednicu Vlade. Ako ga Vlada prihvati, onda možemo računati na potporu Ministarstava koji će zajedno s nacionalnom knjižničarskom zajednicom preuzeti odgovornost za dostizanje ciljeva strategije koje ćemo Akcijskim planom razraditi za svaku godinu unutar petogodišnjeg strateškog razdoblja i sustavno pratiti putem pokazatelja rezultata. Postavili smo četiri cilja koja je moguće ostvariti, zacrtali smo i kako to učiniti, te nema razloga da uz pametnu preraspodjelu i racionalno financiranje sustava, dobru reorganizaciju knjižničarske struke i želje za promjenom u tome i ne uspijemo.

Vremena se mijenjaju, i usprkos, ili možda baš zbog pojave novih informacijskih izvora, edukacijska i obrazovna uloga nas knjižničara koji smo odgovorni za edukaciju korisnika u korištenju informacijskih izvora, postaje sve važnija

ći o stručnom krugu koji je u izradi sudjelovao? Tim je odabran vrlo pažljivo, kako bi obuhvatio knjižničare iz svih knjižničnih sustava, pa su tako članice Povjerenstva – Zagorka Majstorović (Nacionalna sveučilišna knjižnica), Stjepka Lešić (Kineziološki fakultet u Zagrebu), Gorana Tuškan Mihočić (Gradska knjižnica Rijeka), Va-

Kako vaša struka i vi osobno ocjenjujete zatečeno stanje hrvatskog knjižničarstva, kolika je svijest o tom stanju unutar vaše struke, u akademskoj zajednici i državnoj administraciji? Osobno smatram da zatečeno stanje hrvatskog knjižničarstva ima svoje vrlo dobre, ali i prilično loše strane. Loše je što se položaj pojedinih vrsta knjižnica, ali i knjižničar-

“Iako već 30 godina imamo Studij knjižničarstva, nije dobro što smo zbog neusklađene legislative dopuštali da se u knjižnicama zapošljavaju i nestručni djelatnici

te sustavno bilježili njihov znanstveni rad i učinili ga vidljivim i dostupnim. Zbog tih vlastitih slabosti unutar visokoškolskih knjižnica, nismo se nametnuli akademskoj zajednici kao partner, ne možemo kriviti samo nedovoljno financiranje, moramo priznati da se sami

knjižničarstva 2015.–2020.

cira se iz proračuna, opće znanstvene knjižnice financiraju se iz različitih izvora (država/grad), a nekolicinu specijalnih knjižnica financiraju tvrtke ili ustanove u čijem su sastavu. Ministarstvo kulture financira arhive i muzeje pa tako i knjižnice u njihovu sastavu (s oko 150 zaposlenih) te izdvaja redovita godišnja namjenska sredstva za nabavu knjižnične građe u narodnim knjižnicama, kao i za investicijska ulaganja, nabavu računalne opreme, digitalizaciju, međunarodnu suradnju, razvojne programe i manifestacije u knjižničnoj djelatnosti te matičnu djelatnost za narodne i školske knjižnice (s 20 djelatnika u županijskim matičnim knjižnicama). Ministarstvo kulture financira po jednog djelatnika u svakoj središnjoj knjižnici nacionalnih manjina (ukupno 11 zaposlenika) te nabavu građe i programe tih knjižnica. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta (MZOS) financira institucije osnovnoškolske, srednjoškolske i visokoškolske naobrazbe u čijem su sastavu 1315 knjižnica s 1737 djelatnika. Tome se trebaju pridodati institutske knjižnice (izdvojene iz skupine specijalnih knjižnica) kojih je 28 (36 knjižničara). Kroz namjenska sredstva MZOS sufinancira nabavu knjižnične građe u knjižnicama (nepoznati podaci) i baze podataka u ustanovama u sustavu znanosti i visokog obrazovanja. **Kako do strategije ili može li se povećati uspješnost poslovanja?** Knjižnična djelatnost u Hrvatskoj na nacionalnoj razini do sada nije imala jedinstveni pristup strateškom razvoju djelatnosti, pri čemu glavnu prepreku predstavljaju izostanak sveobuhvatnog pristupa pri sagledavanju razvojnih mogućnosti odnosno planiranje unutar izdvojenih sektora prema vrstama knjižnica, te nedovoljno precizirana nadležnost i odgovornost dvaju ministarstava. Upravo takav odnos prema knjižnicama doveo je do marginalizacije djelatnosti i njezina neodgovarajućeg financiranja. Zato su danas knjižnice razjedinjene, funkcionalno nepovezane što je, uz

nedostatno financiranje, dovelo do neracionalnog poslovanja te nedjelotvornih i skupih službi i usluga u sustavu. Zbog brzih promjena u informacijskom okruženju te zbog potrebe za prilagođenim djelovanjem u izmijenjenim društvenim okolnostima, nužno je da knjižnična djelatnost izdvoji strateške ciljeve koje će Vlada RH podržati. **STRATEŠKI CILJEVI** Razvoj knjižničarstva temelji se na četiri strateška cilja razvoja: temeljne i inovativne knjižnične usluge, učinkovita i funkcionalna mreža knjižnica povezanih u jedinstveni nacionalni knjižnični informacijski sustav, ravnomjerne infrastrukturne pretpostavke za obavljanje knjižnične djelatnosti te kompetencijski okvir stručnih znanja i vještina djelatnika u knjižničarstvu. **1. Razvijati temeljne i inovativne knjižnične usluge** koje proizlaze iz potreba stvarnih i potencijalnih korisnika knjižnica, a mogu se ostvariti kroz tri mjere koje obuhvaćaju: osiguran slobodan pristup informacijskim izvorima, korištenje knjižničnih usluga u digitalnom okruženju te osposobljavanje korisnika za korištenje svih vrsta izvora. **Pokazatelji rezultata:** · Javnim sredstvima subvencionirano članstvo za sve građane u svim vrstama knjižnica do 2020., definirana politika slobodnog pristupa stručnim i znanstvenim informacijama, dostupnost knjižničnih usluga u skladu s potrebama korisnika **2. Uspostaviti učinkovitu i funkcionalnu mrežu knjižnica povezanih u jedinstveni nacionalni knjižnični informacijski sustav** što podrazumijeva dobru zakonsku uređenost, funkcionalno i teritorijalno povezane izvore i usluge u sustavu, koordinaciju sustava u svrhu ponude optimalnih usluga svim skupinama korisnika, uz racionalno i

svrhovito trošenje sredstava s jedne strane, te očuvanje knjižnične znanstvene i kulturne baštine i uspostavljanje jedinstvenog sustava za praćenje kvalitete knjižničnih usluga, s druge strane. **Pokazatelji rezultata:** · Zakonska regulacija funkcionalnog povezivanja i financiranja knjižnične djelatnosti · Jedinstveni nacionalni kataložni pravilnik standardizirane obrade; jedinstveni pristup izvorima informacija u hrvatskim knjižnicama; nacionalni knjižnični portal · Optimalan model obveznog primjerka radi praćenja i očuvanja ukupne nacionalne nakladničke produkcije; konzorcijska nabava građe · Usklađivanje podzakonske i zakonske regulative zaštite knjižnične baštine te strategija, program i plan zaštite knjižničkog kulturnog dobra; nacionalni sustav za zaštitu knjižnične građe i zbirke kulturnog dobra; trajna pohrana i digitalna dostupnost građe · Sustav prikupljanja statističkih podataka; sustav pokazatelja uspješnosti knjižnica; sustav upravljanja kvalitetom u knjižnicama **3. Osigurati ravnomjerne infrastrukturne pretpostavke za obavljanje knjižnične djelatnosti** koje obuhvaćaju prostor, legislativnu osnovu, stručne djelatnike, knjižničnu građu te opremu i informacijsku infrastrukturu. Minimalne uvjete za osnivanje knjižnica i obavljanje knjižnične djelatnosti utvrđuje Ministarstvo kulture, osiguravaju Vlada RH i/ili osnivač, a optimalne uvjete utvrđene standardima (prema vrstama knjižnica) osigurava osnivač, odnosno nadležna ministarstva. U knjižničnoj djelatnosti su sve stručne aktivnosti usmjerene prema krajnjem korisniku – od nabave i obrade građe preko pružanja usluga do specifičnih načina dodatnog rada s korisnicima, stoga su podjednaki infrastrukturni uvjeti ključ za ujednačavanje razvijeno-

sti i kvalitete knjižničnih usluga. **Pokazatelji rezultata:** · Osigurano financiranje redovne programske i razvojne djelatnosti knjižnica te nabave knjižnične građe na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini; osiguran prostor za rad i minimalan broj stručnih djelatnika u skladu s minimalnim uvjetima; nova pravna regulacija · Minimalni tehnički i telekomunikacijski razvojni preduvjeti; puna informatizacija; obrađenost svih vrsta građe i dostupnost podataka u RH · Koordinirana digitalizacija građe; koordinirana nabava i razvoj sustava za upravljanje digitalnom građom; sustavni razvoj portala Hrvatska digitalna knjižnica **4. Utvrditi kompetencijski okvir stručnih znanja i vještina djelatnika u knjižničarstvu** Koji čine: temeljna znanja i vještine koje se stječu kroz sveučilišne obrazovne programe na trima razinama, programi informacijskog opismenjavanja kao obvezni sadržaj na svim obrazovnim razinama, nacionalni program trajne izobrazbe knjižničara neophodan za nastavak razvoja certificiranog nacionalnog programa stalnog stručnog usavršavanja knjižničara te uvođenje profesionalnog e-portfolia koji omogućava bilježenje, obradu podataka i refleksiju o iskustvima svih oblika učenja i usavršavanja knjižničara i drugih stručnjaka. **Pokazatelji rezultata:** · Akreditirani programi u polju informacijskih komunikacijskih znanosti; stjecanje kvalifikacija i kompetencija u knjižničarstvu · Nacionalni program trajne izobrazbe knjižničara; jedinstveni kriteriji stjecanja stručnih zvanja; knjižničarski e-portfolio; · Suradnički znanstveni, stručni i razvojni projekti · Razmjena stručnjaka; organizacija i sudjelovanje na stručnim i znanstvenim skupovima; uključenost u međunarodne baze podataka, repozitorije, agregatore...

intervju

RAZGOVARAO:

DUŠKO ČIZMIĆ – MAROVIĆ

Prilozima prof. Stjepana Krasića Universitas želi ojačati interes hrvatske sveučilišne i šire javnosti za osvješćivanje stvarnih početaka akademskog života na povijesnom hrvatskom prostoru, što bi vodilo legitimnom prevrednovanju hrvatske sveučilišne povijesti. Ta nacionalna kulturna zadaća čije se značenje ne može precijeniti prvenstveno je na našim sveučilištima. Stjepan Krasić taj je pionirski posao za Zadarsko sveučilište temeljito obavio još 1996., ali značenje njegovih otkrića nedovoljno je prepoznato ne samo u široj, nego i u akademskoj javnosti. To je bio više nego dovoljan razlog da profesora Krasića zamolimo za razgovor.

Vi ste se, profesore Krasiću, kako vidim, specijalizirali za povijest školstva. S tog ste područja objavili čak četiri knjige: prvo 1996. "Generalno učilište Dominikanskog reda u Zadru ili 'Universitas Jadertina' 1396-1807", zatim "Liber Almi Studii Generalis S. Dominici Iadrae (1684-1790)", Zadar 2008., koja je 2012. prevedena i na engleski, te "Nastanak i razvoj školstva od antike do srednjega vijeka" (Zadar 2012.). Uskoro izlazi "Prag i Zadar – dva europska sveučilišna središta u XIV. st.". Na ove ste teme objavili i gotovo dva tuceta znanstvenih rasprava u raznim stručnim časopisima. Od kada datira vaše zanimanje za ovu tematiku?

Ja nisam tako mlad kako može izgledati. Iza mene je najmanje pet desetljeća rada i istraživanja, ne samo ove tematike. Sve je počelo potkraj 60-ih godina prošlog stoljeća kad sam se u Generalnom arhivu Dominikanskog reda u Rimu namjerio na jedan fond koji sadrži gotovo dvije tisuće originalnih regesta pisama koja su vrhovni poglavari Dominikanskog reda od 1392. do 1600. slali u Hrvatsku. Jedan od prvih regesta odnosio se na osnivanje generalnog učilišta u Zadru 1396. godine.

Veliko otkriće

Jeste li bili svjesni da ste s tim regestima na pragu senzacionalnog otkrića o prvom sveučilištu na hrvatskom tlu?

Da i ne. Da, jer mi je sam pojam „generalno učilište“ (studium generale) sugerirao da se radi o višem ili visokom učilištu. Ne, ako mi taj pojam nije bio posve jasan. Do tada, naime, nikada nisam bio na njega naišao, niti sam o njemu za vrijeme dotadašnjeg školovanja u Hrvatskoj čuo.

Želite reći da u nas nitko o tome nije pisao?

Koliko sam uspio ustanoviti, nikada nitko o tome nije ni slova napisao! No, da ne gubim odveć vremena oko razjašnjenja tog pojma, taj i neke druge podatke unio sam u svoju doktorsku disertaciju na latinskomu koja je 1972. ugledala svjetlo dana u Rimu, ostavivši za kasnije detaljniju analizu i produbljivanje značenja tog pojma. U međuvremenu sam se 1975. – 1980. za ondašnju

Redovništvo kao odgovor mnoge društvene probleme

Opće značenje generalnih učilišta najbolje su izražavali pridjevi 'opći' (generale) ili, još bolje, 'sveopći' (universale), ali ne u smislu sveukupnosti predmeta koji su se na njima predavali ili na kojima se 'sve učilo', kako je to htio sugerirati hrvatski neologizam iz XIX. st. za sveučilište. Takvo 'sve-učilište' naprosto nikada nije postojalo, niti može postojati

Fra Stjepan Krasić u Dominikanskom samostanu

NIKŠA DUPER/CROPIX

JAZU, danas HAZU, punih pet godina angažirao na izdavanju djela Bibliotheca Ragusina dubrovačkog dominikanca Serafina M. Cerve – Crijevića u 4 sveska. Tek nakon toga bilo mi je moguće vratiti se istraživanju povijesti visokog školstva.

Kada ste uistinu shvatili da pojam „generalno učilište“ zapravo znači sveučilište u modernom smislu riječi?

Da dođem do sigurnih saznanja, morao sam pronaći i pročitati sve što je dotad o tome napisano. Trebalo mi je dosta vremena dok sam sve istražio i obradio tako da sam otklonio svaku razumnu sumnju u to da je „generalno učilište“ bio sinonim za najvišu obrazovnu ustanovu srednjega vijeka koju danas zovemo sveučilištem. Čitanje izvornih dokumenata iz povijesti visokog školstva još više me je u to uvjerilo. Ustanovio sam da su sva, ili gotovo sva važnija europska sveučilišta (Bologna, Padova, Pariz, Oxford i dr.) dugo nosila taj naziv.

Kako ste se – ako smijem pitati – osjećali kada ste konačno shvatili da ste otkrili takvu stvar koja će skupa s vašim imenom sigurno ući u hrvatsku kulturnu povijest?

Neću pretjerivati poput jednog svog poznanika koji se za jedno manje otkriće slikovito izrazio da se osjeća „kao prosjak koji je postao kralj“! U svakom slučaju, osjećao sam se ugodno, zadovoljan da je moj dugogodišnji rad urodio jednim lijepim plodom. To se u životu znanstvenog istraživača u većini slučajeva samo jednom dogodi.

No, kad je riječ o stručnoj latinskoj terminologiji za sveučilišta, mi smo navikli na to da je izraz „Universitas“ standardni latinski pojam za sveučilište...

Stručna terminologija za najvišu obrazovnu ustanovu nije bila usklađena. Rabili su se razni pojmovi i izrazi. Međutim, s naglim razvojem školstva u XII. i XIII. st., sve je više prevladavao izraz "učilište" (studium). Od tog su vremena carevi i pape za sveučilišta

“

Podatak da je 1396. u Zadru zaživjelo sveučilište, prvo na hrvatskom tlu, ušao je u stručnu literaturu u zemlji i inozemstvu, čime se Hrvatska i na području visokog školstva svrstala u red naprednih europskih zemalja.

u Bologni, Parizu, Valenciji, Oxfordu, Padovi itd. najčešće upotrebljavali taj izraz. No nije trebalo dugo čekati da se uz imenicu "učilište" (studium) pojavi oznaka "generalno" (generale) ili opće koja mu je dala sasvim specifično značenje kako bi ga se razlikovalo od "posebnih" ili nižih učilišta (studia particularia ili studia specialia) koja su se od njega razlikovala i po podrijetlu i po naravi. Od polovice XIII. st., "studium generale" bio je općenito prihvaćen za visokoškolsku ustanovu. Tako su se službeno zvala sveučilišta u Parizu, Bologni, Oxfordu itd., što ga je učinilo jednim od najčešće upotrebljavanih izraza (ali ne i jedini) za onodobna sveučilišta.

Učilišta za sve

U čemu je specifična važnost generalnih učilišta?

Generalna učilišta su nakon Carstva (Imperium) i Crkve (Ecclesia) po svojoj naravi bila smatrana trećom ustanovom sve-

općeg ili nadnacionalnog značenja. Ona su, barem načelno, morala biti "učilište za sve", tj. otvorena svima koji su, bez obzira na društveni stalež ili nacionalnu pripadnost, htjeli steći najvišu izobrazbu. Opće značenje generalnih učilišta su, uostalom, najbolje izražavali pridjevi "opći" (generale) ili, još bolje, "sveopći" (universale), ali ne u smislu sveukupnosti predmeta koji su se na njima predavali ili na kojima se "sve učilo", kako je to htio sugerirati hrvatski neologizam iz XIX. st. za sveučilište. On je loše napravljen i stvara veću zbrku nego što razjašnjava stvari. Takvo „sve-učilište“ naprosto nikada nije postojalo, niti može postojati.

Ako na generalnim učilištima nije bilo moguće „sve učiti“, koji su se onda predmeti učili?

Generalna učilišta su po svojih naravi i po volji svojih osnivača bila namijenjena svim ljudima željnim znanja bez razlike na društveni stalež ili narod-

or na eme

nost. Na njima su se predavali oni „viši“ predmeti koji su u to vrijeme bili smatrani nužnima za potrebe društva: „slobodna umijeća“ (artres liberales) ili filozofija, teologija, pravo i medicina. Međutim, bilo je potrebno da ih predaje više profesora koji su bili u stanju polučiti visoke ciljeve u korist cjelokupnog društva. Najslavnija sveučilišta u XIII. st. (Bologna, Pariz, Oxford, Cambridge i dr. nikada nisu imala više od četiri navedena predmeta i fakulteta. Na mnogim su se generalnim učilištima dugo vremena predavale samo jedna ili dvije “važnije” znanstvene discipline (teologija ili pravo), što je bilo dovoljno da mu se prizna pravni položaj generalnog učilišta. Čak ni pariško sveučilište u vrijeme svog najblijeg procvata nije imalo pravni fakultet. No, s vremenom se broj predmeta i fakulteta postupno povećavao.

Dominikanci

Tko je imao pravo osnivati generalna učilišta s obzirom na njihovu univerzalnu narav?

Generalna učilišta, kao najviše obrazovne ustanove namijenjene svima, bila su plod suradnje Crkve i Države kao dviju najviših, stvarno ili virtualno univerzalnih društvenih ustanova, s namjerom da budu znanstveni i službeni organi njihove univerzalne vlasti. One su izgradile jedinstvenu političko-vjersku i kulturnu građevinu na kojoj se temeljio sav znanstveni i kulturni napredak europskog, a poslije i svjetskog društvenog poretka.

Međutim, generalno učilište Dominikanskog reda u Zadru nisu osnovali ni car ni papa, nego vrhovni poglavar reda?

Osnutak Dominikanskog reda je, stjecajem povijesnih okolnosti, pao u vrijeme nastanka prvih europskih sveučilišta. Te dvije ustanove su blizanci i čeda iste matere: Katoličke crkve i latinske kulture. Rodili su se u isto vrijeme i na istom tlu, pa je sasvim prirodno da su od početka bili usmjereni jedni na druge i tijesno surađivali u oblikovanju kulturnog, znanstvenog i vjerskog lika cjelokupnog društva. Dominikanski red je u početku posve ovisio o javnim sveučilištima, naročito o pariškomu, ali je već od 1229. godine papinim dopuštanjem počeo osnivati vlastita generalna učilišta. Iako su – slikovito rečeno - bila mladice nakalemljene na mladom deblu javnih sveučilišta, ipak nisu bila njihova obična kopija, niti su svoje životne sokove crpli

isključivo iz limfa na kojima su se ona hranila, nego i iz vlastitih izvora.

Zahvaljujući svom ustroju i intelektualnoj usmjerenosti red je za samo nekoliko desetljeća zauzeo jedno od vodećih mjesta na području školstva na europskom Zapadu izbacivši na površinu velik broj učenih ljudi koji su ostavili neizbrisiv trag u vjerskoj i kulturnoj povijesti raznih zemalja. Njegova učilišta, koja su tijekom vremena nikla u gotovo svim značajnijim europskim gradovima, postala su kulturna i znanstvena središta na kojima su se poglavito gajile filozofija i teologije, ali isto tako i druge znanstvene discipline. Potkraj XIII. i početkom XIV. st. od oko 10 tisuća koliko je red imao članova, na raznim raznim učilištima i sveučilištima djelovalo je oko 1500, od čega polovica na javnim (sve)učilištima. Bila je to intelektualna snaga koju ni Crkva ni država, sve da su i htjele, nisu mogle ignorirati.

Vaše je otkriće neprocjenjivo značajno za cijelu hrvatsku kulturnu prošlost. Početke visokog školstva u nas pomaklo je za gotovo puna tri stoljeća ranije nego se to do tada smatralo. Kakva je bila percepcija hrvatske javnosti kad ste 1996. u velikoj i obilno dokumentiranoj monografiji od tisuću stranica objavili da je davne 1396. godine u Zadru zaživjelo jedno sveučilište, prvo na hrvatskom tlu ili – nije pogrešno reći – u jugoistočnoj Europi?

Javnost je, općenito govoreći, bila veoma ugodno iznenađena. Nije bilo društvenog medija koji to nije prenio i komentirao. No, bilo je i ignoriranja. Neki su vjerojatno shvatili da im se time skida aureola prvenstva. Osoba iz meni bliskih krugova, koja u tome ima manje udjela, nego ja u Einsteinovoj teoriji relativnosti, čak je „post factum“ pokušala staviti svoj potpis ispod tog otkrića. Ipak, prevladala je maksima “contra factum non datur argumentum”. Podatak da je 1396. u Zadru zaživjelo sveučilište, prvo na hrvatskom tlu, ušao je u stručnu literaturu u zemlji i inozemstvu, čime se Hrvatska i na području visokog školstva svrstala u red naprednih europskih zemalja. Međutim, ostaje činjenica da o toj monografiji do danas nije napisana nijedna ozbiljna znanstvena recenzija. Jedni to nisu učinili jer je ta tematika u nas posve nova i nepoznata, a drugi iz već navedenog razloga.

Što Universitas može učiniti da se unaprijedi i učvrsti svijest da smo kao narod već potkraj XIV. st., mnogo prije nego razni drugi europski narodi, sa svojim generalnim učilištem u Zadru doživjeli svoju punu intelektualnu zrelost?

Bilo bi vrijedno truda da istraživače, posebno iz naših sveučilišnih središta, potaknete da obave i objave istraživanja o akademskoj povijesti vlastitih sredina. Ali glavno je ustrajati u onome što Universitas čini već sada: širiti istinu.

Nastanak visokog školstva u Europi i hrvatski počeci u Zadru 1396.

PIŠE:

STJEPAN KRASIĆ

NASTAVAK TEKSTA IZ PROŠLOG BROJA

Sveučilišta kao sinonimi visokog školstva nisu samonikle endemske biljke koje spontano rastu na određenom tlu i koje nije potrebno posebno njegovati. Za njihov uspješan rast potrebno je ispuniti mnoštvo kulturnih, gospodarskih, političkih, vjerskih i drugih uvjeta koje nije lako naći na istome mjestu i u isto vrijeme. U hrvatskim krajevima, kao obično, uglavnom je nedostajalo svega što je vodilo osnivanju visokog školstva osim nasušne potrebe za njim. Pa ipak... Prva visokoškolska ustanova na hrvatskom tlu zaživjela je 1396. godine u Zadru. Zasluga za to pripada Dominikanskom redu i njegovu zakonodavstvu koje je 1228. – samo 12 godina nakon svog osnutka - po kojemu se nije smio osnovati ni jedan novi samostan bez 12 članova, među kojima je morao biti i jedan doktor teologije. To je značilo da je svaki samostan morao biti škola, čime je pred jednu redovničku zajednicu prvi put u povijesti bila postavljena tako ambiciozna zadaća. A 1302. godine propisano je da svaka provincija mora imati generalno učilište. Te dvije odredbe presudno su utjecale kako na budućnost reda, tako i na razvoj školstva u svim krajevima u kojima se on širio.

O provincijalnom ili nižem učilištu u Zadru prije 1380. nemamo nikavih pouzdanih vijesti. Budući da se radilo o tek osnovanoj provinciji, vjerojatno ga još nije ni imala vremena osnovati. Prva sačuvana vijest odnosi se na generalno učilište koje je, na temelju zakona iz 1302. godine, u Zadru osnovao general reda Rajmund de Vineis iz Capue: “Dana 14. mjeseca lipnja [1396] bilo je doznačeno teološko učilište u zadarskom samostanu te dopušteno provincijalu i definitorima provincijalnog zbora iste provincije da se mogu pobrinuti za dužnosnike”. Bio je to dokument o rođendanu prvog sveučilišta na hrvatskom tlu. Koliki je to bio kvalitativan skok naprijed u životu jednog naroda, lako se može zaključiti iz činjenice da je u Dalmaciji dotle postojalo samo nekoliko gradskih škola u kojima su dobro plaćeni učitelji, uglavnom stranci, podučavali sinove plemića ili imućnijih građana u čitanju, pisanju, računanju i osnovnim pravilima latinske gramatike.

Prvi hrvatski student Bonaventura

O radu generalnog učilišta u ovom ranom razdoblju ne znamo, na žalost, koliko bi ono zasluživalo. Izvorna dokumentacija nije sačuvana. Međutim, stjecajem sretnih okolnosti sa-

U nas je nedostajalo svega što je vodilo osnivanju visokog školstva osim nasušne potrebe za njim. Crkva i država, dvije vodeće društvene snage, ni izdaleka nisu surađivale na njihovu osnivanju, zaokupljene svojim interesima. No, na scenu je stupila treća društvena snaga koja za sebe nije tražila ništa osim mogućnosti rada: redovništvo.

čuvao nam se jedan dragocjen podatak koji otkriva pravu narav i međunarodni ugled sveučilišta: sačuvano nam je ime prvog studenta u povijesti hrvatskog visokog školstva i prvog stranca koji je studirao u Zadru. Riječ je o fra Bonaventuri iz Ferrare u Italiji, članu provincije Donje Lombardije Dominikanskog reda koja je imala sjedište u Bologni, kolijevci najstarijeg sveučilišta. Bio je poslan u Zadar samo mjesec dana poslije otvaranja generalnog učilišta da tu završi studij teologije i vrati se kući s nekim akademskim naslovom. Njega je kao perspektivnog studenta general reda Rajmund de Vineis 3. kolovoza 1386. bio poslao na generalno učilište u Firenci gdje je pet godina studirao filozofiju.

Odatle ga je 22. svibnja 1391. poslao u Prag da na tamošnjem generalnom učilištu, poslije poznatom Karlovu sveučilištu, pet daljnjih godina studira teologiju. Nakon završetka redovitog studija, bio je 26. srpnja 1396. premješten u Zadar na postdiplomski studij i vrati se kući po mogućnosti s nekim višim akademskim naslovom. Ovaj nam podatak pokazuje da je u Zadru djelovalo ne samo generalno u najstrožem smislu riječi, nego također da je pravno i stvarno bilo jednako Karlovu sveučilištu u Pragu koje je tada bilo glavno sveučilište kršćanskog Zapada nakon što je papa Urban VI. glasovito pariško sveučilište - tu „tvrdavukatoličkog pravovjerja“ – degradirao jer je pristalo uz antipapu Klementa VII., i prenio njegove prerogative na Praško. Dakle, sama činjenica da je fra Bonaventura iz Praga bio premješten u Zadar, dovoljno govori o znanstvenom ugledu zadarskoga generalnog učilišta.

Povlašteno sveučilište

Međutim, ovaj uspješan početak rada generalnog učilišta nije dugo trajao. Nepovoljne političke i gospodarske prilike uzrokovane mletačkom ekspanzijom i turskim osvajanjima vjerojatno su bile razlog da je ono nepoznatog dana u XV. st. prestalo s radom. No, ako su to bili pravi razlozi obustave njegova rada, Dalmatinska provincija nije mogla dugo ostati bez njega pa je general reda Joachim Torriani 8. prosinca 1495. naredio da se ponovno otvori zadarsko generalno učilište, imenovavši trojicu njegovih glavnih dužnosnika. Provincijal magistar Luka Spadarich iz Zadra bio je

zadužen odluku provesti u djelo. Tom prilikom u zadarskom je samostanu ustanovljen studentski zavod (novitatus) na čelu s jednim magistrum (doktorom). Izgledalo je kao da mu je privremeni prekid rada generalnog učilišta donio novi polet. Pored fakulteta teologije otvoren je i filozofski fakultet s trogodišnjim programom studija namijenjenim svima, klericima i laicima, željinama znanja. Osvjedočen uspješnim radom, čelnik reda i veliki kancelar Vincenzo Bandelli njegov je rad 1505. godine veoma povoljno ocijenio. A najveće priznanje doživjelo je 1553. godine kada mu je bio podijeljen naslov „povlaštenog sveučilišta“ (universitas approbata ili universitas privilegiata) s pravom dodjele najviših akademskih naslova: lektora (lectoratus), bakalaureata (bacchalaureatus) i doktora (doctoratus) ili magisterija (magisterium).

Zadar međunarodni centar

Nastava se odvijala po jedinstvenom programu koji je bio na snazi na drugim sličnim generalnim učilištima ili sveučilištima u Parizu, Kölnu, Salamanci, Bologni, Perugi, Barceloni, Lisabonu, Louvaineu, Toulouseu, Padovi, Milanu, Firenci i dr. No, u praksi nastavni program u Zadru bio je još zahtjevniji. Lektorski naslov bilo je moguće postići nakon trogodišnjeg pohađanja filozofije i četiri godine teologije; za naslov bakalaureata bilo je potrebno imati položen lektorski ispit te četiri godine predavati filozofiju i teologiju u nižem tečaju; za doktorat je bilo potrebno još najmanje osam godina pohađati specijalizirana predavanja i predavati nanižem tečaju. To je, drugim riječima, značilo da je do doktorata iz teologije trebalo najmanje 19 godina pohađanja predavanja i polaganja ispita. Iz djelomično sačuvane dokumentacije poznata su nam imena 214 ljudi koji su postigli naslov diplomiranog filozofa i teologa, 96 nositelja naslova „povlaštenih“ i više od 200 „nepovlaštenih“ bakalaureata te 107 promoviranih doktora. No, stvarni broj promoviranih nosilaca tih naslova bio je svakako znatno veći.

Generalno učilište u Zadru je, kao i sva druga slična učilišta Dominikanskog reda, po svojoj naravi, statutima i sastavu nastavnog osoblja bilo otvorenog tipa i međunarodnog karaktera. Ono je, istina, prije svega bilo namijenjeno člano-

vima samoga Dominikanskog reda, ali i svim klericima i laicima koji su bili željni znanja i za to ispunjavali propisane uvjete. I nastavno je osoblje odražavalo njegov međunarodni karakter. Najviše profesora bilo je iz same Dalmacije, ali i s Apeninskog poluotoka, pa čak i iz Španjolske i Flandrije. Slično je bilo i sa studentima. Uz domaće, znatan je broj studenata potjecao iz drugih država. Najviše s Apeninskog poluotoka - iz Mletačke Republike, Milanske Vojvodine, Genovske Republike, Toskanske Vojvodine, Napuljskog Kraljevstva, Papinske Države - te Austrije ili Njemačke i Poljske.

Vrlo znamenito učilište

Nadzor nad sveučilišnim radom istovremeno su obavljale crkvene i državne vlasti. Država je zahtijevala da se sve sveučilišne diplome, koje je u ime Dominikanskog reda i pape potpisivao njegov veliki kancelar u Rimu, prije objavljivanja podnose na odobrenje Senatu ili senatskom odboru. Tek nakon ispunjenja svih državnih propisa vlada je obično ovlašćivala rektora ili nekog drugoga da na posebnoj javnoj svečanosti naslovniku uruči diplomu. Od trenutka potpisa vrhovnog poglavarara reda u Rimu i odobrenja mletačke vlade do trenutka uručenja diplome na generalnom učilištu obično je prolazilo od nekoliko mjeseci do cijele godine dana.

Taj složeni postupak nadzora državnih vlasti nad imenovanjem, promocijom profesora i podjelom akademskih naslova s kojima su usko bila povezana zakonom priznata prava i povlastice, svjedoči o pravnoj konvalidaciji i priznanju generalnog učilišta. Dakle, pravni položaj generalnog učilišta u Zadru bio je reguliran općim crkvenim i državnim zakonima. Katolička crkva i Dominikanski red smatrali su ga najvišom školskom ustanovom ili sveučilištem u modernom smislu riječi s istim akademskim pravima i povlasticama koje su uživala ostala generalna učilišta ili sveučilišta u zapadnoj Europi. Papa Pio V. ga je – imajući u vidu njegovu otvorenost i važnost – u jednom dokumentu 1570. g. nazvao „općim i vrlo znamenitim učilištem“. Tako visoko priznanje nekoj visokoškolskoj ustanovi nije baš čest slučaj u povijesti školstva.

Radu Generalnog učilišta u Zadru smrtni će udarac zadati francuske okupacijske vlasti 1807. Ne samo njemu.

sveučilište u splitu

UMAS: Profesori i studenti solo

Giorgio Surian

Izvanredni profesor na UMAS-u Giorgio Surian rado se prisjeća kako su mu prije osam godina u Zagrebu ponudili da predaje klas, da studente uči solo pjevanje. Prihvatio je najprije honorarno, a nakon izvjesnog vremena i stalno zaposlenje na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. U Split je došao sa sinom, što je popriličan raritet, kako bi pjevali u operi "Mali dimnjačar", koju je publika iznimno srdačno primila. Pozvao ih je maestro Hari Zlodre, dirigent u HNK Split i pročelnik Odsjeka za solo pjevanje na UMAS-u, bi li došli zajedno pjevati u toj "dječjoj" operi i prihvatili su.

"Imali su ti nastupi u splitskom kazalištu velik odjek. Bilo je jako zanimljivo raditi, a i promidžbeno korisno. Maestro Zlodre tada me je pozvao i na Umjetničku akademiju na prijamne ispite i ponudio da radim sa studentima solo pjevanja", otkriva nam svjetski priznati umjetnik Giorgio Surian.

Na prijamnom ispitu u Splitu izabrao je dvije studentice koje su, kaže, vrlo perspektivne. Angažiran je kao izvanredni profesor i uvjeren u dobre rezultate koje će postići Maja Andriolić i Neda Aleksić. Obično dolazi jednom mjesečno u Split, ali organizira se tako dobro i detaljno da se sve "iz-

gubljeno" nadoknadi. Hvali asistenticu na UMAS-u Žanu Marendić i otkriva za Universitas kako pripremaju nastup s najljepšim dijelovima iz opere "Figarov pir". Posudit će kostime iz HNK Split, on je zadužen za "malu" režiju.

"Nekad se radi i za prijateljstvo. Maestro Zlodre jako je osjećajan prema mladima, izvršno nas prati, pruža posebnu ljubav poslu i studentima, što im ulijeva snagu. S njim se mogu napraviti velike stvari. UMAS je odlična visokoobrazovna institucija, tu se uči gluma, pjevanje, scena, a mladi su vrlo talentirani", veli Surian.

S obzirom na to da je slobodni umjetnik, često i nedjelju provede sa studentima. Da se ne izgubi kontinuitet, više radi na tehnici pjevanja. Nastojeći uskladiti brojne obveze, a sve se, smatra, može kad se hoće. Najvažnije je dobro se organizirati.

"Ono što mi se u Splitu posebno sviđa to je Akademija, koja daje osjećaj familijarnosti, a maestro Zlodre karakterističnom toplinom širi ljubav prema ovom pozivu. Ako je glava zdrava, znate, onda su i svi drugi organi zdravi", slikovito će Giorgio Surian, dodajući kako se na UMAS-u vodi briga o svakom studentu. "Rad sa studentima naročito je dobar kad si već na sceni."

Cynthia Hansell Bakić

Cynthia Hansell Bakić, već 26 godina predaje pjevanje i jedina je redovita profesorica u trajnom zvanju solo pjevanja u Hrvatskoj. Nije propustila podsjetiti nas da je ona osnovala Odsjek za solo pjevanje u Splitu. Prije UMAS-a postojao je Područni odjel zagrebačke Akademije.

„Moja klasa uvijek je prepuna, volim raditi sa studentima. Ne bih ovo ni radila da ne volim... naglašava. Zaista sam blagoslovljena dobrim studentima. Naročito želim pohvaliti pročelnika Odsjeka, maestra Harija Zlodru. Vrlo je fleksibilan, ima dobre ideje, i, što je osobito važno, prihvaća sugestije.

Na pitanje o razlici između Splita i Zagreba profesorica Hansell Bakić kaže: „Ustvari, razlika je vrlo velika. U Splitu imamo samo tri pedagoga, a radi razmjene mišljenja i iskustava potrebno ih imati što više. UMAS jest odlična baza za otkrivanje najboljih, ali oni, nažalost, obično odu u Zagreb, bliže oltaru. No studenti solo pje-

vanja u Splitu su izvrsni, istinski talenti. Danas ih je u mojoj klasi šest, a rado bih istaknula mezzosopran Bjanke Ivas i bas Joška Tranfića. Istinski se trude i valja se nadati da će postići sjajne karijere...“

Profesorica Hansell Bakić iz Amerike se u Split preselila prije pune 42 godine i s pravom se smatra Splitankom. Na zamolbu da usporedi američki i hrvatski način studiranja solo pjevanja, gospoda Cynthia upozorava da je u Hrvatskoj studij državni, dok je u SAD-u pola državnih, pola privatnih.

„Mi bismo u Hrvatskoj na mnogo načina profitirali, i institucija, i profesori i studenti, kad bi se ovaj, nedvojbeno elitni studij, plaćao. Zanimanje za studij solo pjevanja je veliko, upisna je kvota premala pa je malo i prostora za uspjeh svih talentiranih.“

Profesorica Cynthia Hansell Bakić rado će podsjetiti da su njezini studenti bili i solisti Antonija Teskera, Ivica Čikeš, Mate Akrap...

Nelli Manuilenko

Danas redovita profesorica, Nelli Manuilenko u pedagoški je rad krenula kao docentica 2002., sve do 2013. istodobno obnašajući funkciju predstojnice Odsjeka.

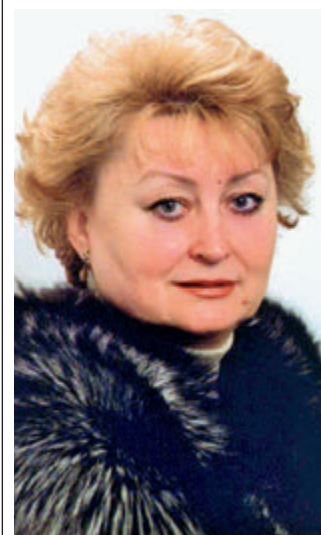
„Bila sam i, nažalost, ostala jedina stalno zaposlena nastavnica solo pjevanja kao glavnog predmeta. Bilo bi lijepo da se na Solo pjevanju otvori još radnih mjesta jer je zainteresiranost za studij odavno prešla okvire Splita i okolice“, kaže Nelli Manuilenko, koja je u klasi imala studente iz Splita, Pule, Varaždina, Požege, Osijeka, Šibenika, Podgorice i Moskve.

„Svakom studentu treba pristupiti na drugačiji, 'njegov' način. Nastavnik mora biti pedagog koji će ih učiti ne samo umijeću pjevanja, nego i razvoju osobnosti, poštovanju kolega, ali i radu, trudu, istraživanju i usavr-

šavanju. Svakodnevno im govorim da savršenstvu nema granica, da uvijek mogu i moraju bolje. Kad se studentu dađe dobar temelj, kad svlada vokalnu tehniku, nauči dio repertoara, održi niz javnih nastupa i dobije diplomu, tek tada počinje njegova borba za osobni uspjeh. Hoće li postati zvijezda, ovisi o vokalno-scenskom umijeću koje će pokazati u pravo vrijeme i na pravom mjestu, pred pravim ljudima, dirigentima, agentima..., ali ni to nije zajamčen put do statusa zvijezde.“

Svi su veliki umjetnici, kaže, veliki radnici, skromni i kolegijalni, odlični partneri na sceni, a njezin je zadatak studentima usaditi vrijednosti profesije zajedno s vokalnom tehnikom. Ima klasu od pet studentica: Josipa Šabić, Valnea Vretenar, Jelena Pletikosa, Stefany Findrik, Tea Požgaj. „Talentirane, vrijedne, ambiciozne, 'grizu' na dnevnoj bazi...“

„Vrlo mi je teško zbog rata koji je pogodio moju rodnu Ukrajinu, moj Donjeck u kojemu sam se rodila i odrastala, školovala se, studirala, radila... Tamo su moji bivši kolege iz Filharmonije, Državne opere, dio rodbine. Svaku noć molim Boga da prestane rat. Ova me situacija jako podsjeća na Hrvatsku početkom 90-ih. Nadam se da će i Ukrajina ubrzo dočekati slobodu i mir unutar svojih granica, kao što je to dočekala moja druga domovina Hrvatska“, veli prof. Nelli Manuilenko.

Iz biografije

Giorgio Surian pjevao je s Placidom Domingom, Mirellom Freni, Joan Sutherland, Montserrat Caballé, Katiom Ricciarelli, Leom Nuccijem, Nikolajem Gjaurovim, Cesareom Siepijem, Pierom Cappuccijem. Pjevao je u milanskoj La Scali, na pozornicama Pariza, Züricha, Beča, Londona, Madrida, Lisabona, Moskve, Frankfurta, Berlina, Atene, New Yorka, Mexico Cityja, Tokija... Pjeva u operama, misama, oratorijima. Tijekom međunarodne karijere ostvario je više od 160 različitih uloga i surađivao s najvećim dirigentima: Abadom, Mutijem, Klaiberom, Ozawom, Giullinijem, Mazelom, Mehtom... Zahvaljujući nevjerojatnom rasponu glasa, pjeva kao basso profondo, basso cantabile, bas bariton i bariton. Dobitnik je niza nagrada i priznanja, a repertoar mu je impresivan: "Tosca", "Tabarro", "Falstaff", "Otello", "Aida", "Leteći Holandez", "Carmen", "Hoffmanove priče", "Faust", "Figarov pir", "Don Giovanni", "Seviljski brijač", "Ljubavni napitak", "Cavalleria Rusticana", "Lucrezia Borgia", "Don Pasquale". Priprema se za skorašnje nastupe u Rijeci, Zagrebu i Salzburgu.

lo pjevanja

I. VIOLINE
Dmitrij Večer,
koncert
majstor, Ema
Ivković. Luka
Jadrić, Kristina
Visković II.
VIOLINE Tena
Vujnović,
Matea Beotić,
Barbara
Udovčić,
Zala Oblak
VIOLE: Ivor
Ivančić, Vera
Kamenšek,
Nastja Perić,
VIOLONČELA:
Anthony
Havelka,
Danijela
Kos, Matej
Ilčić, Martin
Bužančić,
Jelena Batinić,
FLAUTE:
Nikolina
Milardović,
Marija Jelavić
KLARINETI:
Ivana Bandaló,
Ivan Bašić,
Roko Radeljak
BASSO
CONTINUO
/GLASOVIR:
Zoran Velić,
mr. art.

PRIREDLA:
MAJA KAČANSKI - PEJKOVIĆ

Terezija Kusanović

“Rad na UMAS-u nevjerojatno je inspirativan. To su mladi ljudi koji su odlučili svoj život posvetiti glazbi sa svim onim lijepim i ne tako lijepim stranama kojih se trudim da postanu svjesni, jer samo tako mogu realno ocijeniti svoju poziciju, očvrnuti i izdvojiti se iz prosjeka. Jer i u pjevanju se uspjeh sastoji od deset posto talenta i devedeset posto rada i žrtvovanja”, veli docentica Terezija Kusanović.

Budući da razlika u godinama nije velika, odnos s njima utoliko joj je lakše graditi na prijateljstvu i povjerenju, a vlastiti angažman u teatru pomaže joj da ih bolje razumije i da im iz prve ruke prenosi iskustva i zahtjeve koji će se sutra staviti pred njih.

Na UMAS-u danas studira nekoliko potencijalnih

pjevačkih zvijezda, ali ne bi ih bilo dobro prerano staviti pod pritisak. Gospođa Kusanović ponosna je što njezina bivša studentica Barbara Sumić pjeva u alternaciji s njom u nadolazećoj produkciji “Butterfly” u Splitu.

Na pitanje o uvjetima napredovanja mladih nastavnika docenta, Kusanović kaže da kod opernih pjevača to znači broj i kvalitetu uloga, uglavnom naslovnih. Vrednuje se i pedagoški rad, natjecanja studenata i nagrade, te snimljeni notni materijal. Zahvaljujući takvim kriterijama, relativno je brzo postigla docenturu, a već ima, kaže, dovoljno materijala za daljnje napredovanje. Pritom joj je otpočetka iznimno važna i dobra suradnja s kolegama, posebno s prof. Nelli Manuilenko, koja je bila i njezina profesorica.

SA KONCERTA 24. SIJEČNJA 2015.

Jelena Pletikosa,
sopran
II. PDS,
N. Manuilenko

D. Cimarosa
L'OLIMPIADE
Nel lasciarti

Valnea Vretenar,
sopran
II. PDS,
N. Manuilenko

W. A. Mozart
IL RE PASTORE
L'amero

Tea Požgaj,
sopran
III. PDS,
N. Manuilenko

N. Rimski-Korsakov
SNJEGUROČKA
Prva arija
Snjeguročke

Vjekoslav
Kaštelančić,
tenor
II. PDS,
C. Hansell-Bakić

G. F. Händel
MESSIAH
Every vally

Joško Tranfić,
bas
I. DS,
C. Hansell-Bakić

W. A. Mozart LE
NOZZE DI FIGARO
Non piu andrai

Bjanka Ivas,
mezzosopran
I. DS,
C. Hansell-Bakić

G. F. Händel
RINALDO
Lascia ch'io pianga

Neda Aleksić,
sopran
I. PDS,
G. Surian

G. Holst:
Faith

Ida Bilić,
sopran
III. PDS,
C. Hansell-Bakić

W. A. Mozart
KONCERTNE ARIJE
Vado, ma dove

Maja Andrijolić,
sopran
I. PDS,
G. Surian

P. Mascagni
CAVALERIA
RUSTICANA
Ave Maria

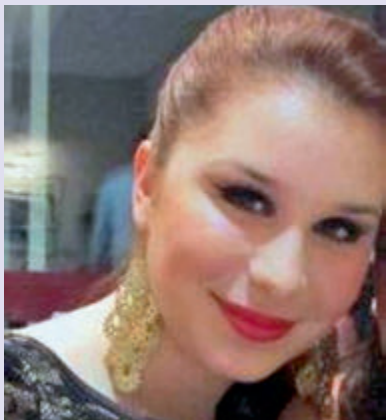
Žan Morović,
tenor
IV. PDS,
C. Hansell-Bakić

Ch. Gounod
CHANT SACRES
Le Ciel a visité la
Terre

Gabrijele Deglin,
sopran
II. PDS,
T. Kusanović

G. Puccini
LA BOHEME
Quando men vo

Kristina Svalina,
sopran
I. PDS,
T. Kusanović

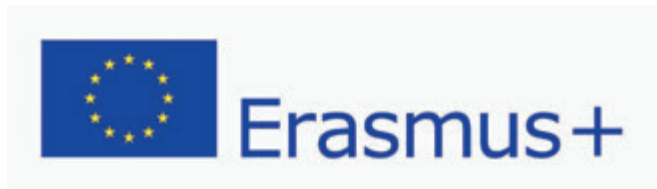
W. A. Mozart
COSI FAN TUTTE
In uomini soldati

priprede franka babiĆ i antonija Źaja - ĉiĉak

Natjeĉaji za Erasmus+

Sveučilište u Splitu objavilo je Natjeĉaj za mobilnost studenata u svrhu Erasmus+ stručne prakse u akademskoj godini 2014./15., ĉiji je rok za prijavu 9. oŹujka 2015., kao i Natjeĉaj za mobilnost na-

stavnog i nenastavnog osoblja – Erasmus+ za ljetni semestar, a rok prijave je 10. oŹujka 2015. Tekstove natjeĉaja moŹe se pronaći na mreŹnim stranicama Sveučilišta u Splitu unist.hr.

Akadska nagrada AMAC-UK

AMAC-UK raspisuje natjeĉaj za nagradu u vrijednosti od 1000 funti za projekte iz područja znanosti ili kulture povezane sa znanstvenom ustanovom u Velikoj Britaniji. Prijaviti se mogu studenti svih sveučilišta u Hrvatskoj na diplomskoj ili postdiplomskoj nastavi, te mladi znanstvenici u Republici Hrvatskoj. Od uspješnog kandidata se oĉekuje da nakon završetka projekta napiše izvještaj koji će

se objaviti na AMAC-UK web-stranici, te da obrazloŹi troškove. Prijave za nagradu i preporuke moraju biti primljene najkasnije do ponoći 24. travnja 2015. Odluka o dodjeli nagrade bit će donesena sredinom svibnja 2015. Nagradu je potrebno iskoristiti u roku od 12 mjeseci nakon dodjele. Upute i prijavnica za Akademsku nagradu AMAC-UK mogu se preuzeti na web-stranici <http://www.amacuk.net/>.

Stipendije NZPUSS-a

Nacionalna zaklada za potporu uĉeniĉkom i studentskom standardu raspisala je javni natjeĉaj za dodjelu 438 studentskih stipendija za akademsku godinu 2014./2015. Stipendija Zaklade iznosi 1000 kuna mjeseĉno u 10 mjeseĉnih rata, a ukupni ovogodišnji stipendijski fond Nacionalne zaklade iznosi više od 4.380.000 kuna. Natjeĉaj je

objavljen na web-stranici Zaklade i otvoren je do 15. oŹujka 2015. godine.

Studentski zbor financira programe

Studentski zbor Sveučilišta u Splitu raspisao je natjeĉaj za financiranje studentskih programa pri Sveučilištu u Splitu za 2015. godinu. Natjeĉaj je otvoren od 26. veljaĉe do 12. oŹujka 2015. godine u 12 sati. Realizacija programa traje od oŹujka do 15. prosinca 2015. godine. Ukupan iznos sredstava za financiranje je 500

tisuća kuna, a pravo sudjelovanja na Natjeĉaju imaju svi studenti Sveučilišta u Splitu, studentske udruge s djelovanjem na području Sveučilišta u Splitu, kao i podružnice Studentskog zbora Sveučilišta u Splitu. Tekst natjeĉaja moŹe se pronaći na mreŹnim stranicama Sveučilišta u Splitu.

Stipendije i ljetne škole Alpbach-a

Europski forum Alpbach objavio je natjeĉaje za stipendije i ljetne škole u 2015. godini. Rijeĉ je o multidisciplinarnom simpoziju koji svake godine u mjestu Alpbachu, u austrijskim Alpama, okuplja najistaknutije stručnjake iz područja znanosti, politike, kulture, ali i poslovnog svijeta. Cilj Europskog foruma Alpbach je povezati meĉunarodne "decision-makers" i predane mlade lju-

de kako bise postigao uspješan dijalog usmjeren na jaĉanje demokratskog društva spremnog za izazove budućnosti. Ove godine sve zainteresirane oĉekuje 17 dana seminara, plenarnih diskusija i radionica, a ponuda je proširena s novim ljetnim školama "Entrepreneurship" i "Facilitation & Participatory Leadership". Program je dostupan na: www.alpbach.org/scholarships.

Poĉinje sezona sveučilišnog sporta

Sveučilišnim prvenstvom u šahu (9. oŹujka) službeno poĉinje nova sezona sveučilišnog sporta. U sljedeća ĉetiri mjeseca, studenti Sveučilišta u Splitu natjecat će se u ĉak 17 sportova. Osim šaha, u oŹujku nas oĉekuju prvenstva u badmintonu i plivanju te takoĉer prva kola dvaju najmasovnijih i najpopularnijih natjecanja – Unisport futsal i košarkaške lige, ĉija se finala oĉekuju u svibnju. Travanj je rezerviran za stolni tenis, rukomet, odbojku i vaterpolo, dok ćemo natjecanja u veslanju, krosu, duatlonu, atletici, basketu "3 na 3" i cageballu pratiti tijekom svibnja. Sveučilišno prvenstvo u veslanju odrŹat će se u sklopu 14. meĉu-

narodne regate sv. Duje, tradicionalnog okupljanja ponajboljih europskih sveučilišnih posada na ĉelu s Oxfordom i Cambridgeom. Za sam kraj, prije poĉetka lipanjskih ispitnih rokova, studenti će se natjecati u odbojci na pijesku i tenisu. Osim lokalnih natjecanja, Sveučilište u Splitu bit će domaćin i drŹavnih poluzavršnica za rukomet, odbojku i nogomet, dok će posebnu pozornost izazvati druga sezona Regionalne košarkaške sveučilišne lige ĉija će se tri kola odigrati u Splitu. Vrhunac sezone sveučilišnog sporta – Unisport Finals, odrŹat će se, kao i prethodnih godina, u Puli prvog vikenda u lipnju.

ŠIME VERŠIĆ

Panel-diskusija na EFST-u 'Institucionalno poduzetništvo'

U okviru programa poticanja poduzetništva i zapošljavanja mladih pod nazivom "Promijeni sebe, promijeni svijet", na Ekonomskom je fakultetu 27. veljaĉe odrŹana i panel-diskusija na temu "Institucionalno poduzetništvo", u kojoj su sudjelovali rektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Šimun Andelinović, dekan Ekonomskog fakulteta prof. dr. sc. Źeljko Garaĉa, Jakov Vetma, naĉelnik općine Klis, i Milan Tankosić, dogradonaĉelnik Graĉaca. Rektor Andelinović je tom prigodom predstavio studentima projekt postakademskog zapošljavanja, koji je osmislila i pokre-

nula Uprava Sveučilišta, a koji bi trebao zapoĉeti već ovog ljeta. "Mi kao Sveučilište nismo svjesni svoje veliĉine i snage, a imamo više od dvadeset tisuća studenata i podcjenjujemo njihovu kreativnost. Isto tako kao problem se nameće ĉinjenica da nismo razvili su-

stav koji podrŹava inovativnost i poduzetniĉke aktivnosti", istaknuo je rektor, napomenuvši kako sveučilišta u vrijeme sveopće krize moraju sama potražiti izlaz kako bi mogla opstati. Program #3PSplit zapoĉet je 2013. godine u suradnji Ameriĉke alumni zajed-

nice Hrvatske, Ameriĉkog veleposlanstva u Zagrebu te Ekonomskog fakulteta u Splitu, s ciljem poticanja poduzetništva kod mladih. Program je namijenjen uĉenicima srednjih škola, studentima, malim poduzetnicima i svima koji su zainteresirani za poduzetništvo.

HERA i HRZZ predstavili programe

Prezentacija programa HERA (Humanities in the European Research Area) te projekata Hrvatske zaklade za znanost odrŹat će se u srijedu (danas), 4. oŹujka, u 12 sati u prostorijama Filozofskog fakulteta na Peristilu, Poljana kraljice Jelene 1/III). O mogućnostima programa HERA te iskustvima sudjelovanja hrvatskih prijavitelja govorit će akademkinja prof. dr. sc. Milena Źic Fuchs, ĉlanica Upravnog odbora programa HERA, Jelena Źukić, nacionalna kontakt osoba za program HERA, te prof. dr. sc. Danica Škara. HERA (Humanities in the Europe-

an Research Area) projekt je Europske komisije i institucija koje financiraju i promoviraju znanost iz 23 europske drŹave, a namijenjen je iskljuĉivo znanstvenicima iz područja humanistiĉkih znanosti. Republika Hrvatska postala je punopravna ĉlanica HERA-e preko Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, koja koordinira program za hrvatske znanstvenike i Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta RH, koje financijski podupire program. Pregled programa Hrvatske zaklade za znanost izloŹit će prof. dr. sc. Boris Škvorc.

Prvi sastanak WIND RISK projekta

Prvi sastanak meĉunarodnog projekta „WIND RISK Prevention“ odrŹan je 29. sijeĉnja u Ajdovšĉini u Sloveniji. U provedbi sudjeluju ĉetiri partnera iz triju europskih zemalja: Graĉevinski fakultet Sveučilišta u Ljubljani, Općina Ajdovšĉina, Tehniĉko sveučilište Dortmund i Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu. Cilj je znanstvenim metodama i inovativnim preporukama postići poboljšanje i usklaĉenost postojećih mjera sprjeĉavanja posljedica jakog vjetrova na stanovništvo, infrastrukturu, promet, graĉevine i šume, s posebnim

osvrtnom na klimatske promjene. Projekt je zapoĉeo ove godine, predviĉeno je trajanje dvije godine, a njegova je ukupna vrijednost 400 tisuća eura, od ĉega 75% financira Europska komisija, od strane financijskog instrumenta za civilnu zaštitu. Na sastanku su sa splitskog Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje sudjelovali doc. dr. sc. Ljiljana Šerić, prof. dr. sc. Darko Stipaniĉev i doc. dr. sc. Damir Krstinić. Sljedećem će projektom sastanku, planiranom u rujnu ove godine, domaćin biti Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu.

Posjet delegacije Sveučilišta u Mitrovici

Sveučilište u Splitu su 20. veljače posjetili rektor prof. dr. sc. Alush Musaj i prorektor prof. dr. sc. Rifat Morina sa Sveučilišta u Mitrovici „Isa Boletini“. U Rektoratu je uvažene goste primio rektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Šimun Anđelinović s prorektorom za znanost i međunarodnu suradnju prof. dr. sc. Alenom Soldom. Rektor Anđelinović je gostima predstavio Sveučilište u Splitu naglasivši kako uprava poduzima čitav niz aktivnosti koje će pridonijeti napretku Sveučilišta kroz snažnije povezivanje s gospodarstvom i lokalnom zajednicom. Na susretu se razgovaralo o budućoj su-

radnji dvaju sveučilišta, koja bi se mogla ostvariti kroz Erasmus program razmjene

studenata i profesora kao i na zajedničkim projektima. Kao prvi korak u tom pogle-

du, rektori su potpisali Sporazum o suradnji dvaju sveučilišta.

Otvoreni dani Sveučilišta u Splitu

Piše: IVANA VUKA

Suradnja između znanstvenih institucija i gospodarstva jedan je od najvažnijih dijelova inovacijskog sustava dok je inovacijska sposobnost industrije značajno povezana s razinom komunikacije između znanstvenih institucija i gospodarstva. Suradnja tvrtki s istraživačkim institucijama omogućuje tvrtkama optimalan model istraživanja i razvoja za koje same često teško pronalaze sredstva. Kako bi uspostavili nove i potaknuli postojeće suradnje te transfer znanja i tehnologija sa znanstvenih institucija u gospodarstvo, Sveučilište u Splitu u sklopu projekta „Jadranska mre-

ža za transfer tehnologije – TTAdria“ organizira od 16. do 20. ožujka otvorene dane.

Otvoreni dani će se održati na sastavnicama Sveučilišta te Institutu za oceanografiju i ribarstvo i Institutu za jadranske kulture i melioraciju krša. Široj javnosti, svim zainteresiranim tvrtkama i potencijalnim partnerima bit će predstavljena znanja i ekspertize te aktivnosti i usluge koje istraživačke grupe mogu ponuditi. Osnovni cilj otvorenih dana je ojačati međusobnu suradnju te stvoriti preduvjet za zajedničko prijavljivanje projekata s obzirom na to da će u 2015. godini velik broj dostupnih financiranja biti usmjeren upravo na ostvarivanje ovih suradnji.

Polaznicima MODOC-a dodijeljena priznanja

Doktorantima koji su sudjelovali u MODOC projektu 29. su siječnja dodijeljene potvrde o aktivnosti u radionicama. Dodjela priznanja pretvorila se u izvrsnu priliku za razmjenu ideja, mišljenja i iskustava. Prorektor za znanost i međunarodnu suradnju Alen Soldo predstavio je rezultate Projekta te iznio planove za budućnost. Prorektorica za nastavu Rosanda Mulić, prodekanica Merica Slišković i prof. Bavčević iznijeli su vlastita iskustva rada na Projektu te odgovarali na pitanja doktoranata. Zajednički je zaključak da su radionice bile tako korisne da ih svakako treba ponoviti.

Nove prilike za financiranje projekata

Kako bi se potaknuo razvoj na znanju temeljenih mikro, malih i srednjih poduzeća, HAMAG-BICRO nedavno je otvorio javni poziv RAZUM, dok je za poticanje malih i srednjih poduzeća na povećanje istraživačko-razvojnih aktivnosti kroz suradnja sa znanstveno-istraživačkim institucijama raspisan program IRCRO. Do kraja godine očekuje se i raspisivanje poziva „Jačanje kapaciteta za istraživanje, razvoj i inovacije - STRIP“ u okviru Europskog fonda za regionalni razvoj. UTT će aktivno podupirati prijave na programe financiranja i stoji na raspolaganju za sva pitanja.

‘Promijeni sebe, promijeni svijet’

Program poticanja poduzetništva i zapošljavanja mladih pod nazivom „Promijeni sebe, promijeni svijet“ održan je 27. i 28. veljače na Ekonomskom fakultetu u Splitu.

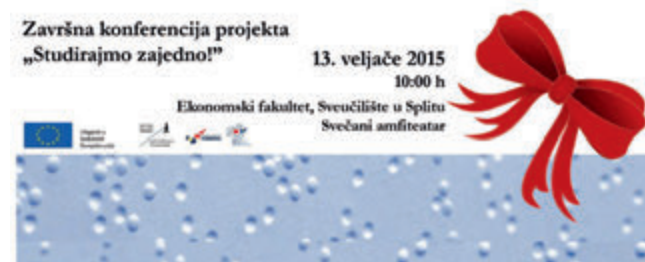
Program #3PSplit započeo je 2013. godine u suradnji Američke alumni zajednice Hrvatske, Američkog veleposlanstva u Zagrebu te Ekonomskog fakulteta u Splitu, s ciljem poticanja poduzetništva kod mladih. Program je namijenjen učenicima srednjih škola, studentima, malim poduzetnicima i svima koji su zainteresirani za poduzetništvo. Kroz teme: ‘Perspektive industrije’, ‘Institucionalno poduzetništvo’, ‘Kako sam počeo?’, ‘Što nisam naučio na fakultetu?’, ‘Alternativni izvori financiranja’ te ‘Networking i tim’, predavači su polaznicima predstavili temeljne segmente poduzetništva. Predavači su poznata imena iz svijeta poduzetništva,

poput Saše Cvetojevića, Krešimira Macana, Marija Medeka, Ive Špigela, Stevice Kuharskog, Matea Peraka, Ilije Brajkovića, Antonia Perića, Ivane Ninčević i drugih. Na samom programu sudjelovali su i predstavnici raznovrsnih institucija te ukazali na značaj poduzetničkih mehanizama prilikom upravljanja javnim institucijama: Jakov Veltma (načelnik Općine Klis), Milan Tankosić (donačelnik općine Gračac), dekan Ekonomskog fakulteta prof. dr. sc. Željko Garača i rektor splitskog Sveučilišta prof. dr. sc. Šimun Anđelinović. U sklopu programa je organiziran i besplatni Speed Date Consulting kroz koji su predavači bili na raspolaganju malim poduzetnicima, ali i onima koji imaju poduzetničku ideju i tek namjeravaju to postati. Pohađanje programa bilo je besplatno, a polaznicima su na kraju uručeni certifikati o sudjelovanju. F.B.

Turizmijada u Tivtu

Od 29. travnja do 3. svibnja, u Tivtu, Crnoj Gori održava se osmi put po redu „Međunarodni kongres fakulteta za turizam i hotelijerstvo“ poznatiji pod nazivom Turizmijada. Kongres koji je održan u svibnju prošle godine u hotelu Splendid Conference & Spa Resort 5*, okupio je u Budvi više od 700 studenata i profesora, iz deset zemalja, s čak 25 visokoobrazovnih institucija. Tema Kongresa 2015. godine je „Održivi turistički turizam na obali Me-

diterana“. Glavna tema Case Study natjecanja ove godine je „Nove biznis ideje u turizmu“. Studentima koji se prijave za odlazak na Turizmijadu, te koji odluče sudjelovati u natjecateljskom dijelu, moguće je priznavanje izrade studije slučaja kao seminar-skog rada na kolegiju, u dogovoru sa predmetnim profesorom. Svi studenti Ekonomskog fakulteta u Splitu koji su zainteresirani za sudjelovanje, za dodatne informacije mogu se javiti asistentu Anti Mandiću.

‘Studirajmo zajedno!’

Završna konferencija projekta „Studirajmo zajedno!“, čiji je nositelj Ekonomski fakultet Sveučilišta u Splitu, održana je 13. veljače u Svečanom amfiteatru fakulteta. Radi se o projektu iz IPA programa (komponenta IV „Razvoj ljudskih potencijala“, ugovorno tijelo: Agencija za strukovno obrazovanje i ob-

razovanje odraslih – Odjel za financiranje i ugovaranje EU programa), a sufinanciran je nepovratnim sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda. Tijekom konferencije prezentirana su ostvarena unaprjeđenja kvalitete i dostupnosti studiranja u svrhu povećanja zapošljivosti sljedećih i slabovidnih osoba.

umjetnost

RAZGOVARAO:
ANĐELKO MIHANOVIĆ

U organizaciji Odsjeka za povijest umjetnosti 29. su siječnja u punoj peristilskoj dvorani FF-a knjigu prof. dr. sc. Zvonka Makovića „Tabula rasa: primarno i analitičko u hrvatskoj umjetnosti” predstavili dr. sc. Dalibor Prančević i student povijesti umjetnosti Anđelko Mihanović. Promociju je kratkim uvodom i predstavljajanjem autora otvorila prof. dr. sc. Ivana Prijatelj Pavičić. O sadržaju knjige i stanju na lokalnoj kulturnoj i umjetničkoj sceni razgovaramo s autorom Zvonkom Makovićem.

Na što se odnosi sintagma „tabula rasa“ iz naslova Vaše knjige?

Sredinom sedamdesetih godina prošloga stoljeća počelo se iznova govoriti o medijima kao što su slika i skulptura za koje se nešto ranije vjerovalo da su definitivno iščezli iz optjecaja. Prakse radikalnih redukcionista iz šezdesetih, od fluxusa do konceptualne umjetnosti, razgradile su fizički karakter umjetničkoga djela i svele ga na ponašanje, na gestu, na izjavu. Podloga, format ili namaz boje nemaju namjeru reprezentirati ništa što je izvan njih samih, već afirmiraju sami sebe. Ne radi se više o apstrahiranju predmetnoga svijeta, niti o transponiranju određenih mitoloških, povijesnih ili književnih narativa, psihičkih i emocionalnih stanja na površinu slike, nego o sasvim neevokativnom, nesimboličkom i neiluzionističkom slikarstvu koje teži potvrđivanju temeljne činjenice slike kao predmeta. Umjetnici tako jezikom analitičara ispituju mogućnosti primarnog umjetničkog procesa, čime je nereferencijalnim i autorefleksivnim sredstvima postignuta tautološka identifikacija procesa rada i samog umjetničkog djela. Jednostavno rečeno, lišen svake semantičke nadgradnje umjetnički predmet (slika, skulptura) sveo se na vlastitu materijalnost, dosegnuo multi stupanj svoje pojavnosti i postao u punom smislu tabula rasa.“

Kako bi se mogla definirati ili pobliže opisati umjetnost o kojoj pišete u knjizi?

Riječ je o izrazito materijalnoj, činjeničnoj praksi koja isključuje simboličku, literarnu, metafizičku osobinu umjetničkoga djela koje je sada svedeno na čisti objekt, predmet, *res*, *rei*. Takav radikalni redukcionizam i vizualni asketizam iskazani su, kada je slika u pitanju, elementarnim slikarskim postupkom s jasno prepoznatljivim manualnim osobinama procesa rada. Tako reducirane slike i skulpture u galerijama poticale su raspravu o kraju tih medija. Primjedba kako je ovom radikalnom praksom tek stavljen posljednji čavau u lijes slikarstva dosta govori o sta-

Zvonko Maković „Tabula rasa: primarno i analitičko u hrvatskoj umjetnosti”, 2014., izdavač: Gliptoteka Hrvatske Akademije znanosti i umjetnosti

tabula rasa

Slikarstvo je daleko od toga da bude dovršeno

Josip Račić, a osobito Miroslav Kraljević, zaslužni su za kapitalan doprinos hrvatskoj umjetnosti dvadesetog stoljeća. Ako su ti umjetnici i ‘kasnili’ za pojedinim inozemnim umjetničkim kretanjima i praksama, činili su to na maestralan način!

nju u umjetnosti, ali i o duhu toga vremena. Pojam „posljednja slika“ učestao je i popularan u raspravama o umjetnosti 20. stoljeća. Zajedničko je u svim tim tekstovima da se „posljednju sliku“ razumije kao paradigmu radikalne linije moderne, pa nije stoga neobično da se ishodište pojma smješta u kompleks ruske avangarde, baš kao i u neoavangardne pojave poslijeratne umjetnosti.

O čemu se onda govori kad se spominje kraj slikarstva?

Kao svojevrstan znak slike u najkonvencionalnijem smislu riječi, slike kao prenosivoga predmeta nagašene plošnosti, obješenoga na zid, bio bi slikarski stalak (štafelaj). Walter Benjamin zapisao je kako je slikarski stalak nastao u srednjem vijeku, ali da ništa ne garantira njegovu

vječnost. Jedan od najutjecajnijih teoretičara moderne Clement Greenberg objavio je 1948. vrlo indikativan tekst „The Crisis of the Easel Picture“ problematizirajući u njemu krizu štafelajne slike kao tradicionalnoga medija. Korijene te krize Greenberg vidi u začecima moderne, točnije u šezdesetim godinama 19. stoljeća s pojavom Édouarda Maneta, nakon kojega su impresionisti i Cézanne dokrajčili iluziju dubine i sliku učinili plošnom. Afirmirajući plošnost (*flatness*) afirmirali su temeljnu prirodu slike kao predmeta čime su udareni temelji potpuno novom razumijevanju slike. Time je započela jedna linija u modernoj umjetnosti u kojoj će se problematizirati kriza, što više kraj slike i slikarstva, jer posljednja je ‘slika’ već

naslikana. Svijest o dokinuću slike imao je i Aleksandar Rodčenko koji za svoje monokrome iz 1921. godine kaže: ‘Reducirao sam sliku do njezina logičkog kraja i izložio tri platna: crveno, plavo i žuto. Potvrdio sam: to je kraj slike. To su primarne boje. Svaka je ploha čista ploha i više neće biti predstavljanja’

Jedan poznati hrvatski umjetnik govorio je o kašnjenju hrvatske umjetnosti - Josipa Račića, Exata, Gorgone i njihove generacije u odnosu na europsku umjetnost toga vremena. Kako komentirate takvo stajalište?

Mislim da je diskurs o kašnjenju hrvatske umjetnosti za europskom u razdoblju obrađenom u knjizi i na primjeru spomenutih umjetnika depasiran te je rezultat nedovoljne upućenosti i neznanja govor-

nika. Naime, Josip Račić, a osobito Miroslav Kraljević, zaslužni su za kapitalan doprinos hrvatskoj umjetnosti dvadesetog stoljeća. Ako su ti umjetnici i ‘kasnili’ za pojedinim inozemnim umjetničkim kretanjima i praksama, činili su to na maestralan način! Naime, i Račić i Kraljević, kao i Exat i Gorgona na koje se spomenuti referirao ostvarili su neizbrisiva postignuća u polju svojega djelovanja. Kad sam reprodukcije Kraljevićevih djela, baš kao i one Uzelca, Gecana, Trepšea pokazivao svojim kolegama u Italiji oni su bili iznenađeni. U usporedbi s našim korifejima njihovu im se umjetnici, a riječ je o onima koje bismo svrstali u neki širi aspekt europskih ekspresionizama, činili nezanimljivima, tako da je netočno govoriti o ne-

kakvom kašnjenju za Europom u konvencionalno pejorativnom smislu.

Kako komentirate posljednju spomeničku plastiku postavljenu u Splitu i događaje oko jednog memorijalnog spomenika koji su izazvali buru u javnosti?

Najlakše bi mi bilo reći da ja taj spomenik nisam ni vidio i praviti se da ne znam o čemu se radi, jer većina ljudi tako konformistički pristupa tom konkretnom problemu kako se ne bi nekome zamjerili i ugrozili svoju poziciju. Međutim, dužnost stručnjaka je ostati vjeran pravilima struke. Stoga je moje mišljenje da je to jedan običan primjer političke manipulacije umjetnošću. Odgovorni političar je vidio svoj populistički interes u postavljanju toga spomenika i jeftine bodove koje je potom prikupio u dijelu javnosti što mu je i bio jedini argument za postavljanje toga spomenika. Vrlo slično mogu se komentirati i događaji oko drugoga spomenika, na koji su uklesane riječi koje mene kao osobu osjetljivu na stvarnost u kojoj živim vrijeđaju. Tužno je što takve stvari prolaze nesankcionirano u društvu, jer se s takvim nastupima pojedinaca nanosi velika šteta društvu i našoj zajednici u cjelini. U temeljnim dokumentima Hrvatske stoji kako je ona izrasla na zasadi- ma antifašizma, a činjenica kako smo dio Europske zajednice svakako nas još više obvezuje. Dan pobjede nad fašizmom najveći je europski praznik, pa isticati bilo kakve profašističke parole znači samo jedno: nepoštivanje zakona i Hrvatske i političke zajednice kojoj ona pripada. S druge strane, takvo ponašanje zaudara na najgori primitivizam, na elementarno civilizacijsko i moralno zastranjenje.

Kako vidite budućnost mladih povjesničara umjetnosti i umjetnika?

Iako sam rekao da se ne bavim mladim umjetnicima u onom konvencionalnom smislu, budućnost mladih povjesničara umjetnosti, njihova edukacija i stanje na fakultetima meni su važna pitanja. Ja sam studente poštovao već od njihovog prijemnog ispita te sam ih od tog trenutka počeo pripremati za razdoblje nakon dobivanja diplome. Davao sam im postupno teme kako bi redovito rasli u svojem znanju, vještinama i sposobnostima, i tako sam mnoge dovodio do doktorata. I danas im, iako više ne predajem na fakultetu, pomažem koliko god mogu prosljeđivanjem nekih radova, materijala i slično. “O budućnosti umjetnosti rekao bih nešto poput Roberta Rymana kojega citiram u knjizi; Ryman kaže kako je slikarstvo daleko od toga da bude dovršeno: „ono nikada neće biti dovršeno, jer je prebogato. Medij je tako izazovan. Mislim da postoji mnogo više za uraditi. U budućnosti ćemo vjerojatno vidjeti stvari na koje sada ne bismo ni pomislili. Možda to i neće biti slikarstvo poput ovoga koje sada poznajemo.“

Pišu: **N. GODINOVIĆ, I. PULJAK**

Od veljače do travnja ove godine na fakultetima i institutima diljem svijeta više od 10 tisuća srednjoškolaca provest će jedan dan poput znanstvenika analizirajući stvarne podatke prikupljene na najvećem i naj-snažnijem sudarivaču čestica na svijetu "Large Hadron Collider" (LHC) smještenom na CERN-u (Europski laboratoriju za fiziku elementarnih čestica). Na FESB-u (Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje) u petak 27. veljače, četrdesetak splitskih srednjoškolaca proveli su jedan radni dan poput znanstvenika na CERN-u. Međunarodni istraživački radni dan srednjoškolaca (International Masterclasses) započeo je predavanjima o programu istraživanja na CERN-u te metodi analize događaja sudara protona ubrzanih u LHC-u koji su snimljeni CMS (Compact Muon Solenoid) detektorom, nakon čega je uslijedila analiza podataka. Kulminacija ovog, po svemu za sudionike jedinstvenog radnog dana, bila je videokonferencija s CERN-om i drugim institutima radi prezentacije, usporedbe i diskusije rezultata analize koje su dobili srednjoškolci u drugim gradovima diljem Europe i svijeta koji su taj dan analizirali podatke.

Sudarivač čestica LHC fizičari koriste za studiranje najelementarnije građe materije. Istraživanja na CERN-u znatno unapređuju i produbljuju naše razumijevanje subatomskog svijeta, strukture i razvoja svemira. Rezultati istraživanja na CERN-u se prate s velikom pažnjom ne samo od fizičara,

Jedan dan kao znanstvenik

Znanstvenici u 200 sveučilišta i instituta u 40 zemalja ugostit će više od 10 tisuća srednjoškolaca

već i široke javnosti. Međunarodni nastavni dan omogućuje srednjoškolcima da dožive iskustvo istraživanja na najdirektniji način. Naime, ideja vodilja programa je omogućiti dacima iskustvo jednog stvarnog radnog dana znanstvenika. Srednjoškolci su taj dan radili rame uz rame sa znanstvenicima i osjetili kako je raditi moderna istraživanja u fizici.

Daci ponovno otkrivaju Higgsov bozon

U autentičnoj atmosferi daci stječu uvid u međunarodnu organizaciju modernih istraživanja, a istovremeno i uče o subatomskim česticama kroz lako razumljive prezentacije fizičara direktno uključenih u istraživanja. Učenici su analizirali produkte sudara elementarnih čestica ubrzanih gotovo do brzine svjetlosti u 27 kilometara dugom kružnom LHC akceleratoru, snimljenih posebno izgrađenim detektorima. Četi-

ri eksperimenta: ATLAS, CMS, LHCb i ALICE ustupila su svoje podatke za ovaj edukacijski program. Zanimljivo je da daci mogu u podacima koje analiziraju, ponovno otkriti Higgsov bozon, elementarnu česticu otkrivenu prije dvije godine, a čije je otkriće prošle godine nagrađeno Nobelovom nagradom.

Znanstvenici u 200 sveučilišta i instituta u 40 zemalja ugostit će više od 10 tisuća srednjoškolaca. Globalna, svjetska razina ovog događanja odražava prirodu planetarne kolaboracije u eksperimentalnoj fizici elementarnih čestica, koja se najviše ostvaruje kroz CERN. Polaznici su iskusili globalni aspekt istraživanja kroz videokonferenciju kojom se zaključuje ovaj istraživački dan srednjoškolaca. Putem videoveze s CERN-om i institucijama sudionicima u drugom zemljama polaznici su prezentirali rezultate svojih istraživanja – baš onako kakoto rade i fizičari u međunarodnim kolaboracijama.

Glavni koordinatorski International Masterclasses je dr. Uta Bellow, Technical University Dresden, u uskoj suradnji s programom QuarkNet i International Particle Outreach Group (IPPOG). IPPOG je neovisni odbor predstavnika država uključenih u istraživanja na CERN-u. Zadaća IPPOG odbora je učiniti fiziku elementarnih čestica dostupniju široj javnosti.

Ovo događanje na FESB-u u Splitu, organizirali su znanstvenici s FESB-a koji rade na CERN-u, Nikola Godinović, Damir Lelas, Marko Kovač, Toni Šćulac i Ivica Puljak u uskoj suradnji s prof. Tamarom Pavlović i prof. Mladenom Zovkom iz III. gimnazije u Splitu.

Sporazum PMF-a i Agencije za odgoj i obrazovanje

PMF i Agencija će zajedno pokrenuti različite zajedničke aktivnosti s ciljem unapređenja kvalitete obrazovanja iz prirodnih i tehničkih znanosti za osnovne i srednje škole

U prostorijama Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Splitu, 10. veljače, ravnatelj Agencije za odgoj i obrazovanje, Vinko Filipović i dekan Prirodoslovno-matematičkog fakulteta (PMF) Sveučilišta u Splitu, Ante Bilušić potpisali su Sporazum o suradnji s ciljem razvoja obrazovnog sustava u području matematike, prirodnih i tehničkih znanosti u okviru zajedničkih interesa potpisnica Sporazuma.

PMF ustrojava i izvodi sveučilišne studije iz matematike, prirodnih i tehničkih znanosti te sudjeluje u izvedbi interdiscipliniranih studija, izvodi program dopunskog pedagoško-didaktičko-psihološko-metodičkog obrazovanja nastavnika i njihova stručnog cjeloživotnog obrazovanja i usavršavanja te sudjeluje u stručnim ispitima.

Među važnim zadacima PMF-a spadaju: osposobljavanje nastavnog pomlatka, usavršavanje zaposlenika u odgoju i obrazovanju, suradnja s drugim ustanovama i organizacijama na unapređivanju nastave te predlaganje programa odgojno-obrazovne djelatnosti. Većinu tih zadataka PMF ostvaruje postojećom neformalnom

suradnjom s Agencijom.

Važnost formalne suradnje

Naime, Agencija organizira i provodi stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih radnika, sudjeluje u izradi, razvoju i implementaciji nacionalnog kurikula i nacionalnih programa te provodi učeničke smotre i natjecanja.

U tom smislu već postoji višegodišnja neformalna suradnja između PMF-a i Agencije.

Svjesni važnosti institucionalnog povezivanja svih dionika u obrazovnom procesu, posebice visokoobrazovnih institucija i Agencije, koja ima ključnu ulogu u praćenju, unapređivanju i razvoju odgoja i obrazovanja na području predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja, PMF

i Agencija su se sporazumjeli da će pokrenuti različite zajedničke aktivnosti s ciljem unapređenja kvalitete obrazovanja iz prirodnih i tehničkih znanosti za osnovne i srednje škole.

Kroz formalnu suradnju obje organizacije lakše će, kvalitetnije i transparentnije ispunjavati svoje osnovne zadatke.

Potpisnici očekuju da će sinergijski učinak suradnje PMF-a i Agencije rezultirati nizom novih važnih doprinosa. Suradnjom PMF-a i Agencije očekuje se ujednačavanje kriterija te kvalitete nastavnika i nastave u regiji i u Hrvatskoj. Suradnja će također omogućiti praćenje i dugoročno planiranje broja nastavnika te potrebnih kvalifikacija u sustavu obrazovanja.

(UNIV)

U tijeku su prijave za Laboratorij slave - natjecanje u izlaganju znanstvenih tema koje mladim znanstvenicima i studentima prirodno-znanstvenih i tehničkih fakulteta pruža mogućnost za komunikaciju i popularizaciju znanosti. Organizatori traže osobe koje svoj entuzijizam za znanost i tehnologiju mogu podijeliti sa širom javnošću. Kandidati imaju 3 minute za izlaganje o znanstvenoj temi po vlastitom izboru. Kriteriji prema kojima će se natjecatelji ocjenjivati su: sadržaj, jasnoća i karizma.

Pobjednik natjecanja bit će onaj koji znanost predstavi na uzbudljiv i fascinantant način, onaj koji zna podijeliti s drugima ne samo znanje nego i strast prema njemu. Prednatjecanja će se održati 6. ožujka u Zagrebu, 9. ožujka u Splitu, te 10. ožujka u Rijeci. Za sve pobjednike prednatjecanja bit će organiziran nagradni vikend-program usavršavanja koji obuhvaća rad s medijima, prezentacije uživo te rad pred kamerom.

Troje prvoplasiranih iz svakog prednatjecanja sučelit će se u završnom natjecanju koje će se održati u Zagrebu u subotu, 21. ožujka 2015. u 19h u Zagrebačkom plesnom centru, Ilica 10, uživo pred četveročlanim

Prijave za Laboratorij slave - natjecanje u izlaganju znanstvenih tema

Pobjednik natjecanja bit će onaj koji znanost predstavi na uzbudljiv i fascinantant način, onaj koji zna podijeliti s drugima ne samo znanje nego i strast prema njemu

žirijem i publikom.

Troje prvoplasiranih bit će nagrađeni prijenosnim računalima. Pobjednik završnog natjecanja osvaja i putovanje u Veliku Britaniju te sudjelovanje u međunarodnom Laboratoriju slave na Festivalu znanosti u Cheltenhamu od 2. do 7.

lipnja 2015. Laboratorij slave u Hrvatskoj organiziraju Festival znanosti i British Council u suradnji s brojnim hrvatskim institucijama. Prijavnicu za natjecanje može se naći na www.britishcouncil.hr, a za pitanja i informacija, mail je laboratorij-slave@britishcouncil.hr **F.B.**

sport i društvo

PIŠE: MARKO MUSTAPIĆ*

U klasičnoj demokratskoj teoriji uloga je medija nuditi informacije, ideje i rasprave o temama koje su važne za javnost. Mediji bi u tom slučaju trebali biti supstituti grčkih agora ili, kako ih Jürgen Habermas naziva, *javnih prostora*. No, od nos suvremene zbilje i medija prilično je daleko od teorijskog ideal-tipa. Mediji su tvrtke, ekonomske organizacije, koji oblikuju javno mnijenje balansirajući između interesa javnosti i interesa vlasnika, najčešće korporacija. Guy Debord je još prije pola stoljeća sintagmom *društvo spektakla* ukazao na način na koji se u suvremenim društvima konstruira percepcija društvene zbilje. Debord tu dramatičnu preobrazbu objašnjava tvrdnjom da je kapitalizam kolonizirao svakodnevni život i sve pretvorio u robu. Stoga Douglas Kellner posve opravdano tvrdi da je spektakl postao jedno od ključnih načela organizacije u ekonomiji, politici i medijima. Suvremeni mediji nedvojbeno su jedno od oruđa legitimacije društvenih elita, pa Augie Fleras s razlogom ističe da mediji definiraju *što je društveno prihvatljivo* a *što neprihvatljivo*. Dakle, mediji definiraju kulturalni kontekst za oblikovanje očekivanja građana. U takvu okruženju u masovnoj komunikaciji dominira marketing u svojim različitim oblicima.

Na rubu globalnog medijskog interesa

Suvremeni profesionalni nogomet u bogatim europskim zemljama prvenstveno je korporativni biznis, i kao takav dio je postojeće institucionalne i ekonomske strukture. Medijska konstrukcija nogometne europske zbilje je glamurozna. Ona je usmjerena na konstruiranje mega spektakla poput Lige prvaka ili *liga petice*. Utakmice se igraju na velebnim stadionima, supervrsnim arhitektonskim čudima i katedralama modernog nogometa. Najbolji igrači i momčadi tih natjecanja brendirani su proizvodi, manekeni moćnih korporacija. Naspram europskog nogometnog glamura, HNL izgleda posve drugačije. Svakodnevno svjedočimo činjenici da je većina klubova HNL-a na korak do financijske eutanazije. Osim toga, s prvim obilnijim kišama većina igrališta pretvara se u blatne kaljuže. Čak i zagriženi lokalni kibici s dolaskom rane jeseni izbjegavaju tribine domaćeg kluba, a televizijski prijenosi prvenstvenih utakmica više nisu ni dostupni na javnoj televiziji. Hrvatski je nogomet u takvom okružju na rubu globalnog medijskog interesa. Još od svoje emancipacije od YU-fudbala, naš profesionalni nogomet uglavnom egzistira zahvaljujući klijentelizmom i korupcijom opterećenim lokalnim i nacionalnim financijskim jaslama.

Ulaskom u EU, Hrvatska i formalno postaje dijelom europske institucionalne i eko-

Medijska konstrukcija hrvatske nogometne z

Navijačke skupine spadaju u rijetke društvene aktere koji kontinuirano upozoravaju na prisutnost korupcije i kriminala u hrvatskom nogometu. Riva je bila točka preokreta za urednike i novinare jer pokušaji da se navijači prikažu kao najveći problem od tada izgledaju tragikomično

SNIMIO MARKO BALIĆ

nomske strukture. S obzirom na navedeno, javnog novca za ovisnička ubrizgavanja u one-moćale udruge i dionička društva, odnosno profesionalni nogomet, sve je manje.

Pretorijanci i huligani

Usprkos svemu, dosezi reprezentacije, temeljeni na individualnoj kvaliteti igrača afirmiranih u europskim ligama, obrnuto su proporcionalni stanju u domaćem nogometu. Hrvatska je stoga u modernom nogometu sinonim za *krajinu*, rezervoar mladih nogometašnih talenata koji svoju afirmaciju nastoje realizirati transferom u

klubove najmoćnijih europskih liga. Nerijetko je upravo reprezentacija glavni argument kako je stanje u nogometu dobro *S obzirom na društvene okolnosti*. Stoga reprezentacija nerijetko koristi vodstvu HNS-a kao smokvin list za skromne klupske do-sege, tragičnu infrastrukturu, slab posjet gledatelja, afere, sud-ske presude itd. S ovako apoka-liptičnim slikama domaćeg no-gometa složio bi se donedavno tek manji dio novinara.

Sportski novinari, pak, mogu se načelno svrstati u tri temeljne skupine u odnosu na diskurs koji konstruiraju izvještavajući o stanju u našem

nogometu: oni koji su kontinuirano kritični prema devijacijama u nogometu i vodstvu HNS-a; oni koji su indiferentni prema navedenom i usmjereni su isključivo na zbivanja uz igralište; oni koji su puni hvala za HNS i postavljaju se kao *pretorijanci* štiteći postojeće odnose moći u hrvatskom nogometu. *Pretorijanci* su kontinuirano negativno usmjereni prema navijačkim skupinama te ih izdvajaju kao najveći, gorući problem našeg nogometa. Kritički pristup ili prilozi iz domene istraživačkog novinarstva o kriminalnoj prošlosti i sadašnjosti dužnosnika, suda-

ca, odvjetnika, menadžera kao važnih figura u hrvatskom nogometu nisu dio njihova novinarskog diskursa. S druge strane, dio novinara je ustrajno ili povremeno ukazivao na anomalije u hrvatskom nogometu i predstavlja nepoželjne *partibrejkere*. Nekima, poput novinara *news portal* index.hr, onemogućavano je čak i normalno izvještavanje utakmica u Maksimiru. Organizirane akcije sportskih novinara, poput zajedničkog bojkota praćenja i informiranja utakmica, kao iskaz ljudske i profesionalne solidarnosti prema kolegama – izostale su. Bilo bi stoga, uskla-

dus uvodno spomenutim teorijskim raspravama o ulozi medija u demokratskom društvu, iluzorno očekivati da *pretorijanci* lišeni empatije pruže podršku svojim kolegama izloženim pritisku nogometnog establišmenta, a kamoli da temeljito sagledaju uzroke hrvatske navijačke pobune koja je kulminirala u studenom protekle godine. Posve očekivano, taj dio sportskih novinara nastavio je dijeliti moralne etikete *huliganima koji sramote Hrvatsku u inozemstvu ili ultrasima koji reketare Hajduk*. Medijska konstrukcija i interpretacija ponašanja dijela hrvatskih navijača na utakmici Italija – Hrvatska 1:1 (Milano, 16. 11. 2014) te ponašanje pripadnika Torcide i vodstva Hajduka u vezi s neodigranom utakmicom Dinamo-Hajduk (Zagreb, 22. 11. 2014.) zorni je primjer dominantnog višegodišnjeg medijskog pristupa navijačkoj tematici. Na taj se način nastavio kontinuitet diskursa koji legitimira vodstvo HNS-a kao *skrbnika za opće dobro*, a A-reprezentaciju kao *nacionalnu svetinju*. S druge strane ovako crno-bijelo konstruirane slike hrvatskog nogometa, naravno, stoje *huligani*.

Navijači najveći problem nogometa?

Ultrasi, navijačke skupine, predstavljaju *posljednje Mohikance* koji još uvijek revno hodočaste na utakmice svojih klubova. Iako *pretorijanci* ne žele uvažiti brojne pozitivne aspekte društvenog djelovanja navijačkih skupina u nas, one neupitno spadaju u rijetke društvene aktore koji kontinuirano upozoravaju na prisutnost korupcije i kriminala u hrvatskom nogometu. *Pretorijanska* proizvod-

zbilje

Slaba država Hrvatska

Naime, *huligani, reketari Hajduka, orjunaši, nacionalni izdajnici* i kako ih sve *pretorijanci* još uvijek revno etiketiraju, nisu ništa drugo nego očajni mladi ljudi koji žive u zemlji rastuće društvene nejednakosti i institucionalizirane društvene nepravde. U izostanku djelovanja nadležnih institucija, navijačima nije preostalo učiniti ništa drugo nego s nepravdom se obračunati na svoj način, pod parolom Thomasa Jeffersona: „Kada nepravda postane zakon, pobuna postaje dužnost“. Druga mogućnost je naprosto da prestanu pratiti domaći nogomet i navijati za svoj klub. Navedeno se, naravno, neće dogoditi. Društveni pokret čija je višegodišnja kristalizacija u Hrvatskoj dovršena na splitskoj Rivi neće stati samo na jednokratnom iskazu nezadovoljstva. Hrvatska je, nažalost, politološkom terminologijom rečeno *slaba država*. Slaba je država ona država koja ima teškoća u vladavini prava, borbi protiv korupcije, poštova-

“

U izostanku djelovanja nadležnih institucija, navijačima nije preostalo učiniti ništa drugo nego s nepravdom se obračunati na svoj način, pod parolom Thomasa Jeffersona „Kada nepravda postane zakon, pobuna postaje dužnost“

nja medijskog diskursa, kada se radi o njenom značaju u oblikovanju javnog mnijenja, nasukana je 29. studenog prošle godine na splitskoj rivi tijekom prosvjeda u organizaciji Torcicide. Bio je to važan iskaz demokratskog potencijala koje u sebi nose ultrasi kao specifična subkultura mladih. Prosvjednim skupom stanje u nogometu postavili su visoko na ljestvicu društvenih problema koje društvene institucije trebaju riješiti. Pritom je ključna bila potpora tisuća građana kao predstavnika posve razolikih društvenih skupina. Dakle, za stanje u nogometu više nisu zabrinuti samo bučni i buntovni gledatelji sa sjeverne tribine već društvo u cjelini, uključujući i sve brojnije novinare. Riva je bila točka preokreta za brojne urednike i novinare koji nisu bili toliko involvirani u nogometnu scenu poput nogometnih izvijestitelja, a posredno i za našu javnost u cjelini. Odatada se javno mnijenje po tom pitanju izgrađuje oko stava ZA ili PROTIV postojećeg stanja u domaćem nogometu, odnosno ZA ili PROTIV ljudi i načina na koji godinama vode nogometnu organizaciju. Moralna panika o ultrasima koja je desetljećima dominirala medijskim prostorom još je uvijek dio diskursa *pretorijanaca*. Tribine trošnih hrvatskih stadiona odavno su prazne, a posjet *ljubitelja nogometa* rijetke svetkovine. U tom kontekstu izvještavati i pisati o ultrasima isključivo kao devijantnim subkulturama koje prijete postojećem moralnom i društvenom poretku znači *promašiti ceo fudbal*. Daljnja proizvodnja medijskog diskursa u kojem su navijači najveći problem našeg nogometa zbilja izgleda tragikomično.

*** doc. dr. sc. Marko Mustapić, zaposlen je na Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar u Zagrebu, u zvanju znanstvenog suradnika. Predavao je na Fakultetu političkih znanosti i na Hrvatskim studijima a trenutno je nositelj kolegija na odjelu sociologije Hrvatskog katoličkog sveučilišta i Visokoj školi za komunikacijski menadžment Edward Bernays u Zagrebu. Glavna područja istraživanja obuhvaćaju sociologiju medija, političku komunikaciju, društvene probleme i sociologiju mladih.**

Protiv modernog nogometa: Jedno razmatranje iz Velike Britanije

Radi se o novom pokretu koji predstavlja rastuće uvjerenje među nogometnim navijačima da klubovi ne mogu djelovati u 'naše' ime bez neke vrste konsenzusa

PIŠE: MICHAEL TYLDESLEY*

“Bez nostalgije za prošlim vremenima ne postoji ni san o realnoj budućnosti. U tom smislu, utopija će biti romantična ili je uopće neće biti”. (Michael Löwy i Robert Sayre, *Romantizam protiv struje modernizma*, Duke University Press, 2002, str. 264.)

Među tumačima krilatice/pokreta iz naslova, postoji određeni propitivajući element. Takvo propitivanje je također nedvojbeno prisutno u diskursu nekih zagovornika pokreta; što ovaj slogan ili pokret zapravo znače? Jedan način sagledavanja problema jest da napravimo popis stvari protiv kojih je pokret usmjeren – visoke cijene karata, stadioni s isključivo sjedećim mjestima, sterilna atmosfera na utakmicama te općenito procesi komodifikacije. No možemo se zapitati znači li protivnost gore navedenim procesima zagovor vremena obilježenog navijačkim nasiljem, i nije li komodifikaci-

ja nogometa započela još 1950-ih? Svatko tko je živio u zapadnoj Europi tog vremena, zna da je odgovor potvrđan. U istočnoj Europi, odgovor je sasvim drugačiji no umnogome jednako problematičan.

Vrijeme raznolikih utopija

Smatram da je beskorisno na ovaj način sagledavati fenomen pokreta *Protiv modernog nogometa*. Bolje bi bilo sagledati ga kao utopijski pokret – utopijski u onom smislu kako su Löwy i Sayre naznačili u gore navedenom citatu, to jest kao san realne budućnosti u kojoj želje i potrebe navijača imaju bitan utjecaj. Posudit ćemo termin iz društvenih znanosti, te zaključiti da bi trebali definirati vrstu *društvenog imaginarija* koja je posrijedi. (Ovdje se pojam društvenog imaginarija koristi u vrlo širokom kontekstu - primjeri raznih načina upotrebe ovog termina mogu se naći u tekstovima Corneliusa Castoriadis i Michela Maffesolija). Kakav oblik ima ta nostalgija? To nije nostalgija za svime u prošlosti.

I kakav je to san koji ova nostalgija hrani?

Sagledan iz ovog kuta, pokret protiv modernog nogometa postaje simbol nečeg posve radikalno novog, uvjerenje da se na terenu ozbiljno uzima u obzir i mišljenje nas navijača. Maffesoli zaključuje da danas više ne živimo u vremenu jedne jedine utopije, što god ona bila, već u vremenu brojnih utopija (ili “utopija u procjepima” kako navodi Maffesoli.) U ovom kontekstu to znači da su utopije koje predstavlja pokret *Protiv modernog nogometa* ustvari raznolike. Kao odgovor na preuzimanje kluba Manchester United FC od privatnih poduzetnika koji su planirali financijsku strategiju temeljenu na dugu, dio je MUFC navijača osnovao svoj klub pod nazivom FC United of Manchester, koji je bio njihovo zajedničko vlasništvo. Kad je klub Bolton Wanderers obznanio plan da im glavni sponzor klupskih majica bude tvrtka QuikQuid (koja nudi kredit osobama koje nisu u mogućnosti posudbu realizirati putem

banaka, uz veliku kamatnu stopu), navijači su pokrenuli *online* peticiju tražeći da se dogovor obustavi, što je rezultiralo velikim medijskim odjekom, prosvjedima u gradu, podrškom peticiji od lokalnih političara i, na najveće iznenađenje svih, jako brzom promjenom odluke vodstva kluba koje je u roku od par dana odabralo prihvatljivijeg sponzora.

Smisao pokreta u imaginariju koji potiče navijače

Nekim navijačima koji su zagovaratelji pokreta protiv modernog nogometa, NI JEDAN sponzor majica ne bi bio prihvatljiv. Međutim, ovaj pokret/ideja objedinjuje veliki broj raznih aktivnosti, kampanja, prosvjeda, prijedloga: može se manifestirati kroz fizičku aktivnost ili online peticiju, na ulici ili u virtualnom prostoru. Ono što je bitno jest to da se radi o novom pokretu, koji predstavlja rastuće uvjerenje među nogometnim navijačima da klubovi ne mogu djelovati u 'naše' ime bez neke vrste konsenzusa. Kad je klub DFB najavio 'konferenciju o sigurnosti' prije nekoliko godina, u vrlo kratkom roku, predsjednik kluba koji je konferenciju bojkotirao, 1FC Union Berlin, rekao je da “sve što se tiče navijača Unionsa treba biti raspravljano s navijačima Unionsa”. (Klub je također sastavio poduži dokument u kojem se usprotivio idejama DFB-a.) Ovo je jako koristan primjer tog novog imaginarija među navijačima. A Dirk Zingler stoji rame uz rame sa svojim kolegama navijačima iz kluba Eisern Berlin.

Kao zaključak rekao bih da ne treba tražiti konačni smisao pokreta protiv modernog nogometa, na način da ga jednoznačno definiramo. Smisao treba tražiti u potezima koje navijači poduzimaju pod kapom ove ideje/pokreta. Trebamo sagledati “imaginarij” koji ih potiče na ovu vrstu akcije, i raznovrsne segmente ovog pokreta od kojih se neki čine i kontradiktornima. No, to je način na koji se društveni pokreti razvijaju.

*** Prof. Michael Tyldesley predaje na MMU (Manchester Metropolitan University) četiri različita kolegija: ‘Political Theory’, ‘Green Politics’, ‘Political Concepts and Ideologies’ i ‘What’s going on? African American Politics, Music and Culture’. Među brojnim objavljenim radovima posebno se ističe ‘Enciklopedija britanskih i irskih političkih organizacija’ i utjecajna knjiga o Michelu Maffesoliju. Dr. Tyldesley je svirač saksofona i nogometni navijač koji je svoju prvu utakmicu pogledao u sezoni 1963/64.**

Zagreb i Rijeka 2016. domaćini Europskih sveučilišnih igara

RAZGOVARAO:
ŠIME VERŠIĆ

U srpnju 2016. godine gradovi Zagreb i Rijeka bit će domaćini najvećeg višednevnog i višesportskog natjecanja u Europi - 3. europskih sveučilišnih igara (ESI 2016.). Prve konkretne aktivnosti za dobivanje igara započete su početkom 2012. kada je Hrvatski akademski sportski savez (HASS) donio odluku o podnošenju kandidature i pokretanju postupka nužnih za dobivanje organizacijskih prava na 3. europske sveučilišne igre. Na temelju te odluke pokrenuta je procedura izrade elaborata o kandidaturi i podnošenje prijedloga Zagrebu i Rijeci kao potencijalnim gradovima domaćinima.

U lipnju 2012. godine potpisana je povelja o kandidaturi za organizaciju ESI 2016 od strane ministra znanosti, obrazovanja i sporta, gradonačelnika Zagreba, gradonačelnika Rijeke, rektora Sveučilišta u Zagrebu, rektora Sveučilišta u Rijeci i predsjednika HASS-a. Potpisnici povelje suglasno su utvrdili da HASS ima namjeru podnijeti kandidaturu za organizaciju Europskih sveučilišnih igara u Zagrebu i Rijeci.

Na temelju povelje i izradenog elaborata, Grad Zagreb i Grad Rijeka donijeli su suglasnosti za održavanjem ESI 2016., a nakon njih pozitivno mišljenje, odnosno suglasnost dali su Hrvatski olimpijski odbor i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.

Slijedom svega navedenoga, a na temelju odluke Izvršnog odbora Europske sveučilišne sportske asocijacije (EUSA) od 1. lipnja 2013. pravo na organizaciju 3. europskih sveučilišnih igara 2016. godine u konkurenciji Bugarske, Finske, Portugala i Poljske (odnosno njihovih akademskih sportskih saveza) dobio je HASS. Nedugo nakon toga, Vlada RH imenovala je Organizacijski odbor igara.

Tim važnim povodom, za Universitas razgovarao s Gordanom Kožuljem, dopredsjednikom Izvršnog odbora udruge Europske sveučilišne igre 2016.

Zbog čega su za domaćine odabrani upravo Zagreb i Rijeka?

Dva propulzivna i ravnopravna hrvatska sveučilišta, Zagrebačko i Riječko, idealna su kombinacija uvjeta i ugođaja organizacije igara. Spoj kontinentalne racionalnosti i mediteranske emocionalnosti u svojim najboljim elementima. Zajednička organizacija, koja je danas sve češći oblik odr-

Igre su velika prilika za hrvatsku akademsku zajednicu, ne samo u Zagrebu i Rijeci, nego i za sve druge hrvatske visokoškolske institucije, da se pokažu i pozicioniraju na europskoj akademskoj sceni

Osnovni tehnički elementi organizacije

- 14 dana studenskih sportskih natjecanja (tijekom srpnja 2016.);
- 23 sporta uključujući 2 sporta za studente s invaliditetom;
- oko 7.000 akreditiranih osoba, od kojih: o više od 5.000 natjecatelja koji dolaze s oko 350 europskih sveučilišta, odnosno iz 40-ak zemalja Europe;
- oko 2.000 pratećeg osoblja: volontera, sudaca, novinara te delegata i drugih predstavnika akademskih institucija;
- niz drugih akademskih i zabavnih događaja:
- Rektorska konferencija koja će se prvi put održati u Hrvatskoj,
- znanstvena konferencija na temu akademskog sporta u Europi
- koncerti, zabave...

Gordan Kožulj,
dopredsjednik
Izvršnog
odbora
udruge
Europske
sveučilišne
igre 2016.

žavanja velikih multifunkcionalnih događaja, pružit će priliku natjecateljima i gostima da vide najbolje od oba lica Hrvatske. Ljepota i bogatstvo naše zemlje sažeti su upravo u njezinoj različitosti koja se očituje u činjenici da na relativno maloj udaljenosti nailazimo na različitost mentaliteta, klime, životnog stila, kulturnih i povijesnih elemenata. Iz tog razloga svim sudionicima Europskih sveučilišnih igara omogućiti će se da posjete oba grada i na taj način osjete potpuni sportski, akademski i društveni doživljaj hrvatskog domaćinstva.

O koliko se složenom poslu, s organizacijske strane, radi?

Ključne zadaće stavljene pred organizatore

- Temeljita priprema te kvalitetna organizacija Europskih sveučilišnih igara uz maksimalnu sigurnost svih sudionika
- Uspostava i održavanje suradnje sa nacionalnim i međunarodnim institucijama od važnosti za razvoj akademskog sporta
- Podizanje svijesti o važnosti akademskog sporta
- Poticanje na uređenje/izgradnju smještajnih i rekreativnih studenskih objekata s ciljem poboljšanja studentske kvalitete života
- Promocija zdravog života kroz organizaciju sportskih i rekreativnih aktivnosti među studentskom populacijom
- Razvoj studentskog i volonterizma općenito
- Promocija Hrvatske među mladima diljem Europe organizacijom sportskih, studentskih, društveno-humanitarnih i kulturnih projekata, a sve pod nazivom Zag(reb)Rij(eka)avanje („zagrijavanje“) za 2016.

Iz perspektive tehničke organizacije, a uzimajući u obzir potrebu za paralelnim aktivnostima u Rijeci i Zagrebu, organizacija igara velik je izazov. Ako je uspoređujemo sa zagrebačkom Univerzijadom iz 1987. ili splitskim Mediteranskim igrama iz 1979., očekuje se ugošćivanje većega broja sudionika uz značajno manje financijske resurse. Naime, i za Split i za Zagreb organizacija tako velikog događaja značila je renesansu njihove urbane infrastrukture. Zahvaljujući Mediteranskim igrama izgradili su se svi kapitalni sportski objekti s kojima se „najsportskiji grad na svitu“ i danas diči: poput

stadiona na Poljudu, dvorane na Gričama, poljudskih bazena, a probijen je i tunel kroz Marjan, izgrađeni novi hoteli, obnovljena zgrada HNK i gradska luka te mnogi drugi komunalni i infrastrukturni sadržaji. Zagreb je također puno dobio organizacijom Univerzijade. Izgrađeno je ili obnovljeno mnoštvo sportskih objekata – Mladost na Savi, ureden je sportski centar Jarun, izgrađena je Cibonina dvorana i pripadajući toranj, središte je sportski centar na Šalati, Dom sportova i mnogo manjih dvorana, otvoren je i Muzej Mimara, Omladinski centar, novi Autobusni kolodvor itd.

Može li se ipak nešto, iako u manjoj mjeri, očekivati i sada?

Europske sveučilišne igre događaju se u drugačijim vremenima i okolnostima. Uloga države i lokalne samouprave u financijskom smislu ne može biti usporediva s navedenim prošlim događajima, tako da se Igre u najvećem djelu (40%) financiraju iz vlastitih prihoda: kotizacije sudionika i marketinški prihodi. Međutim, Igre mogu ostaviti značajan kapitalni trag i dugoročnu ostavštinu za generaciju studenata. Prije svega, HASS kao nositelj organizacije igara zauzeo se za obnovu smještanih kapaciteta pri studentskim centrima Stjepan Radić i

Cvjetno, a koji su posljednji put uređeni upravo 1987. za Univerzijadu. Također, veliki trud uloženi su u pronalasku modela financiranja novog studentskog doma na trsatskom kampusu u Rijeci. Radovi na obje lokacije počinju sredinom ove godine i bit će značajan iskorak u unaprjeđenju kvalitete studentskog života.

Što se tiče sportskih objekata, održavanje igara ne zahtijeva nužno izgradnju novih dvorana. S gradovima partnerima dogovoreno je da se u sljedeće dvije godine proračunski planirano investicijsko održavanje prioritarno usmjeri prema onoj sportskoj infrastrukturi koja će biti korištena tijekom igara. Također, organizacijom tematskih sastanaka i dovođenjem eksperata, HASS je usmjeravao gradove prema EU fondovima. Na tom tragu, najdalje se otišlo s naporima da značajan broj sportskih objekata dobije obnovljena sučelja kroz europski program financiranja energetske učinkovitosti.

Shodno postavljenom konceptu organizacije, planiranim tehničkim zahtjevima, očekivanom broju sudionika i definiranim ciljevima, provođenje ovako velikog sportsko-akademskog i zabavnog događaja predstavlja jedan od najvažnijih projekata u posljednjih 20 godina za Republiku Hrvatsku.

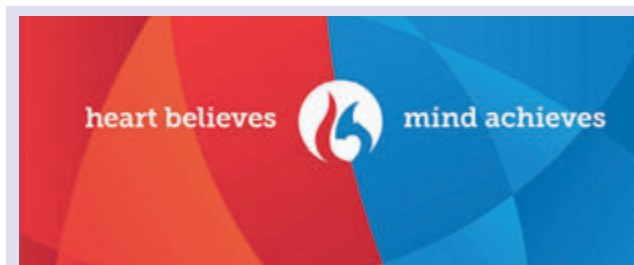
Na kraju, koja je šira akademska, ali i društvena važnost ovakvog događaja?

Domaćinstvom velikog događaja poput ovog kreirat će se trajna vrijednost sveučilišnom sportu i donijeti pozitivne promjene

u našem društvu. Organizacijski temelji postavljeni ovim Igrama imaju potencijal da postanu značajan katalizator promjena, uzdižući ugled hrvatskog studentskog sporta u Europi i dajući snažan poticaj unaprjeđenju kvalitete života hrvatskih sportaša studenata i studenata općenito.

Igre su velika prilika za hrvatsku akademsku zajednicu, ne samo u Zagrebu i Rijeci, nego i za sve druge hrvatske visokoškolske institucije, da se pokažu i pozicioniraju u europskoj akademskoj sceni. Igre otvaraju vrata hrvatskim sveučilištima za promoviranje, prezentiranje i privlačenje domaćih i stranih studenata. Hrvatska akademska zajednica definitivno ima što za ponuditi, ali u ogromnoj europskoj konkurenciji mora se pronaći način kako to i pokazati, a Europske sveučilišne igre mogu biti sjajan alat za to. Naime, u Europi postoji oko 900 sveučilišta s oko 28 milijuna studenata. Mi ćemo učiniti sve što je u našoj moći da se glas o Europskim sveučilišnim igrama i hrvatskoj akademskoj zajednici proširi čitavom Europom.

Svjesni kompleksnosti planiranja, organizacije i realizacije Europskih sveučilišnih igara, postavili smo si izazovan i vrlo ambiciozan cilj za koji smo uvjereni da ga našim srcima i umovima možemo u potpunosti ispuniti. Možemo se samo nadati da će se i o Europskim sveučilišnim igrama iz 2016. govoriti kako i mi danas govorimo o Univerzijadi 1987. ili Mediteranskim igrama 1979.

Srce vjeruje - Um ostvaruje

Sam koncept organizacije zasniva se na ideji dualizma što je utkano u sve elemente organizacije igara. Izabrani sloga „Srce vjeruje - Um ostvaruje“ (eng. „Heart believes - Mind achieves“) nije samo slogan igara već je univerzalna vizija sveučilišnog sporta. Koncept dualizma i sinergije srca i uma, promiče sve ključne vrijednosti studentskog sporta: razum, edukaciju, razboritost, snagu, energičnost, borbenost i ljubav – karakteristike koje mladim ljudima pomažu da dosegnu izvrsnost u akademskom i u sportskom životu. To su ujedno temelje vrijednosti kandidature „Zagreb – Rijeka 2016“!